

738
FLAVIA

Tragoedia

BERNARDINI
STEPHONII

E Societate I E S V.

Diu antea, viuentis Autore, fla-
gitata: posthuma nunc
tandem prodit.

R O M A E,

Apud Haeredem Bartholo-
maei Zannetti. 1631.

Superiorum Permissu.

MVTIVS VITELLES.

Societatis I E S V Praepo-
situs Generalis.

Cum Tragœdiam, quae *Elauia* inscribitur,
P. Bernardini Stephani, aliqui nostrae So-
cietatis Sacerdotes, quibus id commissum, re-
cognouerint, ac in lucem eâ posse probauerint;
facultatem concedimus, ut typis mandetur,
si ita Reuerendis. V. Vicegerenti, & Reueren-
diss. P. Magistro Sacri Palatii videbitur. In
quorum fidem hac litterae manu nostra sub-
scribas, & sigillo nostro munitas dedimus. Ro-
mae 19. Martij. 1621.

Mutius Vitellescus.

Imprimatur, si videbitur Reuerendis. P. Magi-
stro Sacri Palatii Apostolici.

P. Episcopus de Curte Viceg.

Imprimatur.

F. Gregorius Domatus Rom. Magister, & Socius
Reuerendis. P. F. Hyacinthi Petronij Rom.
Sac. Pal. Apost. Magistri, Ord. Præd.

M V S A R V M,
A C B O N A R V M A R T I V M

STVDIOSAE IVVENTVTI,

Romani Seminarij Adolescentes

Actores S.

BERNARDINI, STE-
PHONIT peracutum,
ac fertile ad quodli-
bet excogitandum
ingenium, variam di-
cendi vim, atque
multiplicem, copiam, venustatem,
elegantiam orationis singularem ple-
rique omnes optimo iure suspiciunt.
Nos, cum haec vniuersa, tum verò in

primis, ac maximè modestiam admira-
mur: quòd, cùm probè sua ipsius
scripta permagno aestimari ab omni-
bus intelligeret; adduci tamen haud
vnquam potuit, vt ea in publicam
lucem, conspectumq. proferret. Sex
circiter, antequam è viuis excederet,
mensibus, amico viro, perquam in-
telligenti, ac docto, roganti, horten-
tique, vt, quoniam & propter aeta-
tem, & ob valetudinem, pericula
mortis instarent, vigiliarum suarum
opera, in primisq; FLAVIAM Tra-
goediam, quae nunc datur, aliquo
studio recognosceret; ne postea, quòd
à mortalibus tantò opere flagitaban-
tur, minimè castigata prodirent; re-
spondisse scimus, agnoscere se bene-
uolentiam hominis, eiq; propterea
gratias agere; caeterum à se sua non
tanti fieri. Id quod paucis ante obi-
um diebus re ipsa demonstrauit;
cùm

lui Moderatorem Ordinis per
 literas vehementer orauit, ne, quae
 ipse scripta relinqueret, emitti, vul-
 gariq; vlllo vnquam tempore patere-
 tur. ea quoque nimirum in re, sicut
 in caeteris, eximio Poëtae perfimi-
 lis: qui decedens, vt opus illud egre-
 gium flammis aboleretur, suprema
 voluntate mandauit. Verum, vt Au-
 gustus Caesar tam dirum incendium
 ab excellentibus monumentis, ipso
 propemodum Orbe terrarum sup-
 plicante, prohibuit; Ita sapientissimus
 ille Moderator, nobis praecipuè de-
 precantibus, FLAVIAM, quam da-
 mus, è tenebris erui, atque, ad studio-
 sae commodum Iuuentutis, in bono
 lumine collocari non grauatè per-
 misit. Mirum dictu, quantum, pro-
 pter exemplaria & pauca, & mendo-
 sa, & inter se discrepantia, in eius edi-
 tione sudatum sit. Enimuero, nisi do-

etissimi viri suam nobis opera
praestitissent, qui acri sanè iudicio,
quid Auctoris esset, quid alienum in-
ternoscerent, ac seligerent; re prope-
modum desperata, desistendum ab in-
cepto fuisset. Nunc adeo vobis FLA-
VIAM Tragoediam, nostris cùm pre-
cibus, tum studio, ac sumptibus edi-
tam, exhibemus: & illam quidem sic
integram, vt scripta est ab Auctore.
Nos enim, quoniam acturi eramus,
ne actio inter pronunciandum in-
longè plurimas produceretur horas;
multis eam in locis amputare coacti
fumus. Quo ex munere illud cùm
ad vestras, tum ad nostras ipsorum
etiam rationes accedet utilitatis, &
commodi; vt si quid minus vobis in
actione nostra placuerit, id vos faci-
lè possitis ipsa totius Tragoediae le-
ctione compensare. Valete. Aprili
mense. M. D. C. XXI.

FLA-

LAVIAE TRAGOEDIAE

ARGVMENTVM.

Pollonius Tyaneus, flagitiosus Magus potius, quàm doctus Philosophus, idemq. veritatis inimicissimus, & Christiani nominis hostis acerrimus, T. Flauio Vespasiano Principe, qui de Solymis deuictis triumphauerat, adeò multorum animos magicis praestigijs occupauerat; vt Romae, quò scelerum omnium, ac flagitiorum ea tempestate colluuiò confluèbat, illi, supra modum superbissime effèrenti se se, publicè dedicata signa fuerint, & decreta diuinitas. Hunc tamen ipsum, impurissimum veteratorem, Flauius Domitianus, T. Vespasiani filius, Imperator, & ipse diuinitatis dementissimus appetitor, seruilem in modum acceptum ad ludibrium, ad cutem detonso capillo, & tanquàm catasta stigmaticum, habitum ostentui, periculum facturus diuinitatis, in vincula coniecit: an vt illius contumaciam frangeret? an vt ingenium malum malis imbutum artibus exerceeret? Vinculorum socius idem fuit Apollonio, qui peregrinationum comes, & consiliorum

particeps fuerat, stultitia vecors, vecordia fo-
tis, se ipso peior in dies, Magistro tantum pe-
mo melior, Damis Aegyptius, & ipse magi
mysterijs initiatus. Multis adeò diebus in ca-
cere duriter exactis, Fuluij tandem Valenti
Consulis rogatu, qui Tyanco multis officijs
obstrictus erat, Domitianus Augustus perditis-
simis Magis è vinculis abeundi potestatem fa-
cit: cum eo, Romam vt secundum illum diem
exirent; & exilibus ad quingenta millia pas-
sum extra Europam aqua, & igni interdice-
ret. Beneficium locum occupauit iniuriæ in
pessimis ingenijs; & vehementius inflammauit
inuidiam. Quapropter paulò post, in speciem
officij deductus ad Domitianum Apollonius à
Fulvio Consule, sexdecim Aethiopes Ephebos,
nobiles gentis illius, & honorarios Principum
filios, vt ipse dicebat, re vera diros Lemures,
diris carminibus euocatos, qui lymphatum
Imperatorem exagitarent, exemplisq. pessimis
perderent, antequam iret exulatum, Domi-
tiano dono dedit. Eo munere delinitus Impe-
rator, Apollonium occultum hostem, palam
supplicem, in intimam familiaritatem recepit.
Hic, in fidem odij restincti, exilij abrogat
lex, veterum offensarum obliterata memoria,
de grauissimis rebus communicata consilia,

deinceps benevolentiae argumenta con-
 a sunt, colloquutiones, sacrificia, men-
 ribus amici conterere similitudines, & ami-
 ciones solent. Et profecto fuerunt
 i, quibus, si fuisset humanus, animum
 hostis, quamuis asperum, emollire potuisset.
 At Apollonio, cuius, ob consuetudinem scele-
 rum, omnis humanitatis sensus obcalluisset, do-
 loris aculeus, & ignominiae vulnus illud al-
 tius, quam suspicabatur Imperator, infederat.
 Itaque, dissimulato vulneris sensu, tempus vl-
 ciscendi doloris expectans, modum, quo Caesa-
 ris animum altius penetraret, & regnatricem
 domum illius funditus euerteret, animo nota-
 bat. Annus erat Secularis Romanis, quae tum
 erat superstitio temporum illorum, ad omnia
 puluinaria Deorum lustralis, ac sacer; in-
 quem Imperator, ad cumulū publicae gratu-
 lationis, publicum munus, domesticum gaudium
 conferebat. Cum enim illi nullidum essent ad
 sustinendam Aulam ex honesto matrimonio li-
 beri, duos FLAVII CLEMENTIS
 patruelis filios, eximiae indolis adolescentes,
 ad Imperium adoptabat; & abolitis veteribus
 nominibus, Vespasianum alterum, alterum
 Domitianum appellabat. Erat in Flavio Cle-
 mente temperata virtus ē. CHRISTI scho-
 la;

la; eaq. morum institutio; ac modestia
facile molem illam Imperij sustentare
set; nisi, quae fortunae bona caeteri
concupiscunt, à se recusari praeclarius
cauisset. Ergo cum e Consulatu, quem anno
priori cum Domitiano patruelo gesserat, abiji-
set; reliquum omne tempus actatis in literis, &
in diuinarum rerum commentationibus, pro-
cul ab urbanitatis periculis, in rusticatione,
tranquilla sibi deinceps exigendum putabat. Et
ipse CHRISTI moribus erat imbutus: &
Christianis institutis, clam Imperatore, domus
eius omnis erat addicta: DOMITILLA ma-
ior, eius vxor; DOMITILLA minor, eiusdem
ex Plautilla sorore neptis; Caesares duo, Ve-
spasianus; & Domitianus minores eius filij,
paternae non magis fortunae, quam virtutis
haeredes; Nereus, & Archilleus Eunuchi mi-
noris Domitillae Custodes, homines eximiae
sanctitatis. Dici vix potest, quantum Domi-
tianus Augustus sibi Romanorum animos, cac-
teroquin infensos, hac duarum iuuenum ado-
ptione placauerit, & exterarum gentium vo-
luntates adiunxerit, & ab alienata militum stu-
dia reconciliauerit, atque deuinxerit. Quod
cum Tyaneus, in eius exitium intentus, ani-
maduertisset; sortitus oculis locum, quo vul-

igeret, CLEMENTEM, & Clementis
 ad perniciem designabat; quod ijs maxi-
 me munimentis, & Imperatoris ipsius, & om-
 nino Flaviae gentis fortuna videbatur insiste-
 re: quae si quoquo modo corruerent, defutura
 cernebat praesidia, quibus imminentem rui-
 nam, & Romanorum vim à suo capite Domi-
 tianus arceret. Nec eum ratio perditissimi cō-
 silij fefellit. Filij enim Clementis non ita
 pridem ad Imperium ailectis, eodem die vnà
 cum Patre sublatis, ex Sibyllinis versibus, & For-
 tulae Praenestinae carmine, quo, quemadmo-
 dum Tyaneus explicabat, ad Deorum iram
 auertendam ex CHRISTI disciplina Pater, &
 Filij poscebantur; exutus patrui opibus, &
 Caesarum iuuenum custodia Domitianus, Ma-
 gicis artibus latus dedit: & in illam se se perni-
 ciem voluntarius induit, quam à se, cum suo
 beneficio, tum propinquorum Principum ex-
 pectatione depulerat. Ergo fida stipatione ne-
 cessariorum destitutus, à consuratis, qui non
 tam suum, quam publicum dolorem vltum-
 ibant, oppressus, Apollonio geminam palmam
 dedit, & hostilis exitij, quod in Imperatore
 quaerebat, & implacabilis in CHRISTVM in-
 uvidiae, quam Christianae rei laudibus, & incre-
 mentis inflammata, Christianorum calamita-
 tibus

tibus extinguī posse credebāt.

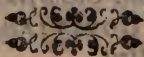
Romae gesta res est anno Seculari, cont.
tibus ad seculares ludos vndique peregrinis,
quo tempore IOANNES Apostolus, Zebedaei
filius, vnus ex caeteris Collegis superstes, Ro-
mam ex Asia profectus, Romanam arcem, &
Ecclesiae principatum PETRI auctoritate fun-
datum, PAVLIq. virtute stabilitum, sua quo-
que suffragatione muniebat. Igitur ad immane
facinus praeunte Tyaneo, Sibyllini carminis, &
Praenestini Oraculi interprete, CLEMENTE
iugulato, Filijsq. mactatis in Mineruae sacro,
in omne deinceps Christianae Reip. corpus sae-
nitum est. In Insulam Pandatariam, & Pon-
tiam amandatae DOMITILLAE duae,
IOANNES in Cycladas deportatus, in om-
nem aetatem, ordinem, sexum iterum erupit
Neroniana crudelitas.

umentum aliud breuius.

T FLAVIVS CLEMENS, Flauij Domitiani Augusti patruelis, & Vespasianus, & Domitianus minores Caesares eius filij, Christianis moribus instituti pro CHRISTI Religione caeduntur. Res agitur per Apollonium Tyaneum Magum, capitalissimum hostem Flauiae gentis, & CHRISTI; Domitiano maiore, qui sibi fidissimorum exitio consulebat, magicis dolis in speciem religionis inducto. At CLEMENTI quidem, eiusq. filijs, quod hostes moliebantur, Imperium Romanum cum vita simul ereptum est: nominis verò diuturnitas, & virtutis immortalitas non est abrogata. Viget Coelo recepta, vigebitq. in fama temporum, in memoriae literis, in animis posterorum: egregio documento proposito, nihil facilius esse Christianis hominibus, quàm umbram humanae gloriae fugitiuam, ac breuem prae coelestis felicitatis aeternitate contemnere.

PERSONAE

F *Lamen Dialis cum Myſtis .*
Pueri nobiles Senideni, Seculare
carmen concinentes .

Apollonius Tyanens Magus .

Damis Aegyptius , eius Auditor .

C. Fulvius Valēs Conf. cū Liſtoribus .

Paredri. Lemures ſexdecim in Aethio-
pum Epheborum imagines euocati .

Chorus ex pueribus Chriſtianis du-
plex .

T. FLAVIUS CLEMENS *Chriſtianus*
Exconſul .

T. Veſpaſianus *minor Caefar , Cle-*
mentis filius .

C. Domitianus *minor Caefar , Cle-*
mentis item filius .

Praefectus Praetorio cum Militibus
Praetorianis Cohortis Italicae .

T. Flavius DOMITIANVS *Impera-*
tor Auguſtus .

FLA-

745
FLAVIA Domitilla maior, Clementis uxor.

Flavia Domitilla minor, eiusdem Clementis neptis.

Virgines Ancillae.

Nereus, & Archilleus Eunuchi, Domitillae, Virginis custodes.

S. IOANNES Apostolus, & Euang.

Discipuli, qui Ioannem affectantur.

C. Antistius Vetus, Consul alter cum Licloribus, qui Fortunae Praenestinae Oraculum scitatum iuerat.

Consiliarij, seu Magistri duorum Caesarum.

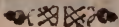
Nuncius unus, & alter.

Flamen Flavius Augustalis.

Praefectus Castrorum cum cohortibus militaribus.

Popa. Praeco, Mysta in sacrificio.

Falsus Clemens, falsus Ioannes, qui est Tyaneus Magus.

FLAVIA.

TRAGŒDIA.

BIS. ACTA. IN ROMANO. COLLE-
GIO. SOCIETATIS. IESV. SVB.
INITIVM. NOVI. SECVLI. AN-
NO. IVBILEI. CID. IDC.

CLEMENTE. VIII.

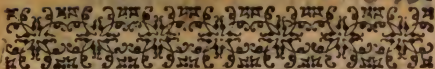
PONT. MAX.

RVR SVM. HAUD. SEMEL. A. NO-
BILISS. ROMANI. SEMINARIJ.
ADOLESCENTIBVS. EIVS-
DEM. SECVLI. ANNO.

XXI.

SEMPER. PLACITA.
SAEPIVS. POSTVLATA.

FLAVIAE

TRAGOEDIAE

BERNARDINI

STEPHONII

ACTVS PRIMVS.

SCENA PRIMA.

*Flamen Dialis cum Mystis. Senideni
Pueri prae-textati, & coronati.*

Flam.

Am Gange Titan aureum
promens caput,
Agmen minorum siderum ex-
tremum premit.

Curas reducit laetus, vt nunquam, dies,
Cómune tandem gaudiũ Romae vehens.
Foelicitati Flaviae mundus studet,
Larga serenus luce: quod nemo Deos.

A

Orat.

Orasset vnquam. Vota terfarum fouet,
 Quisquis Deorum Romulae genti fauet.
 Nunc, conuolutis orbibus magnis decem,
 Vertitur Olympo seculum verè aureum :
 Et Flauiorum tertius ductor Ducum
 Domitius, auctus mente meliori, duos
 Imponit Orbi Caesares, dignos patre.
 O vota Romae iusta ! Tu, Pubes, sacris
 Affucta nostris, cinge verbera caput.
 Ex arce puram tolle : tu liquidum, puer,
 Insigne fontem : templa patefiant Deum :
 Exsuscitetur ignis hesterni cinis :
 Diuitis acerrae dona non parcèingere.
 A Ioue gerundae rite principium rei
 Ducatur. omen approbo : facili coma
 Ultrò reluxit ignis. haud temerè hoc erit
 Visum : benigno numen haec vultu videt.
 Sator Deorum, clara qui nutu quatis
 Liquididastra mundi ; tuq. consortis tori
 Regina Iuno ; tuq. Mauors inclyte,
 Romana clypeo regna qui vasto tegis ;
 Et tu, Quirine, Martiae Romae pater,
 Hoc propius omē aspice, & firma obsecro.
 Urbem salute sospita, vt semper soles :
 Tutare praesens : vota terrarum euehe :
 Consilia, quaeso, iusta fortuna Ducis.
 At vos, per Urbis rite digressi vias,

Hinc

ACTVS I. SCENA I.

244

Hinc Seculare carmen, & laudes Deum
Pueri, recenti flore redimiti comam,
Dicite vicissim, nobile Anchisæ genus.
Iungite Deorum laudibus laudes Ducum:
Orate castos sæculi mores noui:
Mitem Senatum, iura Dardaniæ togæ,
Docilem iuuentam, coniugum sanctos toros;
Aulæ decora regna, populorum fidem,
Auras salubres, fertilem frugum Palem.
At ego sacrorum Pontifex, Flamen Iouis,
Iussu Tyranni, tacita longæuæ senis
Carmina Sibyllæ consulo: hinc ite ocyus.

Pueri. **P** *Hebe. sylvarumq. potens Diana,*
Lucidum Coeli decus, &c.

Ex Epod. Horatii Ode vltima.

Flam. Quid hoc? amicis nemo gratatur Deis?
Cultu Deorum templa neglecto vacant?
Hoc simile monstri. Luce tam festa, piè
Non ciuis has, non hospes has Aedes adit?
Cum replicat Orbem sæculi: cum se Deum
Largiflua Romæ dona gratanti explicat?
Oblita Diuos, Roma, non multum places:
Hostis Deorum **CHRISTVS** hos mores
docet.

SCENA SECVNDA.

*Apollonius Tyaneus. Damis
Aegyptius.*

Tya. **M**Vndi nitentis liberum tandem diē
 Hausi, negatum Caesaris iussu diu.
 Tandem catenas, carcere effracto, exui;
 Rigidumq. Chalybū pondus excussi; & sitū
 Corpore reteri squalidum inuisi specus.
 Quā prope timore maius exitium fuit!
 Nec innocentis Pontifex venefici,
 Nec sceleris architectus vnus sciens,
 Nimium verebar, conscius fraudū omniū,
 Violenta Regis iussū: ne, qui Coelitum
 Quassare gestit sceptrā terrifica manu,
 Et crispis fulcas nube iaculari faces,
 Regum Tyrannus; quiq. Panchaea coli
 Se melle poscit; iure polluti aetheris
 Exueret, & me premeret exemplo vltimo,
 Infame monstrum, generis humani lues.
 Ille ego nocendi mille Tyaneus vias
 Ingressus, omni doctor instructus dolo,
 Erebi Sacerdos, Ditis interpres, diu
 Impune multiformis, impune improbus,
 Mul-

ACTVS I. SCENA II.

248,

Multa piorum caede respersus manus ;
Nodis onustus ferreis , nexus graui
Compede , sub atro carcere extraxi dies ?
Mento renatus crinis abraſo niger
Primum pracumbrat pectus incultè iacēs .
Quem ſtirpe ab ima iuſſit euelli mihi
(Ludibria noſtræ gentis hæc illi placēt)
Faluſ Mineruæ filiuſ , caluſ Nero :

Vt ecce pallet oris exanguis color !
Paedore macies liuido ambedit genas :
Florens receſſit ſanguis : exucto cutis
Corpore reſiſtit arida , & tactu aſpera :
Tempora lacunis bina ſubſidunt cauſ :
Introrſuſ acies abiijt : & moeſſis putres
Oculi cauerniſ penituſ abſtruſi latent :
Creuere digiti : pectoriſ cratiſ loco
Emergit omniſ : tubere immodico artuum
Structura ſurgit : prominent ſupra modum
Nexuſ latenteſ ante : compago oſſium
Artuſ per omneſ , carne ſubducta , patet :
Meſura nulli iuſta membroruſ manet .

Hoc ille noſtri ſpecimen impuruſ dedit ,
Contuſa flagriſ membra dū vinclis domat ,
Et lenta mulctæ ſpatia per fontem trahit
Diro ſub antro , nocte ferali obſito .
Huc me redegit , odia qui poeniſ alit ,
Et ſcelere proprio fruitor , alieno furit .

FLAVIAE TRAGOEDIAE

Nunc sibi litatum credit : & raptae prius
 Dat dona lucis : sponte nunc tandē eximit
 Attrita membris vincla. Poenarum fatis
 Est, inquit; exi : munus hoc nostri ferens,
 Quòd non peristi : statue nunc demū modū
 Fraudis, periclo doctus : è vinclis abi.
Vt otiose saeuit ! E vinclis abi,
Tuo periclo doctus. E vinclis Magus
 Inultus abeat, spretus, irrisus, lacer ?
 Glacialis Auster citius incernet niues :
 Boreas aduret proxima Aethiopes face :
 Eripiet Euro Zephyrus Orientem domū :
 Occiduus Eurus diuitem inuadet Tagum :
 Gracili Corinthus maria committet duo
 Isthmo remota : iunget Hesperiae latus
 Siculum Pelorus : saeuient Syrtes minus :
 Accincta monstris Scylla latratu fero
 Terrere nautas desinet : rapido vorax
 Flexu Charybdis, vortice explicito, rates
 Sorbere parcat, semper acquato mari :
 Amicus astris Erebus, & terrae prius,
 Quod reperit ipse crimen, infectū volet,
 Et iura terrae, iura restituet polo ;
 Quàm mihi residat cordis insani furor.
 Tam facilis ira, quod sciam, non est Magis ;
 Mihi maior aestus, maior irarum tumor,
 Armatus omni fraude, vindictae imminet.
 Non

ACTVS I. SCENA II.

249,

Non sic recumbent odia . qui lentè dolet ,
Dolere nescit . quisquis immiti fouet
Sub corde flammās , pronus in poenas ruit .
Placatus hosti citius ad mentem redit ,
Quicumque facinus hostis vlcisci nequit .
Me sic inermem , scelere confixae meo
Negant maritae , virgines , iuuenes , senes ,
Toties tributim , nostra dum ludit manus ,
Longo per vrbes agmine illati rogis .

Dam. Nil merita , nil officia te vincunt Ducis ?

Tya. Ingenia meritis nesciunt vinci mala ;
Peiora fiunt .

Dam. Vita , libertas , dies ,
Communis aura , spiritus , donū est Ducis :
Huic dede dextram .

Tya. Vita , libertas , dies
Communis aura , spiritus , iusti locum
Odij occupauit .

Dam. Maius est ira hoc malum .

Tya. Fateor . *Dam.* Sed esse simile portēti reor .

Tya. Hoc fateor etiam ; iuris at non sum mei :
Trāhit ira praeceps ; error & cordis trahit .

Dam. Et ira , & error cordis in rectum potest
Iter reflecti , ratio si mentem regit .

Tya. Cū ratio mētis imperat , nullū est scelus :
Est dextra segnis , desēs & virtus iacet .

Dam. Praestat iacere , nemini si sic nocet .

Tya. Nocere qui vult nemini, huic cūcti nocēt.

Dam. Noceāt; sed auctor sceleris est peius nocēs
Quām cui nocetur. *Tya.* Ista si ratio valet
Omnia licebūt imppbis. *Dam.* Nil imppbis
Vere licebit; vera si ratio placet.

Tya. Desiste tandem. falsa, non vera assequor.
Materia nostri sceleris est donum Ducis.
Vt viperarum virus ex ipsa dape
Augescit; odium dona sic augent meum.
Nunc, anime, perge: crimini laxas nouo
Immitte habenas, quā licet, quā non licet.
Nunc quid dolentē deceat, & Magū vide.
Nūc omne p̄ceps facinus, & magicos dolos
Aggredere: non es fortis, immitis nisi es.

Incumbe in iras, quantus ex alto trahit
Sinu, procellis Africus stridens nigris,
Libyci Tyrannus aequoris: quantus rotat
Ad saxa fluctus, iura dum dubij maris
Hinc pluuius Auster repetit, hinc Scythi-
cae niuis

Molitor: aestus quantus Aetnaeis sonat
Piceus cauernis: qualis, Aetnaeis pares,
Vertice triformis fumido eructat globos
Liquidos Chimæra: qualis abreptas procul
Siculo in profundo fabulae notae rates
Deuorat hiatus: qualis in gyrum citat
(Nā magica cogūt murmura) ex imis nem⁹

Turbo

ACTVS I. SCENA II. 250,

Turbo reuulsum stirpibus, crebra face
 Cùm porta Coeli mugit, & scisso aethere
 Fulmina rubenti nubilo ingeminât metus;
 Humilis ferarum tecta cùm sternit pavor,
 Et tristis aër nube densata coit,
 Illisa tectis grando cùm fractis crepat,
 Cùm tunsa fluctu littora incusso gemunt,
 Et terra nutans cardine emoto tremitt:
 Aut qualis olim, regna dum vexat Deum
 Audax Gigantum, matris hortatu, cohors,
 In pauida montes astra frondosos iacit:
 Aut ipse quantus inferae rector domus,
 Sidera minaci clara pauefecit statu,
 Dum lacta summi sceptrâ molitus Patris
 Gelidos triones pube discordi quatit.

Dam. Impar furori dextra nequidquam furit.
 Metire temet, hostis, haud iræ modo.

Tya. An qui mouere pallidum cantu Chaos,
 Soluere trifaucis ora qui possum canis,
 Et flexa retro flumina, inuito pede,
 Attonita fontis hortor incunabula
 Iterare; qui cum saltibus syluas sequi,
 Et ire cautes carmine auritas inco;
 Qui pura sulco signa sulphureo traho
 Refixa Coelo; nocte qui tacita queo
 Deripere Lunam; sorte qui mira eloqui
 Vocale saxum doceo venturi exitus.

Me-

Metus latentes; cereas imagines
 Inire gressus; è sepulcretis domum
 Remeare functa corpora, & vulgò cauis
 Volitare formis; frontis humanae modo
 Animas ferarum terga sauarum truces
 Induere setis horrida; & solis vagas
 Errare campis, murmur vt iuilit meum,
 Colchi susurro, & Thessalo potentius;
 Nihik in Phalaridè hunc viriù nostròs q̄rar
 Habere cantus? pauerit vultus truces,
 Inuulneratus ipse, vulneribus meis?
 Dolore nostro riserit terrae dolor?
 Paedore nostro gestiat mundi pudor?
 De me triumphet, spolia de nobis gerat?
 Irrisus, & contemptus, & Romae iocus,
 Nullo repenso scelere, Tyaneus gemam?
 Imo popello fabulam de me dedit;
 Nullum reponam facinus illusus Duci?

Dam. Donare crimen saepe vindictæ fuit.

Tya. Donare crimen hostibus, stulti est reor,
 Vindicta inausa. Roma me spretum videt,
 Quem modo colebat pecore votiuo Deum;
 Nec ibo in hostes? frigidae credo manus
 Languent, consuetæ sanguine aetatū omniū.
 An nil Magorum sacra laeforum valent,
 Quae mundus horret omnis irato Deo?
 An ira languet prima, ceu flammæ vapor,
 Quam

ACTVS I. SCENA II. 251 II

Quam segnis animi subitus instigat furor?
Si bene furores pectoris noui meos,
Ludibria si quid longa, si poenae graues,
Diuturnus animum si quid accēdit dolor,
Memor ira flammās mente viuaci geret,
Nulla Tyranni clade, nullis hostium
Saturanda monstris.

Dam. Ede, quid tandem paras
Minor Tyranno?

Tya. Fulmen inuadam Iouis:
Mirante victor Gange praecipitem diem
Repreendam in ortus: Solis exemptū iubar
De nocte media mundus emeritus dabit:
Tremulae corusca nube discurrent faces:
Scopuli natabunt: crebra riparū toros
Pulsabit vnda: vasta committam locis
Dirempta vastis maria: labefacto specu
Tellus dehiscet: cernet Acherontem dies:
Poenas in hostis ordiar Coelum, Styga,
Viuos, sepultos, belluas, fluctus, faces;
Rabiēq., moerorēq., & horrifonū Chaos.

Dam. Stringentur enses: impetus nosti Ducis.

Tya. Libet ire in enses: aggredi clades libet,
Quas omnis aetas audiat, nemo probet.

Dam. Fortuna vires abnuīt tantas tibi.

Tya. Natura caecae nostra fortunae imperat,
Assucta sceleri.

Iner.

Dam. Inermis armatum petes ?

Tya. Audax, inermis esse non vnquam potest :
Quem scelus, & ira stimulat, armatū puta .
Quid proderit, me numini Plutonio ,
Surgente Luna, menstrui voti reum
Dextram, nefandis impiatam victimis,
Lustrasse ad aras, sāguine humano oblitus ?
Quid, vulgus inter Inferū vultu truci
Stetisse medium ? quodq. vix rector Stygis
Auderet ipse, noctis illunis sacrum
Iugulasse in ignem paruulos ? graciles acus
Egisse in artus ? coniugum irreuocabili
Fixisse thalamos turbine ? optatis toros
Orbasse natis ? omnium scelerum luem
Sparnisse terris omnibus ? claras Ducum
Funera per vrbes saepe duxisse ? impio
Foedasse luctu regna ? turbasse aethera ?
Vouisse Diti spiritum, & scelerum fidem
Firmasse ? votum iureiurando impium
Sanxisse, fractis hospitum ceruicibus ?
Iterasse sacrum semper ex illo vetus
Nouendialis victimae incesta face ?
Habuisse nunquā sceleris immunes manus ?
Seruasse nulli foederis pacti fidem ?
Temerasse iura gentium, mentis, DEI ?
E pectore exturbasse probitatem, metum,
Verum, pudorem, iura, pietatem, decus ?
Mox,

ACTVS I. SCENA II. 242¹³

Mox, decore pullo, pectus impurum omniū
Haulisse turbā facinorum; infandū scelus,
Inhospitalem Caucasum, & fraudē, & dolū,
Et saeuam Erynnim, & crimen, & Ditem,
& Styga?

Age, mens, in omnem prona nequitiam irruē:
Accinge sceleri pectus, ad nullas iners
Fraudes; vetustum temet hortare in scelus.
Est tanti, in omni scelere versatas manus
Non esse, cū quid tempus exegit, rudes.
Iuuat esse sacuum: fraudis expertem iuuat
Nunquam fuisse: criminum refert vias
Remeasse toties. Quisquis est doctē nocēs,
Huic dextra vulnus irritum nullum dabit.
Quem caecus error cordis audacem facit,
Idem ad latentes inscium cautes feret,
Nimiū secundus Auster vt quondā rates.
Ante acta vita facile despondet nefas.
Ludens peregi scelera, suspensa manu,
Innumera, inausa, infāda, truculēta, horrida
Erebo pauenda: dextra quid faciet grauis?
Mansueta tantum saeuit improbitas mea,
Quid prouocata? laesa quid tandē parat?
Haec sunt amicis dona quae ludo damus;
Quod speret hostis, hoste de laeso, malum?
Nulli pepercit mollis artificis manus,
Artificis vlli parcat offensi dolor?

Mibi

Mihi vacauit haecenus magicus furor :
 Alijs locatus profuit, nunquam mihi :
 Nunc nostra nobis seruiat demum manus .

Cur, ira, questu protrahis segni diem ?
 Hostis petatur : vindici poenas luat ,
 Quas debet. Aulā cinere cumulo ardua :
 Effusa late flamma, Romanas opes
 Populata, templis equitet, & victrix globos
 Ad astra fumi voluat : ex alto ruat
 Regia: Tyrannū culmen euersū opprimat:
 Fragore vasto tecta Dardanidum sonent :
 Sonitum ruinae dililitae gentes procul,
 Quascūque tellus educat, moestae audiant.

Dam. Sile, magister, obsecro: nimium rege
 Animi dolorem: supprime & magnae sonos
 Linguae : tacere quisquis, aut animo valet
 Patientē ferre, graua sint quamuis mala ,
 Referre melius poterit: ignarum preme
 Citius, sefellit ira quem tutō latens .
 Magnus tegendo tutius saeuit dolor .
 Professā verbis ira vindictae perit .

Tya. Quisquis dolorem regere consilio potest ,
 Et clepere se se tacitus ; aut falsō dolet ,
 Verum aut dolorem segnis vlcisci nequit .
 Iuuat ire cōtra: perdet, aut perdam scelus.
 Ruat ira praeceps: magna se produnt mala.
 Animum ruentem siste: vix tacitum quies

ACTVS I. SCENA II. 953,

Defendet vlla; bella quid stultè moties?

Tya. Fortuna fortes euehit; segnes premit.

Dam. Fortuna placeat, regere quā virtus potest.

Tya. Nil regere virtus vera, non fortis, potest.

Dam. Rabidè incitatum nulla te virtus iuuat.

Tya. Animus iuuabit, ipsa si virtus vacat.

Sic tibi Magorum notus est, Damis, furor?

Dam. Furore quid iam restat ex illo tibi?

Tya. Tyaneus ipse. *Da.* Victus aerūnis. *Ty.* Malè

Erras. medullis noster innatus furor

Abire nullis victus aerumnis potest.

Dam. Tyanee. *Tya.* Cedam? *Dam.* Sceptra non

horres Ducum?

Tya. Quae saepe fregi.

Dam. Saepe; sed semper fauet

Fortuna nulli.

Tya. Non habet casus locum,

Vbi certa virtus dexteram certam regit.

Fortuna nostrum saepe praeterijt caput.

Dam. Quē saepe praeteriuit, aliquando excipit.

Tya. Excipiat; hostem dummodo per me petat.

Dam. Nescis quid instet.

Tya. Arma, ni fallor, Ducis.

Dam. Et peior armis lenta morituro fames.

Tya. Huc adige toruas belluas, flammās, rotas,

Hydraeq. succos; memet impendam super

Hostis ruinam.

Vita

Dam. Vita tam vilis tibi est?

Tya. Votū est Magorum, posse damnatū caput
Obijcere morti. Rumpe sermonis moras.
Mihi stat per enses obtium strictos neci
Offerre nudum pectus. Huc flauum mihi
Accerse Thespin. nostra tu fidē occule
Cōsilia fraudum; perge, dum mecū modū,
Aptūq. tēpus exigo. *Hic Damis abscedit.*
Abscessit. Vacat

Haec teste regio? cōmode in cātus vacat.
Demurmuratum carmen Hecateium sonet.

Hic rite praeſtat inferum exciri Chaos,
Magicaeq. murmur noctis, & dirae precis
Feriale carmen. Crudus umbrarum arbiter
Vt semper adsit, igne lucifico faciem
Megaera quassans pectus incestet meum.
De more peragat reliqua.

Hic mutatur Scena, in speciem horridae solitudinis.

Quo ritu sacrum
Placet ordinare? iura quo laesi omnia,
Cum me met ante perdidi: quo me pudor
Fugiente fugit. Crinis effundat sacer
Ab aure laeva turbinem, fronti incubans;
Hoc noster irretitus ad nutum venit
Vulgus Sororum, sibila impexus coma.
Discincta nodo tunica resoluta fluat,

Quo

ACTVS I. SCENA II. 17

Quo flamen omnes inferum intēdat sinus .

Laesurus hostes, ante Tyaneum furor

Exagitet : ipse nescit irasci satis :

Maiore monstro pectus impleri decet .

Apietur humeris (moris id Suis viget)

Tenui papyro varia consuto chlamys ,

Notis arata splendide Babylonijs .

Vbi vis veneno textili praefens latet

Implicita, donum Baetrij quondam senis .

Qui dape (ferebat fama sic vulgo) senex

Custos Draconis pavit Hesperij famem.

Hac explicata , saepe praecipitem diem

(Vix orbe medio stabat) exegit polo .

Hac peste, centum multiplex serpentibus,

Extulit ad auras Cerberus stridens caput .

Nunc sileat anguis multiplex ; currat dies

Per pura Coeli spatia . sic vsus monet .

Laneus in orbem vinciat nexus comam :

Terno colore discolor cingat caput

Ter vitta ; numerus inferos impar trahit.

Puniceus ignes, caeruleus fluctus solet

Concire, furvus pallidos Manes ligat .

Percussa Diti sanguinem mittat sacrum

Sinistra vena . Sanguis hic Diti datur ,

Quem reddet hostis arte mactatus mea .

Nunc exeratur Virga ; quam, noctis nigris

Defensus umbris, dexterum nudus pedem,

Gelidas ad Arctos, falce cantata, sua
De matre raptam, fronde fraxinea exui,
Silente Luna; Libra dum somni pares
Aequaret horas. pellit haec Coelo diem,
Ut libet, & atra nube subtexit polum:
Hac fulminantur ictibus Cerquonia
Maiore numero: sudat in templis ebur:
Inopinus ignis transuolat: manat cruor:
Succussa tellus subsilit: mugit solum:
Culmina laborant: maria curuatis tament
Fluctibus, & aestus naufragas phocas agunt.
Venena nunc spargantur, & raucae strigis
Auulsa viuac viscera, & serpentibus
Expressa fanies: spuma Gorgonei locum
Praeuitiet anguis: hostis & furtim modo
Sublectus vnguis: vngue nunc hostis lito;
Mox corde, si quid carmini, Pluto, fauces.
Stat omnis ordo sceleris. In ritus sonent.
Carmina venenis nostra non illis minus
Metuenda. Mundus vocibus primis fauet.
Hic fit terraemotus, & obscuratur locus.
Tremefacta tellus nutat, aufugit dies,
Omina probantur prima, succedet nefas.
*Sequentes Trochaici, totumq; incantamē-
tum alta, & ferāli voce pronuntiandū.*

Inferi specus Barathri, semper inamoenum
Chaos,

ACTVS I. SCENA II. 256,

Semper intempestum, semper nube moesti-
fica oblitam,

Turpis ò gementum sedes turpium, illae-
tabilis

Taenari praeceps hiatus, lucis ò viuorum
egens.

Orbus orbis ò nocentum, vosq. Auernales
lacus,

Liuidae paludes, vosq. torridae ripae vado
Igneo liquentis sulphuris, mistim quae
ferendis

Fluctibus rotatis noxias animas; hostes
poli;

Vos precor, vos supplex sacris corde non
sano inuoco.

Tuq. rector atrae noctis, tristis umbrarum
Deus,

Criminis repertor primi, sceleris instru-
ctor noui,

Ductor irae certus, irae facilis assensor
meae,

Tu meis, quae grata perpetrantur, assistas
sacris:

Vulgus audax huc effunde, effunde violentum
impetum,

Subdolos indute vultus, versipelles & do-
los,

Verfipelles effer artes, subdolos monstra
dolos :

Digna te patrantur ; hic dies tuas poscit
manus .

Exequor scelestus, malles exequi quod tu,
scelus .

Ducat orbem virga triplicem; sistat in me-
dio gradus .

Cuius vnguem spargo, poscit cantus hic
poenae caput .

Age, Dirae noctis arbiter,

Arbiter Orbis, age .

Ades, omnis fraudis artifex ,

Aetheris horror ades .

Mea corda praesens obside ,

Viscera fige mea .

Cuius vnguem spargo, poscit cantus hic
poenae caput .

Pice ripas linque feruidas ,

Plus mea corda calent .

Face cor trifulca percute,

Non satis ira furit .

Rege nostrae tela dexterarum ,

Dextera nostra tua est .

Cuius vnguem spargo, poscit cantus hic
poenae caput .

Tibi si tepescit sanguine

Ho-

ACTVS I. SCENA II. 757₂₁

Hospitis ara frequens ;

Tibi si cruore menstruo

Luna renata rubet ;

Tibi si venena Colchica

(Triste ministerium

Sceleris) per omnes ordines

Per caput omne fluunt ;

Cuius vnguem spargo , poscit cantus hic
poenae caput .

Tibi si puer cunabulis

(Nil tamen ille miser

Meruit , parens nec flebilis)

Tractus ab ense perit ;

Tibi crebra si iugalibus

Imminet ira toris ;

Cuius vnguem spargo , poscit cantus hic
poenae caput .

Ducè te libens , te praeside ,

Si scelus omne sequor ;

Tua iussa si capetimus ,

Vel renuente DEO ;

Tua signa si producimus ,

Quà DEVS ipse vetat ;

Cuius vnguem spargo , poscit cantus hic
poenae caput .

Age , Dirae noctis arbiter ,

Arbiter Orbis , age .

Ades omnis fraudis artifex ,

Aetheris horror ades .

Cuius vnguem spargo , poscit cantus hic
poenae caput .

Tibi zona dissolutos

Explicat ad terram saepe recincta sinus .

Tibi vitta per fusurros

Implicuit magicos tempus vtrūque triplex .

Tibi laeua turbinatas

Pars alit in fraudes irreligata comas .

Tibi vena rōre rubro

Saepe sinistra meo vulnere laesa fluit .

Tibi virga, circinato

Pulvere, non notas ducit ab arte notas .

Tibi ter notatus Orbis

In triplices cogit nomina terna dolos .

Tibi verberata tellus

Ad magicos cantus agmina iussa mouet .

Criminis sator triformis ,

Clari vastator Olympi ,

Ductor ò serpentipedum cateruae ;

Lucis horror, almae lucis ,

Sancti foedator honesti ,

Concitator nimbisonae procellae ;

Guttur ò trilingue, monstrum ,

Veri desertor, & æqui ,

Arcis obsessor glacialis audax ;

Mul-

ACTVS I. SCENA II. 25823

Multiplex genus Draconis

Lernae pollentius hydra,

Squamæ dux centimanus cohortis;

Multiformis artis auctor,

Patrij populator honoris,

Cui Medusæo gemit angue crinis;

Mille monstra, mille vultus,

Fraudum tibi nomina mille,

Huc ades primi sceleris repertor;

Horridi turmas Auerni,

Cocytia monstra recense,

Vulgus eructa furiale terris.

*Hic latratus canum exprimitur: flamma
per rimulas penetrans visitur.*

Audior: tenentur vota:

Terno iam gutture latrat

Carceris cultos truculentis imi.

Peracta vis est sceleris: infernus vapor

Trifidas ter, anguis instar, euibrat faeces,

Cum, vere primo, discolor tergi notis,

Sub Sole spiras soluit, & linguis micat.

Nescio quod Erebus horridum expumat
scelus.

Id quidquid est, haud moris assueti est, reor.

Ita sit. Quirini regna quatefiant dolis:

Temerentur arae crimine: infanti fluat

Regia cruore: quidquid est clarum, occidat:

Cadat hostis in me; dūmodo per me cadat.

Hic, aperto antro, monstra prodeunt varijs formis: Cerberi, Hydri, Centauri, Draconis, Harpyiae, &c.

Tya. Malè agis, satellites turpis; hinc gressū amoue,
 Rediturus ore laetior, vultu, gradu.
 Grassamur astu: foeda simulacra exue
 Artibus inepta: Viperas frontis breues,
 Torquem Draconis flexilis, piceas faces,
 Setas rigentes pone, quae sceleri nihil
 Profunt doloso: fallere ignaros paro.
 Molire faciem callidis aptam dolis:
 Oculis amicum quaere Romanis decus.
 Membris, coacta nube, compositis placens
 Praetexe specimen fraudibus. nosti modū.
 Si quaeris ex me, dulce quae visus meos
 Aetas laceffat; flore vernanti lepos,
 Iuvenile flāgrans, spiret animosās minas:
 Quem vos amatis, ater infuscet color
 Efficta membra: qualis Aethiopus solet
 Vini ministros regij: quales Duci
 Barbara Syene nutrit, & paribus iubet
 Pharetris Ephebos ire: vel quales cito
 Praeire docuit, more famulari, gradu
 Nini vxor audax, Baëtra dū bello quatit,
 Mentita sexum puberum turmas agens.
 De more gentis, crinis intortus, breui

Cri.

ACTVS I. SCENA II. 759

Crispatus orbe, flexiles cirros dabit.
 Certent labella purpurae, dentes niui:
 Aures Erythrae degrauet pondus teres,
 Et nuda colli flaua praeradiet cyclas,
 Baccata gemmis breuibus: armillis graues
 Ambae coruscent arte Mygdonia manus.

At crocea vestis, barbaro ritu fluens,
 Zephyros procaces puocet: geminis pares
 Humeris vtrinque pendeant auro illitae
 Manicae: fluentes religet admorsu sinus
 Rutilo pyropus: sura Sidonio decens
 Niteat cothurno: gemmeo laeuum latus
 Suspensa nodo muniat (gentem decet)
 Harpe, recuruus ensis: ex humeris sonent
 Pictae pharetrae: fronte primori lita
 Guttis mitella luteis fingat comas.

Nec segne vulgus, artium aut posco rude:
 Saltu, palæstra, literis, cantu, fide,
 Caestu, sagittis, puberes celeres volo.
 Regale munus apparo. hae laudes placent.
 Dapibus venena dulcibus tutò latent.

Hic monstra in cauernam redeunt.

At me, dolosa monstra dum fraudes ferunt,
 Confingere alios subdolum vultus decet.
 Praetendat astus humilis in vultu pauor,
 Frontem serenet risus incertae spei,
 Acquata pellat ruga moerorem grauem,

Su-

Suspicio ne qua retegat inceptum scelus,
 Redeat ad oris pristini mores color .
 Sinus recincta vestis vndosos legat :
 Adstrictus ora detegat crinis sacri
 Turbinis : Iarchae munus, auri circulus
 Lucis hodiernæ pollicem ritè ambiat .
 Hoc ille pignus ferre discipulo dedit
 Vates futuri , siderum interprēs, meae
 Pictor iuventae, fonte Tantaleo madens .
 Monumenta fidei, dixit, haec nostrae cape,
 Tyance : vitae fume tutamen tuae .
 Adstricta vis est orbibus fulvis sua ,
 Suumq. nomen singulis . septem capis :
 Numerum dierū numerus aequauit sacer .
 Nosti Magorū scita : Memphitim quoque
 Ogdoada nosti lege replicantem dies .
 Nomina dierum singulos orbes notant .
 Sacer anulorū est numerus, & nomen sacrū
 Sacer vsus etiam ; debet aptari sacris (est,
 Vt quemque Sol euoluit ad numerū diē .
 Eius dici forte quem nomen notat,
 Ex ordine orbem pollici insertum gere .
 Munitus illo, regna conspirent licet,
 Soluantur orbis, cardine effractio Poli ,
 De morte media liberum expedies caput .
 Hac fatus, Hecaten pollici aptauit : dies
 Ogdoadis alter ibat : ex illo die

ACTVS L. SCENA II. 260 27

Expers pauoris pectus obieci omnibus
Vltro periculi; sospes emerſi omnibus.

*Hic iterum fit terraemotus, & ignis e
cauerna.*

Contremuit ecce terra: Taenario specu
Emicuit ignis. Erebus ornavit dolos.
Matura fraus eſt. Anime, coſurge & vaca.
Exite, Iuvenes: ore pellaci vaſtrae
Conſilia mentis tegite: non vno mihi
Crimine probati, rapite, non vno mihi
Crimine probandi, ſpiritum hunc voſtrum
in chorum:

Vexate monſtris pectus inceſtum nouis.

*Hic exeunt ſexdecim pueri ad ludos ex-
hibendos, Aethiopum more veſtiti.*

Exite, cauſa fraudis, & pretium meae:
Numero vocanti turba reſpondet Stygis.
Vt ſemper, Erebe, crimini noſtro faues!
Ne fructus operæ pereat, hic vobis dies
Reus innocentis victimae votum luet.

SCENA TERTIA.

*Apollonius Tyaneus. Fuluius Valens
Conſul. Paredri.*

Tya. **S**Ed ecce, vitae fortis aſſertor meae,
Ex more noſtrum Conſul aſſatū petit.

Hu

Huius rogatu, Caesar horrendi specus
Mihi vincla demi iussit. huic saltem sua

Officia profint: seritur huic nostrū scelus.
Seruite, Iuvenes, rempori ficti meo:

Sepite densi latera famulari globo.

Inuite salve Consul, Assaraci genus,

Tutela nostri capitis, & noster Deus.

Conf. Maiora meritis loqueris, est laudes citra

Tuas, & infra vota, Tyancee, omnium,

Studiumq. amici, si quid impendi tibi.

Perimere cū te vellet, euctus prece,

Domitius iras posuit, exilium dedit.

Tya. Poenam putabam; munus exilium vocant.

Conf. At spatia. *Tya.* Noui. breuia cōcessit viæ;

Vnius aegrè lucis extorta est mora;

Et amputasses aliquid ex isto licet,

Nimium impetrasses. saepe momēto breui

Momenta magna rebus infœlix trahit.

Conf. Crudelis vt bis esset, inclusum die

Exclusit orbe: spatia definit loci

Lōginqua. *Tya.* Sed iucūda: cū Graecis ero

Epheso receptus.

Conf. Ista quis, quaeso, prius

Vulgarit, vni credidit quae Rex modo

Mihi, & id seorsum?

Tya. Cuncta qui praesens videt,

Auditq. cordis hospes, & sospes Deus.

Com-

Conf. Comperta memoras: saepe praecurris meas
Tyaneae, voces.

Tya. Vota praecurram quoque
Tua, Consul: olim ductor hos fascēs dabis,
Quos nūc, Tyrāni munere, acceptos geris.

Conf. Ista DEVS aliquis viderit. nunc hoc age.

Tya. Lactare verbis Principes non est meum.
Natum benigno sydere, & dextro Ioue
Ad regna series certa stellarum trahit.

Conf. Exilia nobis moesta: defessus malis
Dispone tu, praesidia quae vitae putas;
Meo paratu cuncta non parcē feres.

Tya. Regale, Consul, pectus in donis probas.
Nūc multa Cōsul, plura mox Caesar, dabis.

Conf. Volueris eodem: regere, qui norūt, regāt.
Partes secundas agere tam tutum reor,
Quā mihi decorū Fare, quē glomerat latus,
Haec vnde pubes atra? qui iuuenes domo?
Qui genere?

Tya. Sobolem, Consul, Aethiopum vides,
Iuuenes abusque Solis aestiui plaga,
Claros parentum gloria, claros sua.
Hos Thespis Epheso seruus adduxit meus:
Gratum Tyranno munus hos duci volo,
Qui Regis iram leniant. *Conf.* Vti foro,
Tyaneae, nosti; machinam fortem admoues.
Nam dona Reges, dona conciliant Deos.

Pira-

Tya. Pirata, multis vsus officijs meis,
 Sidonius Aegon, hospes & Patris vetus
 Subiecta Cancro regna dum velis obit,
 Et littorales strenuè praedas agit,
 Meroën adusque vectus, hunc omnè gregē,
 Dum forte gentis ludiero exercet diem
 Portis sub ipsis herbido in campo, manu
 In feruitutem asseruit; & procul ab domo
 Auexit Ephesum, misit & dono mihi.
 Procerum fuisse liberos, vultus docet.

Cons. Videtur: oris indoles spirat genus.

Tya. Ex grege fuisse regio, nisi peierat,
 Hic ipse plane deierat custos gregis.

Cons. Credibile narrat: puberes tales, mērum
 Miscere soliti, regiam mensam ambiunt.

Tya. Iuuenes in omni laude praestantes; pedū,
 Iaculi, palestra, barbiti, linguae, manus.
 Hos educaui à paruulis, & pro meis
 Habitos amaui semper, & dixi meos.

Cons. Vt ipse taceas, multus, haud dubijs notis,
 Eminent in ipsis auctor; in vultu sedet
 Tyaneus ipse, mirus animorum artifex.

Tya. Vsus ad omnes, omnium gnarā artium,
 Atque expolitā litteris pubem omnibus,
 Graecis, latinis, barbaris, per te Duci,
 Si fas, dicabo lucis acceptae memor.

Cons. Tyance, quondam magna debentur tibi

ACTVS I. SCENA III. 762,

Minora merito quaeris; id facile impetras.

Tya. Ars mira pubis (munus vt dignè queas
Ornare verbis) posse Saturnum grauem
Amoenitate frangere, & genio Iouis.
Cultura solers fecit, horarum omnium
Ingenium vt esset singulis, variū, elegans,
Fertile, iocosum, volucre, versutum, vafurū,
Petulans, sed aptè; ludicrum, sed non leue;
Grate facetum, suauiter moestum in loco,
Animis iuuandis facile; numerorū omniū.
Ad diluendas misérias natum scies.

Cons. Quid, si Deorum praedices clarum genus,
Tam multa narres?

Tya. Multa, sed vera eloquor.

Cons. Mercede tanta ciuitas vendi potest,
Exilia nedum longa donari reo.
Tyanece, iussam mitte meditari fugam.

Tya. Quin rute, Consul, indolem iuuenem vide.
Oculis obito corporum ductum, ac statū,
Flexusq. doctos ludrico in spectaculo.
Agite, Nigelli, specimen ingenij edite.
Simulacra pugnae, more gentili, chelys
Committat index; mistus armorum sonus,
Et plausus aeris agmen ad numerum citet,
Infesta binis tela diducens choris.
Mox dubia turbet arma, delphinū modo,
Cum Libyca prono maria discursu fecant.

Si

Si quando vestram poscit hic artem dies,
 Verius, & vsquam vtilius absumi nequit.
 Nam mos amico geritur, & digno velim
 Placere; per quē placeo, si placeo, omnibus.

Hic Paredri Pyrrhichen, ludicram armorum pugnam, ad chelyn saltant.

Par. Age, nigra quate cohors,
 Quate cita pede solum.
 Age grauis, age potens
 Dea rege, Dea praei
 Rata bella pubis atrae,
 Fera corda quae laceسس.

Par. Miseri ficto ludere bello
 Arma iubemur; quibus amisso
 Orbe paterno (numinis iras
 Disce seueri) semper amaros
 Rumpere questus, semper acerbos
 Nosse dolores datur. Exulibus
 Licet hoc tantum, promere questum;
 Nullo questu vincere luctus.

Par. Age, nigra quate cohors,
 Quate cita pede solum.
 Age grauis, age potens
 Dea rege, Dea praei
 Rata bella pubis atrae,
 Fera corda quae laceسس.

Par. Miseri fictis cogimur armis.

ACTVS I. SCENA III.

263

33

Pascere visus: quibus, erepto
Iure serenae lucis, Olympus
Vetat aeternum cernere Solem,
Dedit aeternam cernere noctem.
Ede querelas, moesta iuuentus,
Tantum hoc miseris datur exulibus,
Pectora longo rumpere questu.

Par. Age, nigra quate cohors,
Quate cita pede *Ecce. ut supra.*

Par. Miseri, varium voluimus agmen,
Ludere iussi; quibus abstractis
Aurea Patris sceptrum negantur.
Vbi verna die spirat amico
Aura Fauoni semper; & alma
Luce serenant prata colores.
Prome querelas, genus infelix,
Tantum hoc miseris licet exulibus.

Par. Age, nigra quate cohors,
Quate cita pede *Ecce. ut supra.*

Par. Genus ah quondam genus ah foelix,
Iuuenes saeuo sydere nati.
Qui dum temerè per prata vagi,
Vrbem sub ipsa, bella ciemus;
(Aliud pugnae genus illud erat)
Procul à patrijs finibus acti,
Omne laborum genus experti,
Cogimur acres ferre dolores.

-C

Agg.

Par. Age, nigra quate cohors,
Quate cita pede *Ec. ut supra.*

Par. Miseri iam tum caepimus esse,
Cum, sub primo limine lucis,
(Ducis ah foras) rapta secuti
Vexilla, gradus tulimus contra.
Nulla natum scelus ex causa
Querimur nullo minui luctu.
Alium ex alio visimus orbem:
Alium ex alio voluimus aestum.

Par. Age, nigra quate cohors,
Quate cita pede *Ec. ut supra.*

Par. Flebile vulgus, male nata seges;
Erit eni, utquam, fortis ut acres
Numinis iras tua damna leuent?
Nunquam miseris, nunquam dabitur
Alium vitae nosse tenorem:
Miseri fuimus, erimus miseri:
Nulla dolorem finiet aetas:
Dolor & nullas finiet iras.

Par. Age, nigra quate cohors,
Quate cita pede *Ec. ut supra.*

Cons. Exilia Iuvenes debiles plorant sua
Exilia redimet ille ploratus tua
Exul fuisti, municeps salve meus.

SCENA QVARTA.

*Chorus ex puberibus Christianis
duplex.*

Cho. 1. **H** Vc nos adire festus hortatur dies,
Ab Exquilina sede dimissos: manes
Hic scepra paruis Flauijs Caesar dabit.

Cho. 2. Hac sacra magnus verba condixit si nex
Zebedaeus Aede: casta quam visit fides,
Et Pax, sororq. pacis, & mitis Pudor.

Cho. 1. Haec tecta, foelix prole foelici, tenet
DOMITILLA mater: neptis hic CHRISTO
placet,

DOMITILLA virgo: & vera si rumor serit,
Huc remeat hodie Caesarum foelix parens
CLEMENS, decorae purpurae eternae decus.

Cho. 2. Age dum, corollis impedi mecum caput,
Canota pubes: sume. si lactus dies
Arrisit orbi: Roma si, misso Ioue,
CHRISTU recepit fraena.

Cho. 1. Ne viam; nisi
Desperere casto gaudio nobis licet.

Cho. 2. Audistis, Vrbe cantus vt tota sonat
Insanientum puberum? quantum Deum
Flamen Dialis iusserat, tantum canunt.

Cho. 1. Portenta rerum mille, Iunonem, Iouem,
Phœbum, Dianam, Liberum, Cererē, Palē.

Cho. 2. Quid non? Pauorē, Februum, Pestē, Dolū,
Iā nūc propitia numina, hæc dū sic colūt.

Cho. 1. At nos tacemus Virginis castum genus
CHRISTVM, decorac lucis, & vitæ ducē?

Qui tantus animos vrget oblitos stupor?

Cho. 2. Age: prouocemus impios cantus pio
Carminē, corollis paribus vmbrați comas.

Cho. 1. Quis scit, minores carmen an nostrū pie
Imitentur olim, seculi in ritum noui?

Cho. 2. Nescio quod olim seculum certe meus
Praefagit animus aureū; cū se DEVS,

OT 2. Exhibitato Numinum infami grege,
Ostendet Orbi verus: &, CHRISTO duce,

Terras habebit casta virtutum cohors.

Cho. 1. Auguror. amicē numen aduertit DEVS.
Meliora Mundo secla meliori precor.

Cho. 2. Ingredere ductor; nexiles flores manu
Inferē, canorā voce dum nectis preces.

CHORVS.

Parodia ex Horatio.

CHRISTE, virtutumq. potens Virago,
Aureum Cœli decus, ò colendi,

Na-

ACTVS D. SCENA IV.

763
37

Nuper & cultis date quae precamur

Tempore sacro. A

Quod Sibyllini monuere versus,

Seculo festas referente luces,

Vos, quibus septem placuere colles

Dicere cantu;

Vere Sol, vultu nitido diem qui

Promis, & coelae aliusq. & idem

Nasceris; malis nihil Vrbe Roma

Visere maius.

Rite spem terris aperire certam,

Lenis. n. Virgo, Superum voluptas;

Siue tu maioris hominum vocari

Sospita mater.

Diua, producas sobolem, Patrumq.

Prosperes ritu meliore curas.

Vxor & seruet thalamos feraces

Lege marita

Certus ut denos decies per annos

Orbis à primo reuolutus, aris

Puberum cantus, referatq. sacrae

Frugis honorem.

Vosq. veraces cecinisse Vates,

Quod semel dia docuistis aura

Carmen, en seclis bona iam peractis

Pandite secla

Fertilis laudum, decorisq. tellus

Lauream donet merita labores ;
 Abluant mentes & aquae salubres ,
 Conditomitis, placidusq. tēlo ,
 Supplices audi pueros , Trionum
 Nobilis vindex Michaël, & aurei
 Ultor Olympi
 Roma si, versis Solymis, coruscet
 Arx erit dextrae mēmōr, & tuarum
 Magna pars laudum, triplicisq. sedes
 Certa Tiarae
 Qui per vndosum sine fraude māmōr
 PETRVS, & sacris patrijs superstes
 PAVLVs has nuper referauit arces
 Sospite cursu
 Vos probos mores docili iuuentae ;
 Vos senectuti placidae quietem ;
 Romulae genti date vos honestae
 Lucis amores
 Quiq. vos centum veneratur aris
 Iuris Antistes, decorisq. CLEMENS,
 Regnet in victos facilis ; superbos
 Acer in hostes
 Auguror : triplex diadema Rōmae
 Subditis Medus pharetris adoratus
 Iam Scythae responsa petunt, reposti
 Nuper & Indi

ACTVS I. SCENA IV.

166 39

Iam Fides, & Pax, & Honos. Pudorq.
Priscus, & Coelo Pietas aperto
Visitur vulgò; tumuitq. pleno
Gratia riuo.

Acer, & vultu roseo decorus
CHRISTYS, & clarae dominator Urbis,
Qui salutari leuat amne fessas
Crimine mentes.

Si Vaticanas videt aequus arces,
Remq. Romanam, Latiumq. foelix;
Alterum in Iulstrum meliore laudes
Proreget aeuo.

Quaeq. Auentinum tenet, Algidumq.
Quindecim Diana nefas virorum,
Cedat; & Virgo melior Latinas

Imbuat aras.
Haec Patrem sentire, Ditiq. Matrem
Spem bonam, certamq. domum reporto
Doctus & CHRISTI Chorus, & Parentis
Dicere laudes.

ACTVS SECVNDVS.

SCENA PRIMA.

Chorus. Flavius Clemens. Vespasianus minor. Domitianus minor, eius filij.

Cho. Idemne reducem Flaviū , patriae patrem ,
Aulae propinquū , proximum Augusto caput ?

Cho. En illa rerum certa nostrarum fides .
Hic ille pacis auctor , hoc sydus togae
Clemens Latinae , fida Christiadum salus ,
Firmamen Orbis , inclytum Regum genus .

Fl. Cl. Decline linquens mollis Vsticae latus ,
Quā Fabaris humor , vitreo serpens vado ,
Murmur volutat , saxeo clusus specu ,
Adsum ; propinqui Regis accitu redux .

Cho. Ad dona Regni dignus optari , redi .

Cho. Non fama mendax dona vulgavit Ducis .

Fl. Cl. Aliquod salutis pignus hic spondet dies .
Meos Sabinos , arduis sparsos iugis ,
Et gelida Tempe patrij quondam soli ,
Otia sereni ruris , & nulli loca

ACTVS II. SCENA I. 267

Peruia procellae, regna priuatae togae
Gustata post imperia plebeij laris,
Mutare iussus Dardanae Romanae iugis,
In spem reuoluor anxiam, & regni vices.

Cho. O te beatum! liberos tandem vides
Famulantis Orbis iura tractantes, Pater.

Cho. O nos beatos! sera qui quamuis, Deo
Auspice, videmus regna terrarum, pijs
Concessa natis, lege fraenari patris!

Cho. Tandem vocatus rebus afflictis adest
Nunnen benignum; respicit tandem suos.

Fl. Cl. Nuper quietis liberae tacitum sinum
Ut, abdicatis fascibus, cupidè petij
Exconsul, omni mente complexus polum;
Quae mira visu caeteri rentur bona,
Vexata magnis sceptramiserabar malis.

Cho. Alta receptus arce securae domus
Melius, quod infra fluctuat, cernit, suum
Extra periculum positus, alieno dolens.

Fl. Cl. Mirabar acri Regna lacerari metu:
Exposita praedae dona fortunae rapi:
Vndare turmis vasta legionum sola:
Firmas, adactis machinis, vrbes quati:
Obliterari cladibus clades nouis:
De caede caedes, bella de bellis feri.

Cho. Quā vera narrat! decuit huic Regnū dari,
Qui bella detestatur, & paci studet.

Alios,

Fl. Cl. Alios, auita sede contempta, procul
 Alio calentes Sole meditari plagas;
 Terra relicta, regna ventorum sequi;
 Exercitatas fluctibus Syrtes rate
 Obire fragili; belluas siccis truces
 Oculis natantes cernere infidi maris;
 Arcere tabula mortis exili minas,
 Tenuemq. spem suspendere è rudentibus:
 Vt pauca purgamenta, nequaquam metu
 Quaerenda tanto pretia, concharum legant.
 Quo lana saniem varia Sidoniam bibat.
 Bis aere Tyrio merfa.

Cho. Terrarum pudor,
 Probrumq. tincta sceptraqueis tabo placet.

Fl. Cl. Alte repostas itur in venas soli;
 Passim, regeſtis inferis, tellus hiat:
 Eueiberati luce tabentes genas
 Manes, dici lumen inſuctum pauent:
 Rimantur aurum, melius in terris ſitum,
 Ferrea quod aetas extrahit; nocentius
 Ferro, per uſus ſplendidos peius furens.

Cho. Vt vnus auri geſtèt articulus notam,
 Quàm multa teritur opere difficili manus!

Fl. Cl. Tū gēma collum, gēma diſtinguit caput;
 Gēma ſiniſtram, dexteram gēmae grauant.
 Illuſa conchis aſpēris ſquallet chlamys.
 Sordes adoptat puluis Erythraeas Arabs.

Aures rotundi murices lasso trahunt.

Cho Quibus obsolecit animus, his corpus nitet.

Fl. Cl. Hinc iam labores cernere operosos licet.

700 Statuuntur ecce, Regio sumptu, domus,

710 Ingentis instar Urbis amplexae ambitum :

720 Atria columnis fulta millenis sedent :

730 Immane visu, cella murorum minis

740 Moles in auras arduum exerat caput.

750 Exclusa iactis maria clementis, retro

760 Abiere: pontus, sine contracto, brevis

770 Dens natatur piscibus: ponto incubans

780 Vndas opacat pensilis ruris nemus :

790 Digesta laxis spatia porticibus sequi :

800 (Per tot remensum retro responsus fugit

810 Penetrare sedis intimum) aspectus nequit.

820 Variata saxo tecta Taenariorum, calent

830 Strepitum clientum, turba famulantum terit

840 Achate limen lubricum inuisae domus.

850 Praetexta geminis Aula, populorum capax,

860 Explicat avara dona longinqui maris:

870 Pictae lacunar aureum tollunt trabes :

880 Certata paries bella Gangaridum indicat.

890 Hic vel superbis splendet aulaeis nitore,

900 Vel fila tendit varia beluatus labor,

910 Seu quae Sophenae, siue quae Phryges trahunt.

920 Elephantem diues albicat sedto torus.

930 Elephantem texto culmen auratum albicat.

940 Con-

Conchyliata veste puluinar sacrum

Geniale ridet: barbaro luxu domus

Hilarescit omnis: spirat effigies Ducum

Folle aut Lysippi ducta, vel caelo Scopae:

Simulamen oris, arte quod mira faber

Extudit. *h.* Vt inter posteros prisci senes

Positi, nepotum studia degenerum arguant.

Fl. Cl. At tripode fuluo ponitur laetae gulae

Fulgens supellex; cymbium, crater, scyphus,

Patera, catinus, urceus, lebes, onyx,

Lychnus, salinum, fuscinae, guttus, calix,

Solium, paropsis, trulla, lanx, nugae merae.

Cho. Ridenda caecae dona Fortunae hic putat.

Meliora forsan mente complexus tenet.

Fl. Cl. Tum citrea mensa pluribus surgit locis

Sedes per amplas. Lucet in mensis nitore

Aureus; & usus qui sit argenti, memor

Numerare custos nescit: è scripto docet.

Quod apparatu quaeritur tanto bonum?

Materia scelerum facilis.

Cho. E luxu potens

Animi libido. *Ch.* Cordis excordis tumor.

Cho. Pressurus alios fastus. *Cho.* Effraenis furor.

Cho. Opulenta egestas, opibus in medijs inops.

Cho. Invidia vecors. *Cho.* Moeror exiguus, dolis

Ambitio fallens, semper invidiae comes.

Cho. Et illa mentis Helena deceptae procax,

ACTVS II. SCENA I. 169

Decorū Charybdis, tetra populatrix opū,
Legum sepulcrum turpe, virtutum rogos,
Laudum Voluptas prodiga, & fraudū linus.

Fl. Cl. Hoc fonte deriuata, vitiorum lues

Omni redundat clade per populos vaga.

2. Aurum lititur impium; hoc pretiō manus

Ferrum lacellit, sanguinis gliscit litis,

Instigat auri sacra dum gentes fames.

: Armatur ecce claslico audito phalanx,

Vt spes in auro fulsit hostili leuis.

Viduantur Vrbes pube iuuenili, modo

Nimium frequentes: vacua rarescunt vijs

Solata vacuis tecta: collapsae domus

20 20 Sidūt in alto puluere, & dominos premūt.

Et quasi ruinis terra non pateat satis,

2 Veliuola toruum bella sollicitant fretum.

Hic decolore caede coerulei maris

20 20 Marmora rúbescunt; classe lunata phalanx

Instructa, telum spargit & quassa rate

Insultat ardens; monstra saturantur dape

Squamea cruenta: caede pinguescit seges

Inarata campis: horridis al bent agris

Disiecta latis ossa. Sic ferrum nocet,

Dum petitur aurum.

Cho. Vtroque sic foetu, grauis

Foecunda culpa, secla, non tantum sibi

Prodiga, sed etiam fluctibus, tellus parit.

Sc-

Fl. Cl. Scelus inquietae pacis effari piget.

Ultima malorum, maximū vitae probrum,

Quodlibet egestas suadet, & patrat nefas.

Cho. Nec minus inermis facit armato furor.

Fl. Cl. Lites avari ciuis exsurdant forum.

Hic lingua praepes verba diuendit reis,

Emptas & aures voce venali tenet.

Natis parentes; fratribus fratres, auis

Malum nepotes aliquod infensi creant:

Hospitibus hospes, ciuibus ciuis, viro

Vxor, sorori damna molitur soror.

Cho. Certatur æquo iure, certatur malo.

Fl. Cl. Liuor, beati liminis custos, pede

Timido per Aulas errat cadiunctus comes

Affiduus Angor rebus in laetis adest.

Pectore subesto Cura praetendit grauis

Inanie frontis gaudium: gressu ardua,

Demissa vultu graditur Ambitio impotēs:

Oscura, cui blanditur, Inuidia ante it.

Exposita Regum capita tot populis scias,

Quot assequuntur. Regna, nō Reges amāt.

Cū patuit aditus Regiae, cautus Dolus,

Odiumq; Regis intrat inuisi simul,

Tectumq; ferrum: rara foelicem fides

Comitatur: Aulam Veritas primam fugit.

Cho. Decus inuidendi nominis falso placet.

Fl. Cl. Gemma venenum bibitur; & pauci diem

Obie-

Obiere sicci morte matura Duces .

Ad Ditis vmbras trita nobilium via

Capitum, per ipsa iura socialis tori ,

Per foedus hospitale, per dulces dapes.

Quoties renatus submouet noctem dies ,

Toties Tyrānus nascitur. nā quid moror,

Exempla promens? Caesarū specta genus.

Cho. Cui, quod recusat innocens hostis, nocens

Pyxis propinqui fecit, & mensae cliens .

Fl. Cl. Quid foeda memorem scelera, quae luxus
docet,

Quam blāda tant nefanda, Lernacis magis

Ramosa monstris? crescit ex poena lues,

Ferroq; ab ipso pullulat foedum malum.

Luxuria, pestis blanda, nil sanctum putat ;

Nihil impudicum : quidquid haec iussit ,
deget .

Cho. Titulo sepulchri digna res: octo viros

Infamis vxor, quinque per menses, rogis

Denupta mittit : cūq; tā saepe improbus

In nuptiales ardor exultat faces ,

Nūquam ad pudici pectoris mores redit .

Fl. Cl. Matrona casta, rara : cui sudat Cilix ,

Methymna spumat, nauigat Phoenix, arat

Aegyptus, ardet Colchis, Alpini gelant,

Melibœa texit, colligunt Seres, micat

Dubio Corinthus aere, depectit Lacon,

Piscatur Indus, Noricum pascit pecus.

Cho. Numero beati damna seruitij docet.

Fl. Cl. Innuba maritae discit, & ridet probum.

Iam matro peior, Virgo: maternis procis

Blanda renidet fronte, sed seruit suis.

Gradus per omnes errat aetatis calor.

Cho. Assidua nutrimenta cui dubiae dapes,

Et pressa praelis uua Lesbois dedit.

Cho. Nulloq. segnis iudice abruptus sopor.

Cho. Auriq. fulgor, & rigens gemmis labor.

Fl. Cl. Spectat puella matris effoetae nefas,

Longaeva patris probra condiscit, puer.

Iam marcet aetas fracta: iam sulcat genas

Putres senilis ruga: defectum riget

Sanguine cadauer: feruet in venis tamen,

(O pudor, & imis ossibus fixum nefas!)

Viua libido: cordis exusti vapor

In cinere uiuit. Summe pro rerum fator

Proh prisca virtus! qd iuuat fas, aut nefas?

Quid iura prosunt sacra consortis tori,

Si caecus ardor mentis ex animis fidem,

Numen, pudorem, iura pietatem fugat?

Quid expiata nuper infantis Dei

Prosunt cruore secla, si nullum nefas

Oblita tellus praeterit? terrae quota

Abluta pars facinore deleta caret?

Colluio scelerum varia, populorum lues,

Exem-

ACTVS II. SCENA I. 721 49

Exempla per tot pestis antiquae fluens ,
In nos redundat . seculo vrgemur graui .

Quod te, per ipsa caedis oblatae precor
Diuina dona, lucis aeternae sator ,
In nos amoris mitte septenum iubar .
Et, quos acerbae caedis absterfit liquor ,
Ignibus honestis sanctus exurat calor .
Vt te, tuorum terra meritorum memor ,
Vereatur olim melior, irriso Ioue ,
Rex CHRISTE Regū, patriae mētis vigor.

Cho. Pignus beatæ pacis , optatæ iubar
Geminum salutis, Flauiae sydus domus,
Munimen Aulae, Caesarum foelix genus,
Ad reducis ecce prodit aduentum patris.

Vesp. Nati parentem, Roma quem votis petit ,
Remeasse saluum mente gratamur pia.

Fl. Cl. Facile probatis indolem notam patri :
Quam sustinete, ò filij .

Dom. Vultus tuus
Desideratur rebus in laetis, Pater .

Fl. Cl. Nihil esse laetum constat in terris diu.

Vesp. Sunt ista, Genitor, vera, quae narras: tamen
Ad prima Romae vota gratari decet .

Dom. Commissa natis Aula te pridem vocat .

Vesp. Te frater, vltro regna partitus suis .

Fl. Cl. Partitus etiam cordis assiduos metus ,
Curas edaces, sortis ancipites vices .

Vesp. Regnare, genitor, possumus patrui fide.

Fl. Cl. Qua regnat ipse.

Vesp. Munus haec faciet ratum.

Fl. Cl. Instabile regnum.

Dom. Maximum vitae decus.

Fl. Cl. At inquietum.

Dom. Parta quod fundat quies.

Fl. Cl. Armata semper.

Vesp. Arma, quae gentes tegunt,

Tenuisse pulchrum est.

Fl. Cl. Bella, quae gentes paudent,

Odisse praestat.

Vesp. Saepe sed pacem ferunt.

Fl. Cl. Saepius amorem caedis, & luctus graues,

Et vastitates urbium, & Regum rogos.

Dom. Si tela iaceant, audeant quidvis mali.

Fl. Cl. Utinam iacerent: laederet nemo bonos.

Vesp. Publica quiete causa priuata est prior.

Fl. Cl. Sit melior etiam: multa bellorum tamen

Vitia decori nominis specie latent.

Vesp. Male sustinentur regna, si friget manus.

Fl. Cl. Eadem obteruntur, caede si semper calēt.

Inuisa nemo sceptrā possedit diu.

Dom. Inuisa paucis, plurium virtus clepit.

Fl. Cl. Inuisa paucis creditis? quisquis bonum

Ait esse regnum, quisquis eximium putat,

Suum esse mauult. mira qui credit bona,

Alic-

ACTVS II. SCENA I. 272. 51

Aliena quaerit. Gentiũ huic omnes greges
 Adscribe numero. nemo foelicem vocat,
 Nisi comparatum: nemo foelici fludet
 Nisi comparandus. inuidet, quisquis cupit.
 Hic ipse custos lateris, hic fidus globus,
 Hoc aſſecrarum mentis examen piae,
 Ne noſtra, vereor, ſaepius quam nos, amet.
 Non, quae decora, tuta ſunt ſemper: mihi
 Credire; pericla ſplendidis verbis placent.

Dom. Ne fidat ergo quiſpiam cuiquam doces?

Fl. Cl. Pretioſa ſi ſunt ſcelera, ſic planè reor.

Propoſita merces ſtimulat audaces manus.

Gratuita nulla eſt noxa, ſit quamuis mala.

Aliquid petebat, cùm quis inuaſit nefas.

Exigite mecum dicta ſic, Nati, mea.

Si pulchra ſunt, & mira, quae circa locum

Veſtrum renident; ampla ſi vulgus canit;

Stipata circum turba miratur ſtupens,

Inhietq. pulchris: fulgor attonitos trahit

Oculos, & animos: dulcis aſpectus rapit.

Hinc iam cupido cordis accenſi furit,

Eodemq. partu liuor obliquus ſatus.

Nam quod decorũ cupidus, & rarũ vocat,

Idem aſſequẽdum cenſet, & ſperat ſtatim.

Si falſa ſpes arriſit; hoc ipſum, improbe

Quod expetendum credidit caecus furor,

Mox inuidendum, cupidus vt fruſtra fuit,

Animus sequētis censet, ex cupido inuidus.

Vesp. Praeclara verè, vera praeclarè exigis.

Dom. Quis deget igitur mente tranquilla, Pater,
Inuisa regna possidens?

Fl. Cl. Qui nec cupit,

Nec extimescit quidpiam; qui nec dolet,

Gaudetq. temerè; sceptrà qui gestat, cito

Reddere paratus, iussit ut reddi Deus;

Foelicitati fraena qui nouit suae

Inijcere, mentis rector; & voti potens

Nunquam reflantis extimet sortis minas.

Stat inole celsa rectus, & certus sacri

Delibrat animi vota, securus cadant

Quo regna talo: laeua si pennas quatit,

Alijs datura dona, quae dudum dedit

Fortuna nobis: ille si, censu suo

Metitus, aequa mente despectat fugam

Aliò ferentis rapta meliori bona;

Non ora moeror, verba non mutat grauis

Spiritus ab alto ductus; haud vllae excedūt

Curae gementem, corde seclusae sacro.

Virtute quippe semet inuoluens sua,

Suo beatus, liberae mentis canit

Sapiens receptum rebus humanis prior.

Sin certa mansit; facile non animum tamen

Leuat insolentem cordis insani tumor,

Fastidientis si quis, obscuro lare

ACTVS II. SCENA I. 273 53

Editus, acervos spectat haud plures suis
Ardentis auri : premitur, & vultum regit

Ciues in omnes iuris aequati tenor :
Est animus idem, frontis est idem color :

Nil verba supra ciuium voces sonant .

O quàm beatum est, sine praescripto sequi
Arbitria mentis integrae ; rebus modum
Statuisse certum ; nosse qua pulchri nota

Consilia foedis casta secerni queant ;
Qui limes aequi ; meta quae recti ; duos
Quae ducta fines inter ad verum decus

Linea feratur ; signa quae rebus suis
Sapiens inurat arbiter ; seu quas fuga
Declinet vltro, siue quas vltro petat ;

Tenuisse, quid sit omnium rerum Patri

Commune nobis : iure quàm sancto coli
Iustitia foelix debeat ; tum quid Deo ,

Quid sit secundò patriae dandum piè ;

Quae pars propinquos tãgat officij ; quoto

Gradu receptus hospes humana in domo

Sit homine potior ; ciuibus ciuis probè

Quid largiatur ; pauperi quantum affluens

Emetiendum diues ex pleno putet ;

Sibi quid amicus poscat ; inimicus, sibi ;

Iras in hostem quatenus fas sit geri ;

Vt mitis hominum mater , humanū genus

Commendet homini lege primaeui patris

Natura, nomen publicum, nulli inuidens,
Beneuola, suavis, dapilis, constans, pia.

An simile quidquam regna Romulidum
dabunt?

Vesp. Romana regna quaeris an quidquam dabunt
Huic simile, quaeso? melius hoc, Coelum nihil
Largitur homini.

Dom. Melior hoc ipse est DEVS.

Fl. Cl. Haec satis. ad aedes. Vxor, & neptis valét?
Satisne saluae?

Dom. Prorsus ex animo fluunt

Omnia. *Vesp.* Quod optes, omnis hilarata
est domus;

Famulus, amicus, mater aduentu tuo.

Dom. Domitilla virgo, seruus, affinis, cliens.

Tuū hoc cor esto, patre pro reduce, Pater.

SCENA SECVNDA.

Praefectus Urbis. Milites Praetoriani.

Praef. **A** Duerte mentem, Miles; auditu bona
Effabor. Hodie Flauios Iuuenes, fa-
crae

Stabilimen Aulae, dulce Romulidū decus,
Imponit Orbi Caesar; vt lacerae rei

Com-

ACTVS II. SCENA II. 274

Componat artus. Vota terrarum omnium,
 Cōmune Romae gaudium, plebes, Patres,
 Equites sequuntur scilicet. studijs ouat
 Populus Quirini; festa celebrantur Deūm
 Delubra; sacris thura liquefiunt focis;
 Ornatur altum Flauiae columen domus,
 Vnde auspicari regna Vespasij solent.
 Augustus ipse gestit, & tanto libens
 Subducit humeros pōderi: Augusto fauet,
 Et rite votis Rōma subscribit suis.
 Nunc esse nostri muneris, Miles, reor,
 Studijs adesse, vota populorum sequi,
 Decreta Patrum, Regis imperium, nouae
 Auspicia trabēae, Caesarū geminū iubar.
 Cursu citato Miles ē castris redit,
 Qui claustra regni, limite infesso tenet;
 Adest Atlantis terror, & Gāngis metus;
 Et, qui priuinas tolerat Arctoas, adest;
 Et, qui Latinum perpeti cogit iugum
 Babylonis arcem. sola Romanae togae
 Cessat iuuentus? Ite, quò cunctas opes
 Fortuna uergit: Ite (quod uertat bene).
 Quò iura Romae primā trāscribit DEVS.
 Explete partes, partis assensu cito:
 Officia sera, magna sint quauis, iacent.
 Lustretur agmē. Lustricum in morē, gradu
 Iusto explicetur ordinum notis cohors

56 FLAVIAE TRAGOEDIAE

Adjuncta signis . discolor campū occupet
 Effusa legio . Signifer, pubem præi :
 Pubes sequatur antecedentem Ducem .
 Castris mouendis increpet notus canor ;
 Lituo remissa carmen elidat tuba .
Hic lustratur agmen Militum.

SCENA TERTIA.

*Domitianus Imperator. Flamen
 Dialis.*

Imp. **A**In? Latina sacra Iudæi expuunt ?
 Iugulentur, obruātur, incensi flagrēt.
 Tantosne Solyms spiritus versis gerit
 Recutita proles?

Flam. Alia Iudæo seges
 Admixta curto, nomen inseruit nouum
 Subnatā veteri . Principem quendā crepat
 CHRISTVM, Pilato Iudice, exactum in
 Crucem .

Imp. Ridicula semper monstra Iordanis creat,
 Ne non Anubin Nilus Hortensem colat.

Flam. Imò, quod ipse Nilus explodat nefas ,
 Illum, triumpho nobilem terno, canit
 Viuere subacta morte ; demissum neci
 Populasse Stygia regna ; Taenarium Ducē
 One-

Onerasse vinclis ; cassa vitali die
Corpora, sepulcris, illius nutu, quoque
Excita narrat ; deinde victorem polo
Credula redonat : perq. Maiorum globos
Spolijs opimum, Ditis exuijs grauem,
Aëra secantem, pube glomeratum alite,
Prosequitur, & reponit in sceptrū Patris,
DEVMQ. Patrem iactat, & Natum DEVM,
Aeternitate generis aequacuum Patri .

Imp. Aures bibaces quidquid infundas bibunt.

Flam. Arcana restant. hætenus ferri potest
Delirus error gentis, & caecus furor .

Imp. Est, quò probrosus error vltcrius ruat ?

Flam. Est, Imperator .

Imp. Perge. non noui omnia.

Si semel Apella caepit, in praeceps abit,
Vt sibi videtur fortis, & fato obuius .

Flam. Est Mysus hospes prodigè mendax domi,
Sinone peior .

Imp. Nota Mysorum est fides .

Flam. Is sacra gentis, more gentili, colit,
Aut colere simulat : callidè se se gregi
Insinuat, ore praeferens sensum pij .
Obstipa ceruix, moestus in vultu rigor,
Insana labra, crinis impexus viro,
Talare tegumen vestis, & furuus color :
Dentes adesi turpiter scabro situ :

Caries aduncis vnguibus liuet nigra :

Is mihi reperta narrat, astutè impius .

Aurora postquam noctis humentem polo

Dimouit umbram, iubarè sub primò, sacrū

Initur. ater populus huc furtim affluit,

Numero timendus .

Imp. Infimae faecis reor .

Flam. Hæc fama fertur, vulgus hoc passim canit.

. i Errat, timore longiùs serpit nefas .

. 10 Nec plebè continetur immensum malum ;

Sed clara iam per nomina è gurgustijs

Illustre facinus prodit; in maius palam

. 20 Exitium eundo crescit ; vt quondam vides

Vndare flammæ, validus à tergo Notus

Si, cum reluxit semen occultæ facis ,

. 30 Vortice sonanti incumbit in densū nemus.

Aut cum sonoro flumen illuuiem freso

. 40 Meditatur agris ; vere seu primo trahens

Niuium rapinas ; siue maioris vehens,

Humoris incrementa, iam ponto imminēs,

. 50 Iam se tributo turgidum vndarum extulit

Vndique coadto: gracilis ad fontis caput

Vix gramen vnda rorat exili breuē .

Imp. Contage foedæ labis expertes vacant

Proceres ? an illos crimen infecit quoque ?

. 60 Quid iste Myfius narrat ?

Flam. Obscurè negat ,

Et dubia mustans verba sub lingua mouet.

Imp. Seruile forsan vicit ingenium metus.

Flam. Aut empta pretio, Caesar, addubitat fides.

Imp. Sūt templa? sunt delubra? sunt Aræ statæ?

Qua sede foedis vulgus operatur sacris?

Flam. In Vrbe vasta quodlibet se se scelus

Impune iactat. Certa non illi domus,

Nec vna sedes vulgus innumerum rapit :

Passim per Urbem regnat. Exquiliæ ferunt

Caput esse gentis : ille Mystrarum locus,

Hæc statio certa; varius huc ordo fuit.

Vbi se pudendis imbui sacris PVDENS,

Principe Nerone, passus; egregij notam

Generis recepit primus hospitij fidem,

Vt hospitalis iura violaret Iouis.

Imp. Audita memoras : notus ex vultu senex

Animo recursat : huius instinctu senis

Olim Senator nōminis primū PVDENS,

Ex Orbe toto profuga Christiadam sacra

Intulit in Urbē primus, & Latio hoc malū

Inseuit vitro : dubia lanugo mihi

Signabat ora ; flamma cū vento citā

Depasta primō proximos Circo larcas,

Mox peruagata longius, quidquid nouem

Seclis cruento Marte sudauit labor,

Pacata quidquid peperit Aeneadū manus,

Absumpsit : imas tandē ad Exquiliās stetit.

Et.

60 FLAVIAE TRAGOEDIAE

1. Et hinc retortum, rursus exustis locis,

Late volumen pestis accensae sonat.

2. Haec inter, ipse tempus umbratus sacra

3. Vtrumque sauro, chlamyde stellata Nero, &

4. Sardonyche fulgens, sede conspecta editus,

Plectrum laceffit, Troicum excidiū canēs,

Vetusta damna ludicrè assimulans nouis.

5. Vstae flagrabat Urbis inuidia Nero.

6. Emanat ecce rumor ex templo, senis

7. Illius esse crimen Aeneadam luem,

8. Haustasque flammis Urbis ingentes opes.

9. Proinde noxam luere supplicio senem,

10. Et Vaticanum verticem caede imbuī.

Haec fama vulgò sparserat, sed ré Patres

Aliò trahebant: improbe insanum Ducem,

Odio aestuantem Cuium, ludo impio

Agitasse foedos patriae inuisae rogos.

11. Nunc vindicandae fraudis auerti notam,

12. Diffugia quaeri sceleris; Hebraei senis,

13. Sed immerentis, nomen obtendi Duci.

Ad reliqua perge: gentis arcanum sacrum

Expone.

Flam. Postquam coetus oppleuit domus

Penetrabile tacitum, Mysteria praefatus DEI

Ex more honorem, latice lustrali abluit

Populum apprecantē. Sede sublimi simul

Instruitur Ara veste barbarica: vigil

Prae-

ACTVS II. SCENA III. 776

Praelucet ignis: Pallas in vitro natat,
Alimenta praebens. opere Musiuo locus
Variatur omnis: triste monumentū necis,
Veneratur auro plurimo accensam Crucē.
Et hinc & illinc arte dispositae micant,
Et Daedaleas nutriunt cerae faces.

At ipse quiddam immurmurans acuo grauis
Antistes, Arae rite succedit locō,
Vtrumque septus pube. sacrika latus.
Praerasum Amictu linteo obnubit caput.
Dein Alba lino texili ad talos fluit,
Prolixa tunica; Fune quam torto statim
Adstans minister vndique in nodum legit:
Vocant Manipulū, laeua quē nexū manus
Subtricta gestat sericum; palmum brevis
Mensura superat operis: ē collo Stola
Demissa pēdet. opere tū phrygio Chlamys
Adaperta vtrinque, diuite iniectu super,
Exterior humeros, pectus interior tegit.
Spolijs referri vera simulatis putant,
Iniurias Principis quondam notas.

Hoc apparatu Mystra praefulgens, preces
Praeit, & fauere postulat linguas preci:
Exin susurro carmen arcano premens,
Concepta verba, voce submissa, breuem
Orbem sacratae Cereris ambabus tenens
Palmis, in ipsam emurmurat frugē prius:

In

In dona laticis deinde vitigeni incubans ,
 Rata verba pmit: aureū post hæc scyphū ,
 Ut ante frugem, verticem elatum supra
 Tantisper adstans manibus ostentat sacris.
 Procul ore populus cernuus, nixus genu,
 Sublime, raptā dona deueherans, piē
 Suspectat, & clam vota prænarrat Deo .
 Hæc summa sacri : quippe vim quandā notis
 Præmurmuratis esse non dubiē autumant,
 Certam, efficacem, viuidā, expressam, citā ;
 Adeo vt sequacis numen eliciat Dei
 In sacra dona frugis, & vini illico ,
 Modo rite perpetrarit Antistes sacrum.
 Non esse verba : sanguinem vino statim
 Subire, frugi corpus abeunti citum ;
 Et esse eumpse sanguinem planè docent,
 Idem, disertè corpus, & iustum quidem,
 Et vndequaque partibus plenum suis ,
 Et explicatum, & arduo dignum viro ,
 Quod ille quondam CHRISTVS , exhau-
 flus nece ,
 Gessisse fertur . Ille nunc ergo DEVS
 Homo ille mirus, ille bis natus, DEO
 Semel parente, matre mortali semel ,
 Aeternus, & mortalis, & vitæ parens ,
 Et mortis ultor dictus; audiuit simul
 Arcana verba, fruge depulsa, simul

Insinuat, astris lapsus, in frugis globum,
Et in liquoris penetrat eiectionis locum.

Imago facti viua, simulamen necis,
Amoris irritamen, exemplum sui.

Blanditur oculis, naribus, linguae color,
Odor, saporq. panis, ac vini quidem;
Vtrūque verè, quisquis haec credit, negat.

Tegumenta tantum panis, & vini manent:
Quae citima sensus hominis attingūt leui
Specie, sed intus quiddam est, ipse est DEVS,
Idē ille CHRISTVS, quātus aequaūo Patri
Assidet, honesta luce praecinctus comas:

Quātus rubente tela iaculatur manu,
Et pube vectus terga ventorum premit,
Sub orbe Cereris tantulo tantus latet.

Hoc incruentae caedis exemplum, vocant
Quondam cruentae caedis imitamen piū.

Imp. O sterilo mentis vulgus! En quorū meus
Hominū triumphū iactat egregiū Titus.

Flam. Ridenda, Caesar, sacra rideri putas?

Immo haec colūtur, Cæsar, haec gētes pbāt,
Haec acmulatur Roma iam supplex palā.

Non verba sunt, Auguste: despecto Ioue,
In Vrbe CHRISTVS regnat: obscuro situ

Tumulantur arae; victimæ nullae cadunt:
Delubra valuis vacua reſeratis silent;

Quantum Deorum foeminae Coelo Deae

Foecunda partu Dyndime, Iuno, Venus,
 Latona, Semele, Eleusa, Cyrene, Thetis
 Peperere, perijt; vindicas ni tu scelus.

Imp. Omitte questus, ense cum stricto est opus.
 Subtexe si quid restat; & cuncta edoce.

Flam. Ad haec (amici tantus est ardor DEI)
 Post pauca verba, Mysta, quæ Caelo modò
 Traxerat, honorem Caelitù libans, DEVM
 Auidè latentem fruge sub gemina vorat
 Attonitus, & se maior, & Diuo ebrius.

Imp. Satis id amicè tamè: & hæc populus vidēs
 Ieiunus ipse patitur absumi DEVM?
 Quid ille?

Flam. Saturo supplicans Mystae fauet,
 Saturandus ipse postmodum.

Imp. Fare ocyus.
 Epulum triumphi regium audiri placet.

Flam. Effertur ecce pyxis ex Ara capax:
 Hac multa frugis frustra seruantur sacrae.
 Prorepat humili populus affusus prece,
 Inhiatq; anhelans ferculum diae dapis.
 Orbem minore frugis hinc Mysta eximit:
 Paulum innotatus, pauca praefatur piè
 De more verba. deinde progressus virum
 Mediam in coronâ prodigè parcus, breuè
 Dispensat orbem in singulos foetù DEO:
 Eundèq; CHRISTVM, millies mille orbibus

ACTVS II. SCENA III.

279
65

Vnum latentem, diribet. tanta est fides.

Imp. Quo dona sensu vulgus haec amens capit?

Flam. Qualis Lyaeo Maenas accepto furit,
Nemorosa lustrans nocte sublustri iuga:
Catulis ademptis qualis ad Gangem fera
Virgata facit: stabula vel qualis Lea
Vexat Libyflis; talis ac maior rapit
Populum aestuantē, fruge libata, impetus.
Non ille famae damna, nox vitae pauet:
Tauros Berylli ridet: imperterritus
Intenta iugulo tela nudato excipit.

Voti vocatur summa, pro CHRISTO mori.

Imp. Moriantur. istuc facilè donari potest.
Satis est querelis: reliqua nūc melius meus
Mucro peroret. Nostra tu, fidum caput,
Exequere iussa. dira lanienae mala
Molire fortis: strenuè exerce graues
Artes doloris vinculis, flammis, rotis,
Saeuis ferarum dentibus, lenta fame.
Exhausta soboles esse nunc demum suo
Discat periculo vindices Diuūm Deos.
Imperia Regum soluit irrisor Deūm:
Quicūque Superos laedit, & Reges simul.
Vis inquietae plebis à Diuis Duces
Deserere laesis discit. haud paruo stetit
Regibus, inulto scelere, contēptus DEVS.
Despecta pietas iura Regnorum obrerit.

E

Hoc

Hoc nēpe Regnū cardine immotū sedet ;

Hoc dissoluto, strage cum Regum ruit .

Tu iussa propere sequere. quod flecti nequit,

Frāgatur. Æquor quicqd horrendi expuit,

Hercynia quicqd nemora truculēti creāt,

Quicqd Goastae, quicqd Heniochi pauēt,

Ingere. Procrustae. lectuli, pinus Scinis ,

Diomedis arae, squalor Augiae grauis,

Odrysia mensa, lenta Mezenti lues ,

Collata nostris laeuia sint monstris mala .

Nunc patria sacra festus instauret dies .

Limine sub ipso, Seculi in morem noui ,

Preces virorū quindecim Phoebe audiat ,

Phoebus virorū quindecim accipiat pces.

Epulentur aris, rite sternantur tori

Per templa Diuūm , quotquot Aenacadae

Deūm

Posuere memores, veteris exemplo Numæ.

Coelum vaporent thure succenso foci :

Et destinatas caede votiua inquinant

Aedes Clitumni victimae. sed vos penes

Istaec sacrorum cura, Pontifices, erit .

Vos alia, Ciues, cura sacrorum vocat .

Quòd iusta Romæ studia fortunet DEVS.

Auspicia Regni prima, quae multū, & diu

Animo voluto, Seculo laeti nouo

Studijs secundis (dona quae vertant benè)

Ex-

ACTVS II. SCENA III. 260 67

Excipite mecum: Flauiae numen domus,
 Geminū, quietis pignus, & Regni obfides,
 Meos nepotes, bina Clementis mei
 Lumina, meorum vota Romulidum aurea.
 Iā nūc Quirites quos amāt, cernāt Duces,
 Vespasia geminos Aula quos foelix alit.
 Exigite lucem ludicro. circi sonent;
 Theatra plaudant; puluerem primū legāt,
 Circense munus, feruidae cursu rotae:
 Fictas tumentis laxet Euripo rates:
 Moenibus Enyo clausa, nec vera minor,
 Simulacra pugnae classe commissa ciens:
 Arena Threces, Roscios Scenae dabunt.
 Ipsi per Urbem, militum inuecti globis,
 Iuuenes Quiritum vota sollicitent pia:
 Mentisq. celsae regium ostendent iubar.
 Praecipite nunc spem Principum, mox
 Caesarum.

SCENA QVARTA.

Fl. Clemens. Vespasianus, & Domitianus Caesares. Domitilla maior. Domitilla minor. Nereus, & Archilleus. Virgines ancillae.

Fl. Cl. **A**T nos, recenti laeta dum lauro super
 Piè scelesti Roma gratatur Deis,
 E 2 Di.

Diuersa Templis; casta Christiadū sacra
 Obire fas est. rite veneremur metum
 CHRISTVM Deorum, Virginis magnae
 genus,
 Patrem salutis sospitae, & mundi Ducem,
 Ad Exquilinae sedis arcanam domum:
 Vbi Rex Sacrorū maximus, triplic senex
 Honore Regni clarus, Antistes DEI
 CLEMENS, ad aras fruge coelesti litat,
 Humectus ora lacrymis, plenus DEO.
 Praeite. nostrae dona fortunae haec Seni,
 Fuluo ex metallo vasa diuinae rei,
 Lychnos, acerras, vrceos, pateras, scyphos
 Ducite. salute plurima verbis meis
 Augete Patrem. vota pro Regni statu
 Narrate ad aras, mente qua castos decet.
 Mox ego, vocantis Regis affatu breui
 Perfunctus, adero: vota nūc absens sequor.
 Tu, socia thalami fida, communis tori
 Pignora dicabis Caesares pueros DEO.
 Tu virginali, Virgo, comitatu preces
 Prosequere: Achilleu, feminas deducito.
 A me rogabis plurimum Romae Patrem,
 Vt haec egenis flaua, quos dignos putet,
 Dispenset aera. pauca sunt; paucis tamen
 Accedit animus diues, vt plura afferat.
 Agmen moueto, Virgines; nulla est mora.
 Vos

ACTVS II. SCENA IV. 181 69

Vos ite mecum, Liberi, ad Romae Ducē.

Nereu resiste. CHRISTE, Rex Regū, faue.

Do. Ca. Rosas, recenti rore gemmatas adhuc,
Has sume, Mater, plexile hinc sertū Cruci,
Monimentum amoris, rite redimiri volo.

Do. ma. Laudo pietatem. munus aetatem decet.

At cui dedisti corda?

Do. Ca. Cui, Mater? DEO.

Do. ma. Quid tibi reseruas?

Do. Ca. Mater, ut spero, nihil.

Vesp. Domitilla, pacis osculum verbis meis
Libabis inter sacra; sed pacem refer.

Do. mi. Quid ipse reddes pacis acceptæ memor?

Vesp. Si regno; setis horridis tegmen rigens
Reddam, & flagella bina, delitias tuas.

Do. mi. Astute; pergis ludere? Ad Patrem cito.

Vesp. At inter ipsa sacra ne, quaeso, genas
Corrumpe fletu. Risit; at parcē, ut solet.

Verē haec beata: larga cui prona manu
Munera redonat prodigum numen sui.

Do. mi. Textilia Templo dona mea ferri iubēs,
Discreta filo, Mater?

Do. ma. En, rectē mones.

Huc mihi quasillos, Virgines.

Do. mi. Flores ubi,

Opere variati serico?

Virgo. Hic ipsos vide.

Do.ma. Vbi vestis arae, lucidis nuper mihi

Illusa gemmis?

Virgo. Cistula hac, Mater, fero.

Do.ma. Phrygij lacinias operis appendiculas,

Lilia repandis floribus, floccos rubros,

Caetera parerga subsuit? Vestem explica.

Do.mi. Quam fontis vnda, dona tam nihil haec
olent.

Do.ma. Laticis odori rore spargantur leui.

Do.mi. Afferte nimbum.

Virgo. Nimbus in cista latet.

Do.ma. Quid reliqua dona?

Archil. Perge: prouisum est probè.

Praeite, pueri.

Do.ma. CHRISTE, nos, quaeso, bona

Salute serua: luce, qua castos soles,

Perfunde mētes, obsecro, & praesens ades.

Do.mi. Tu quoque secundo sequere nos, quae-
so, pede,

Matrona Coeli, Virgo, virtutum parens,

Specimen pudoris, Caelitum, atque homi-
num lepos.

SCENA QVINTA.

*Apollonius Tyanens. Fuluius Valens
Consul.*

Tya. **Q**uid influenti subtrahis regno sinum?
Grata Deorū munus excipias manu.

Cons. Vt iure rupto sceptrā terrarum auferam?

Tya. Vt sceptrā gestes iure, quo Reges solent:
Vt lege regnes, lege, qua Romae licet:

Commune ius, cōmune fas rectè voces.

Ius imperandi publicum in medio iacet,

Positū occupāti: quod licet, Romae decet.

Cons. Commune ius proteggere, ciuile est magis,
Quā rapere.

Tya. Sed proteggere, quod rapiat statim
Deterior aliis, ciuis ignaui est, reor.

Cons. Quisquam insolentem ciuium ciuē ferat?

Nouitate nostra Regij iuris decus

Respuitur: haeret capite priuato male

Inauspicati stemmatis princeps nota.

Tya. Id insolens, id Consul, appellas nouum,

Id inauspicatū? Roma quā crebrò Ducū

Infesta pilis pila conuertit, duas

Sequuta partes? deinde victrici manu

Vltro recepit fraena, potiori obsequens.

Ne prisca fando dona Gracchorū sequar ,
 Ne sacua Cinnae Regna, ne Syllae iugum ,
 Pharsalia, bis cruore Romano tepens,
 Quid Consularem deceat ostendit Ducē.
 En ille princeps, publica e obsessor Rei,
 Ex Ciue Diuus, Caesarum Caesar parens,
 Alpibus apertis, Marte ciuili grauis ,
 Genero subacto, sceptrā possedit socer :
 Dein patris hāres, melior Augustus patre,
 Aquilam recepit militum: vindex patris,
 Brutoque, Cassioque, Sextoque obrutis,
 Augusta princeps decora gestauit togae.
 Exin Canopi regna, prostrata ferox
 Aegyptiorum classe, vassauit manu .
 Et, qua Iugurtha captus incessit via ,
 Hāc victor egit laurea fulgens rotas :
 Admota mammis Aspis ex vero Ducem
 Ornat triumpho nobilem Mareotico.
 Hinc longus ordo Caesarum ; hinc haeres
 Nero
 Vltimus, & idem pessimus, Galbae seni
 Et Galba Othioni lāpadem Imperij dedit.
 Othone peior Aulus, & victo senex
 Vespasius Aulo, vate me, regnū occupat.
 Titus parenti, Domitius frater Tito ,
 Nec fratre melior, patre nec potior, subit.
 Is nunc superbē, Caesarum supra modum,
 Ani-

ACTVS II. SCENA V. 282⁷³

Animae tumentis spiritū impurū efferens,
 Patriam iacentem calcat; & templis Deus
 Amat vocari : patre Vespasio satus,
 Se genere tanto, scelere gratuito, abdicat:
 Virgine Minerua genitus, incesto Iouis,
 Audire mauult. Roma quid possit pati
 Tentat, iubendo thura, mentiti patris
 Fulmine coruscus. Sceptra sic sordent Du-
 cum :

Tam vile nomen generis humani putat .
 Odium Deorum turpe, populorum metus
 Incedit aras inter ; & Coelo imminet ,
 Ritu Gigantum. Longa Mystarum trahit
 Agmina, per Urbem celsus, inuisum gerens
 Diadema regni . stemma, radiatum trium
 Signis Deorum, capitis ambitu tegit
 Vitium, recaluae frontis & raram comam.
 Hunc Roma Regem patitur? O nullo scelus
 Credibile in acuo! pateris hunc, Consul,
 Ducem ,
 Quem dirus ardor caedis, & foedi vapor
 Impurus ignis vexat; instinctu fero
 Rabide ruentem, caeca quā caecum rapit
 Tumidi ira cordis, peior atque ira Venus?
 Dij melius ista : prole qui nulla virum .
 Hostem Deorum munerant : orbi Ducis
 Collapsa ridēt Regna ; nec victi prece
 Pi-

Pignore labantem sustinent Aulam patris .
 Ergo propinquum fratris asciscit gēnus ,
 Ut orbitatem fulciat viduae domus .

Ridiculus. Aulæ Caesares binos parat ,
 Quæ pellet vnū. Regna nō capiunt duos.

Conf. At flore primo vernat Augustum decus
 Iuuenum duorum: Roma pubentem indolē
 Amplexa, mores patris in nātis amat;
 Vitæq. nulla labe transmissi dies
 In spem Quirites maximā attollunt senes .

Tya. Memini Neronem Claudiū, memini trucē
 Ipsum hunc Neronē Flaviū, Romæ Duces
 Haud abnuendos, vota numero se omnium
 Expleſſe primo limine in regni rudes ,
 Nec dum paratos frangere alienos toros ,
 Nondum cruentos : foeda dein morū lues
 Corrupt ambos. Prima cū pubes viget ,
 Cū floret æui sanguis integri recens,
 Tum prima feruent gaudia, & regni graue
 Non mole tota pondus ignaros premit ;
 Reges amantur, munere ætatis placent .
 Ut caepit ætas ire , deterior subit
 Conditio regni : prima vanescit cito
 Ætate virtus læta : fortuitum bonum,
 Eadem & caducum, forma iuuenilis fugit:
 Hic prima læguent gaudia; & fessos Duces
 Regnum fatigat mole iam tota incubans .

Exem-

ACTVS II. SCENA V.

283 75

Exempla deceant irritae euentum spei,

Quã forma praefert Regis, aut aetas rudis.

Cons. Hic certa spes est.

Tya. Certa, quae nondum dedit

Matura baccam? certa, quae primum negat

Caduca florem? certa, quae dubia tunc

Blandita fronde? certa, quã spondent duo?

Vix vnus vni credit, ita nulla est fides:

Credam duobus? Roma vix vnum feret.

Quin ipse Regna fortis inuade ocyus;

Et te bonorum finge muneribus parem,

Quae certa spondet chorea stellarum tibi,

Et fixus ordo temporum, & Coeli cyclas.

An sine Deorum munere id factũ putas,

Latijs quod annum fascibus Consul notas,

Cum Seculari tempus clapsu volat,

Et Aula Regem vacua meliorem petit?

Cum dubia nutant regna, quò pòdus trahant,

Et exterarum gentium variat fides?

Cum fessa duro Roma dominatu gemit,

Et magna Diuim sprete maiestas labat?

Te fessa poscit Aula meliorem Ducem;

Te dubia Regem sceptrum terrarum vocant;

Tibi se reseruat exterae gentis fides;

In te recumbit fessa Dardanidum salus;

Tu iura Diuim sprete tutari potes.

Cons. Heu rapior? & quò nescio, sed quã scio:

In-

Incertus animi, certus arbitrij, aestuo .

Regni hinc cupido, laudis hinc veræ calor
Vtroque pronum turbine ambiguo rapit .
Sic pinus aestus inter in dubio mari

Luctatur anceps, regna cum ponti tenent

Congressus Euro Zephyrus, Aquiloni No-
tus .

Eloquere, Marte vindicem regni decus ,

An fraude ? fraudis Marte spectatū pudet .

Tya. Vtrūque pulchrū est , aequa cū facto subest

Vtrique causa : dexteram fortem tamen

Accinge bello : fraude nunc nulla est opus ,

Cum fluctuatur Regia, & dono Deūm

Inte Latinus ora conuersus refert ,

Aquileq. lapsus decidit gremiū in tuum .

Præsidia Regni fida tu pubem prior

Præuerte : Iuvenes Caesares vltro cadent .

Cons. Tyaneæ cedo ; tu vide me quò voces .

Ego te fidelem rebus in magnis Ducem

Expertus aliàs, sponte præeuntem sequor .

Austro vocanti vela te pandam Duce .

Tu flecte clauum Rector .

Tya. Aspiciat DEVS

Bene cogitatus perge non dubio gradu .

Ast ego Nigellōs hosce (quod munus DEVS

Male veritat illi) pauca præmoneo ; vt sui

Obine partes muneris doctè sciant .

Cum ,

Cum, te iubente, Regis aspectum petent.
In rē tuā prospicitur, hi quidquid mouēt.

SCENA SEXTA.

Apollonius Tyanens. Paredri. S. Ioannes Apostolus. Discipuli.

Tya. **A** Bijt : secundo labitur Zephyro ratis.
Haec lingua mendax vicit; intutum
mea

Odia recepi: crimen in portu natat.
Tantisper hostis viuit, & laetus meo
Squallore regnat: omnis in vultu est noui
Sceleris imago: verba sed dentur tamen
Vltima dolori: regnet; at regnet mihi.

Nunc vos, doloſo nigra flagitio cohors
Alleſta, blandum fraudis illicium meae,
Animis adeste. facia ſi cecidiſis ſitis,
Si vos aduſſit triſtis inuidiae vapor;
Eſtote maſti: ſoedus hic veſtros dies
Seciabit ac tuſus; vlla ſi ſedant tamen
Excidia veſtras ſcleris aeterni faces.

Ferus hic Mineruae filius, crimen Iouis,
Regum Tyrānus, laureae Anchisae potēs,
At ſegne terrae pondus, eſt veſter ſcio;
Quē rapite vobis; rapere vos meritū decet.

Nu-

10 Numeros adulti sceleris hic omnes habet,
 20 Inexpiandae labis immersus luto :
 Me melior vno . caeterum enervis, levis
 Iners, inane mentis humanae caput .
 Cur fruge terrae vescitur stolide ferox?
 30 Rapiatur: hostis noster est: causae est satis,
 Quod me superbè vexat; & vestrū, & dolis
 Terras adortum perdere, & vobis parem
 40 Scādere parantem scelere communi polū.
 Si videor Erebo dignus, & doctum scelus
 Si peius astris, peius & terris obest;
 Abripiate monstrum segne, iactura est levis.
 An nihil ad omne crimen accensum iuvat
 50 Habere pectus, scelere consulto? nihil
 Sociasse vobis cuncta perdendi fidem?
 Sed sit, dolentis cura Tyanei levis :
 Quid? summa rerū causa vestrarū est levis?
 60 Nihil Deorum templa, nil Arae valent ,
 Nil lapsa Ditis regna, nil vacuum Chaos?
 At, nisi cauemus, stolidus hic cuncta eruet.
 En, ille tradit fraena terrarum quibus ,
 Futilis , inepto scelere dumtaxat ferox .
 Quos optat Aulae Caesares? castos duos
 70 CLARENTE patre, matre DOMITILLA sa-
 ros ,
 Hostes Deorū , puberes CHRISTO sacros,
 Quā male tuetur, Regiae trabeae allegit.
 Igi-

ACTVS II. SCENA VI. 78, 79

Igitur in Vrbe Martia, pulso Ioue,

CHRISTVS triumphet? Iura bellorum, &
togae

Metus ille vester, ille vastator Stygis,

DEVS ille dictus, Orbe lustrato, reget?

Hoc columen Orbis inclytum, has omnes
opes,

Haec ampla regna, Dite pdomito, obtinet.

Hac arce fixus ille, quid deinceps rei

Emoliat, quempiam credo latet?

Igitur reducta gentium pietas placet?

Vobis adempto, sancta virtutum cohors

Orbi redibit? purius Coeli faces

Posthac micabunt? laeta pax, castū genus

Terras tenebit, scelere superato, pias?

Obtrita Diuū signa, templorum situs,

Arae incruentae, vester ex vero dolor,

Superū triumphus tertius demū placet?

Heu bis subacti, Ditis aeternus pudor!

Haerere terris nescit eiectus polo.

En quò duorum Caesarum castus pudor,

(Nisi distinctis patrui eneruis nefas)

En quò parētum studia, quò, dono Ducis,

Commune CHRISTO Romulum euades

decus.

Quin vos in Aulā irrumpite; & primi ocys

Praecipite fraudē temporis: stolidū caput

Ser-

Servate fraudi; sceleris incoepti truces

Exigite poenas : patris inuisi genus ,

Et decora castae pacis emolimini.

Differte monstris pectus impuri Ducis:

Lacerate somnos cordis insani aestibus.

Diripite curas . Alius è Stygijs rogis

Raptas in ora fontis impingat faces ,

Rabidamq. dirae caedis inflammet sitim :

Alius pauore territum, & tota vagum

Aula, reposcat conscium ; & poenis Ducē

Exagitet instans, viperis tortis sonans.

Caetera tenetis . ite .

Pare. Quis subitus mihi

Quatit horror ossa ?

Pare. Nam quis insinuat paor ?

Pare. Quid hoc ? timorē miscet an maior DEVS ?

Pare. Miscet profecto ; sentio certe DEVM

Adesse. *Par.* Vindex numinis virtus adest.

Tya. Quo dubia titubas nigra cōspectu cohors ?

Pare. Diffugite, socij, petite longinquas citi

Latebras. *Pare.* Perimus.

Tya. Fare , qui terror nouus

Exanimat agmen ? magnus est , quando hi
pauent .

Pare. Fulmineus ille terror, & doctrinae apex ,

Zebēdaēia quondam iunior proles adest.

Pare. Asiae hic magister, vna bisseui gregis,

Quae

Quae nūc superstes, vera Christi adū patet
Cortina rebus; acer eloquio senex;
Praecipua quondam cura mortali DEO.

Tya. Vnde hic repente prodit? O factum male!
Nil potuit importunius. victi sumus.

Romae Ioannes ergo, Tyaneo inscio?
Pudet fieri; pectus huic soli sapit.

Solum hūc timere quippe Tyaneus solet:
Examen, aedem Consulis nostri subi.

Hinc aucupabor verba: praestantis viri
Vix sustinere lumen, & numen queo.

Disc. Aliquem Cerinthus miscet insanus metū?

Ioan. Nihil hinc timemus; strenuè hic fractus
iacet:

Indocile veri pectus effodi stylo.

Disc. Expone nobis ordinem pugnae, Pater,
Si quid iuuare cognitus mentes potest.

Ioan. Ordine volumè cūcta distinctè hoc docet.
Hostis superbe pertinax, CHRISTVM,

DEVM

Negat Cerinthus: lucidum Coeli decus
Discerpit ergo, generis aeterni immemor.

Disc. Qua fronte? *Ioan.* Quam protriuit.

Disc. Humanum supra
Modū corusca dextra nil hominē mouet?

Mapale fulgens luce nocturna nihil?

Nil vagientis paruuli cunabula,

Tepefacta pecudum anhelitu? Cœlū nihil,
 Syderis amici iubare vulgatum nouo?
 Nihil tributa Gangis, &, Regum ambitu,
 Testata Divvm thure Nabathæo plaga?
 Nil dissolutus Alitum in choreas polus?
 Nil alia centum signa non dubij DEI?
Ioan. Haec si mouerent, saperet: insanè furit.
 Ne tātus ergo in posterū erumpat furor,
 Libata leuiter caeteris, plenè haurio
 Arcana Verbi. Matris ingressi genus
 Alij, vetustum semen ex alto petunt,
 Et in his morantur: Ille, quae morti ob-
 iacens.
 Exhaustit vltro, Patris imperio obsequens.
 Superius ipse exorsus, aeterna indico
 Principia generis. quippe de DEO DEVS,
 De Mente Verbum, Patris exemplū, Patri
 Par erat, & aequi Numinis Numen potēs.
 Nondum serena luce stellatos globos
 Tornarat auctor; Orbis aut molē in duos
 Libratat axes; multiplex nondum poli
 Verti volumen iusserat; nondum fuga
 Tēporis obibat siderum ad numerū dies:
 Secretus astris Ignis ambitum supra
 Aëra rubebat nullus: aut infra facēs
 Fluitabat aër subdito leuior freto;
 Non picta bruti riserat species soli;

Cūm

ACTVS II. SCENA VI. 287 83

Cum Mentis haeres patriae, viuo è Patre,
 Viuum refulsit specimen aeterni boni,
 Candor decorae lucis, vbertas Dei,
 Copia paterni pectoris, Verbum Patris,
 Filius, Imago Mente foecunda emicans,
 Virtutis acuo, & numine aequalis Patri,
 Aeternitatem continens summi boni.
 Exterior, atque inferior est Mundi nitor,
 Immanè quantò! lege, qua iussit faber.
 Posterior illo temporis volucris fluit
 Ad iussa Coeli spatia decliuis rota.
 Molitor operis ergo cum varij Pater
 In membra Mundi certa secreuit Chaos,
 Descriptor operis adfuit Natus Patri,
 Certasq. certis rebus adscripsit vices.
 Nec sine Parente Natus, aut Nato Parens
 Quidquam, quod extet vsquam, rerum ex-
 tudit.
 Nec, opere ficto, subtrahit se se Deus:
 Adest, & aequa lege, constanti fide,
 Cum Mente Verbū temperat mundi vices.
 Et vitae in ipso ratio diuinae viget,
 Ipsumq. Vita, & Lucis est semen suae,
 Et Lux in ipso, lucē quod cuncta irrigat.
 Nec nox in illo est vlla, nec vitae vices,
 Quem lucis almae regit inaccessus dies.
 Hoc igitur altum Numen, hunc foetū Dei,

Sine matre quondam Patre foelici editū,
Ne quem Cerinthus ducat in fraudem im-
pius,

A capite magnae prolis expedio genus;
Expertus olim lucis; ingenuae bonum,
Cum Patris ille iussa suprema exequens,
Iam noster, & sub carne mortali DEVS,
Vtriusque foedus generis aeternū dedit.
Haec ipse testor, ipse tractavi haec manus;
Numinis amici haec vsus alloquio sequor.
Nam simile Patri specimen affatu dabat,
Qui simile Patri specimen aspectu gerit.
Nunc ite, Socij: cura vos alia huc tulit.

Disc. Quae te, exigentē pulchra, seposita in domo
Paulisper vsū temporis furto breui,
Et prouidentē plurima humanū in genus,
Et consulentem posteris doctē, vt soles,
Huc rursus egit causa festinum, Pater?

Ioan. Reditus amici, causa properandi fuit,
Animusq. gratus, quaeq. CLEMENTI meo
Officia tempus quaerit, & reddo libens.
Suo ex Sabino, Regis accitu, virum
Remeasse Romanū, & fama sermonis meas
Afflauit aures, redditae & dudum mihi
Notae fideles affore hic illum monent.
Venisse saluum; regna Romanae rei
Cessisse paruis Flauijs; lactum diem,

ACTVS II. SCENA VI. 85

Et prima pacis signa gratari decet.

Cho. Num forma visus falsa frustratur meos?

Asiae salutem cernitis, Coelo vagam
Aquilam, ministrum fulminis, castū senem?

Cho. Est ipse: reducis petite conspectum Patris:

Adeste, Ciues: aureum ò verè diem!

Quàm multa Coeli cōgruunt in nos bona!

Ioan. Haec quae, corollis nexa, nos pubes petēs?

Et vnde prōdit, signa lactitiae efferens?

Disc. Nōstra haec iuuentus.

Ioan. Nōstra. de vultu docet

Genus esse sanctum, placida Christiadum
indoles.

Cho. O Pater, & ò Magister.

Cho. O morum artifex.

Cho. O dulcē vitāe sidus. *Cho.* O salve, Pater.

Ioan. Vobis abundē dona diuina affluant,

Pueri: Latini generis effigiem en vide.

Sudore proles digna non nostro haec

Cho. Erat profecto: quando nil cuiquam negas.

Ioan. Dicite, Quirites nobiles, votum meum,

Mei laboris palma, sidereum genus,

Quae res profusam florē praecinxit comā?

Non ille, credo, ritus, & cultus leuis,

Redeunte Seelo Roma quem Diuis nouat.

Cho. Non, Pater, vt illos fulmen extinguat ruū,

Velut ante PAVLI fulmē, & fulmē PETRI.

Ioan. Quae causa flauas igitur ornauit comas ?

Cho. Fortuna nostri laeta CLEMENTIS, Pater.

Non ergo nosti sceptrum Romani Ducis

Dedisse patrum Flauijs ?

Tya. Nondum dedit.

Quaedam est amico utrisque à Tyaneo mora,

Dum decora capitis apparat, regni infulas.

Ioan. Noui: quid ergo ?

Cbe. Pace quod CHRISTI frui

Post hac licebit, pacis insigne indui.

Tya. Ne nimis inepto gaudio pecces, vide.

Adibo: magnum strenuè excipiam senem.

Quid, anime, cessas ? perge, cur segnis stu-

pes ?

Asiae magister, sceleris extinator, Pater

Inuestigat salus iura Dardaniae rei

Persequere Coelitem Caesaro Ducem

& Orbis Seculum vere nouum.

Tya. Auptus pris aspectus fedit,

Non fama saltem nominis nostri admonet

Tyaneus hic est.

Ioan. Ille contemptor Dei,

Tyaneus hostis ille virtutum omnium ?

Insigne verò columen, o salus, rei.

Tya. Nos ergo nosti ?

Ioan. Pellimum noui quidem.

ACTVS II. SCENA VI. 288 87

Hominem cruentū, perfidum, impurū, leuē,
Variū, tumentem scelere, periurum, efferū,
Infame monstrum, generis humani lucem,
Legum Charybdim, vorticem laudū, rogū
Decorum, baratrum criminū, Euripū doli,
Syrtim, procellam, turbinem, pestē, scelus.

Tya. Viris at ista parcus, quæso, senex.

Ioan. Parcius? at omnes attigi nondum tuas
Laudes: tuarum capita virtutū haec erant.

Abi. Tya. Superbè scepra gestatis nimis.

Ioan. Nimis es ineptus ipse, sceleratum caput.

Abi nefande. Tya. Minor certè fuit

In me Tyrannus: exuli donat diem.

Durè. *Ioan.* Cadauer criminum non hinc
abis?

Tya. Abeo. Sed aliquot exules, comites fugae,
Opperior, ante lucis occasum scies:
Vel forsan illos antecedentes sequar.

Ioan. Aliquid cruētae vultur hic praedae videt,
Sortitus oculis vulnus: haud sanè placet.
Iuuenes, caute: sceleris hic palmam gerit.

Tya. Si pote, cauebunt.

Ioan. Perge: non semper scelus

Foelix sequetur, instat à tergo. DEVS.

Vindicta non est sera, quae tandem venit.

Quae poena ientè graditur, haud leuiter

: ruit.

At tu salutis auctor, & patriae potens
 Regnator aulae; cuius ad nutum citae
 Veniunt procellae; fulmen excussum pauet
 Vtriusque Solis dissitae longe plagae;
 Extolle tandem signa virtutis, precor:
 Ordire mundo Seculum verè nouum.
 Redire terris audeat per te decor:
 Per te reductus regnet in terris amor.
 Oenotria CLEMENS regna moderetur
 parens.
 Nunc: alius olim, stématis triplicis potens.
 Sed vos secundo carmine ingentes DEI
 Geminatè laudes, Puberes: mundi Ducem
 Efferte cantu.

Cho. Virginem dici licet?

Ioan. Quidni licebit siderum incinctu caput
 Dici serenum, & Sole discinto sinus
 Vndique fluentes, subditam & Lunae facè?

CHORVS

Christianorum duplex.

Cho. r. **D**ive, Rex vitae, domitorq. mortis,
 Cui caput flammæ radiata circum,
 Pacis obsistit nota sempiternae,

Discolor Iris:

Vir-

ACTVS II. SCENA VI. 189 8

Cho. 2. Virgo, dux pacis, genitrixq. lucis,
Cuius in gyrum duodena frontem
Astra tranquillat, releguntq. pura
Cyclade flammis:

Cho. 1. Tu Patris Magni soboles, & haeres
Mentis aeternae, simili decore
Ducis exemplum Patris, & perenne
Numinis aeuum.

Cho. 2. Tu (licet Natus, melior secunda
Matre, supremos superet nitores)
Proximos Nato tamen occupasti,
Mater, honores.

Cho. 1. Te nihil maius, potiusq. pectus
Patris immensum generat: sed aequat,
Cordis expirans vtriusque vires,
Flamen Amoris.

Cho. 2. Te nihil terrae peperere, Virgo,
Pulchrius, quondam parientque: quamuis
Gentium mores referant in aurum
Secula priscum.

Cho. 1. Diue, si saeuos cohibes Tyrannos,
Mente si mundum moderaris aequa,
Regna CLEMENTIS, geminumq. fratrum
Stemma secundes.

Cho. 2. Virgo, seu gaudes Iuuenum pudore,
Innubae gaudes face seu Sororis,
Caesarum castas propiore lauros

Nu-

Numine serua .

Cho. 1. Cùm tibi centum statuent per Urbem
Templa, cùm Diuùm simulacra fortes
Surda turbabunt; generis pudici

Regna probabis .

Cho. 2. Laeta tunc centum memores ad aras
Virginum primas , Iuuenesq. lectos
Saepe spectabis tibi, Filioq .

Promere laudes .

ACTVS TERTIVS.

SCENA PRIMA .

Praefectus cum Militibus .

Praef.

Antumne segnem, Miles, elabi
diem

Pateris ? decebat Principum
Iuenum, & Patris

Imperia placidi, ludicro bello exsequi .

Nudentur enses: paribus in binas phalanx

Discedat acies frontibus : flexu cito .

Perplexa telis tela consertis micent :

Dubiumq. fulgens pugna Maendru rotet .

Quo

ACTYS III. SCENA II. 290 91

Quo more deses otium irritat ferox,
Cum Marte lento cessat in castris, cohors.

*Descriptus armorum Maeander à Mi-
lilibus hic datur.*

Præf. In lenta Romæ votâ prolusum est satis:
Conuerte, Miles, arma quò Cæsar vocat.

SCENA SECVNDA.

Antistius Vetus, Consul.

Ant. **P** Assim fatiscens imbre perpetuo via
Exhausta tandem est: Consul & ma-
gnæ suæ

Successit Urbi. Rite veneremur Iouem
Reduces Idæam, & Sospitis signū DEI.
Huc thuris affer masculi donum, puer.

U. **Rector** Deorum Sospes, hoc æquâ precor,
Aduerte munus mente, quod gratus fero.
Ad Regis aedem, lictor, hinc gressus refer.

Haud molle dictū carmen effabor Duci.
Iam graua sunt, quæ volueris emisit Dea
Oracla, nigro templâ quæ luo tenet,

Declinæ quâ supina subducit iuga.
Praeneste campis, Cæculi & dubiâ domū;
Horrida, cruenta, dita, memorata spera

Sunt, quæ silenti Diua respondet specu.

Ante

Ante hac quotannis pecore votino Dea
 Placata, lacto reddidit sortes sono.
 Annū hunc pauendū Romulae genti canit:
 Sed, quod pauetur, sorte perplexa latet.
 Nescio quid instet, quidquid est, Orbi est
 graue.
 Obtestor: Vrbi timeo; sed Mundo magis.
 Mundo labores vltimi, credo, imminēt.
 Oppressa tellus scelere diuturno labat.
 Quicūque rerum fræna moliris **DEVS**
 In melius oro, verte, quae caeco tument
 Porteta partu. Columen hoc terrae aspice:
 Mundi vacillat dubia defessi salus,
 Cū Roma titubat: Orbis est Urbis labor.

SCENA TERTIA.

*Apollonius. Tyanens. Fuluius
 Consul.*

Tya. **M**editata, Consul, perage; nec segnem
 diem
 Patiaris ire; Diua momento fugit,
 Quae tarda venit, lubricae infistens rotæ.
 Auxilia pubis occupa; regnes modo,
 Largire, praenfa, falle, mentire, obsecra.
 Omnia licere crede; dum regnum petis,
 Cui

ACTVS III. SCENA IV. 93

Cui mox licebunt cuncta, cum regnū geres.

Munus Deorum maximum regnum scias.

Nunchos Ephebos Domitio duci iube.

Caetera sequetur. *Cens. Milites, sectamini.*

SCENA QVARTA.

Flavius Clemens. S. Ioannes. Vespasianus, & Domitianus Caesares. Consiliarij.

Fl. Cl. **S**Vperis amicum, & proximum Coelo
caput,

Certumq. Asylum rebus incertis, Pater,

Fieri periculum Caesarum tandem placet,

Ad sceptrum ne mox afferant dextras rudes?

Vesp. Per me licebit.

Dom. Nulla, Pater, in me mora est.

Ioan. Effare, Domiti, Regna quis recte gerit?

Dom. Qui regere motus pectoris nouit truces.

Vesp. Qui regere semet didicit.

Ioan. In regno putas

Quid esse primum?

Vesp. Regis aeterni metum.

Dom. At ego pudorem rebar, & castam fidem.

Ioan. Vtrumque verè dicitur: nam cui fides

Inta-

Intacta cordi est, numen is verè timet.

Et, quem refracnat Regis aeterni metus,

In hoc pudoris suavis elucet color.

Vesp. Non times aliquis ista disiungit, Pater?

Ioan. Disiungit. at, quae confluunt tandem, bene

Confluere dicās. Summa nunc serū sequor

Sermone primò: reliqua sectentur scholae.

Tu quid decorū Regiū, Domiti, autumas?

Dom. Per multa nosse.

Ioan. Sanctius quiddam velim.

Vesp. Per multa facere.

Ioan. Rectius. Verum. *Consil.* Pater,

Si fas, disertè dicta distingui iube.

Fortassis aliquid melius ex his audies.

Ioan. A capite rursus ista. Quid Regem decet?

Dom. Per multa nosse.

Ioan. Vocis ambiguae genus

Discerne, sodes. multa conuoluis, puer,

Qui multa dicis.

Dom. Forsan erravi, Pater.

Tamen hoc volebā. Turpis est omnis, reor,

Stultitia, Regi maxime, & regum omnium

Ignarus animus: quippe, quē multi timent,

Et multa certo regere consilio decet,

Nescire quidquam dedecet. Non sit meum

Errare, multis prætulit si me Deus.

Demendus animo fixus est multis dolor:

Mul-

ACTVS III. SCENA IV. 792,5

Multis leuandus angor, & falsus timor;
Est dedocendus error: & motus feri
Animi premendus, cordis & caeci tumor:
Suadenda lex est mentis, & vitae decor:
Laudanda virtus: mortis obeundae locus
Monstrandus etiam. Verba ne tuto volent
Irrita, decebat ante lustrasse omnia,
Quae dubia dictu, certa, quae suasu foret,
Quae grata demum cognitur.

Iean. Nondum tamen

Doces diserte, multa quae, Domiti, voces.

Dom. Fingitur Vlysses exteras vrbes vagus
Adiisse multas; gentium mores catus
Lustrasse varios: pulchra quae scitu forent
Animo notasse: cumq; crepuissent tubae,
Virumq; bello poscerent, tum quae vagus
Didicisset ante verba, consilium, manum
Retulisse in vsum bellicum: mox quae togae
Tempora requirerent iura, iustitiam, fidem
Tribuisse paci.

Vesp. Limites tangis meos:

Id multa, Domiti, facere, non nosse est. vide.

Dom. Non hic facete laetus est Caesar, Pater?

Ergo supinam, quaeso, virtutem mihi
Placuisse censes, Vespasi? Reges volo,
Notitiam in actum prouocet: Virtus iners
Paulum sepultae distat, vt Pater hic docet.

Qui

Qui multa norunt, multa fecerunt probè.
 Iunguntur ista sine, ni fallor, breui.
 Pingitur Achilles ille, Troiugenū metus,
 Doctoq. Vlysse fortior. clypeo is gerit
 Vtriusque laudes temporis, belli, & togae.
 Creditur Homero fictus Heroi color;
 Priuata vitae decora nec Regi negat
 Publica gerenti. stellifer Coeli labor
 Induitur illi dexterac, quae Pergama
 Recidiua quassas, ense quae Phrygias obit
 Acies micanti; regna quae fundo eruit
 Pollentis Asiae; quiq. prostrato ferox
 Corpore sonantes onerat Hectoreo rotas.

Consil. Vtrum ista laudas, Vespasi?

Vesp. Et valde quidem.

Iean. Subscribis igitur huic tuam sententiam?

Vesp. Subscribo sanè, facere si nosse est, Pater,
 Et verba bina discrepant vocis sono,
 Adnexa rerum, copula.

Ioan. Quid ad haec, puer?

Dom. Memini, quod ipse dixeras: non haec scho-
 la est;

Sermone summo prima sectamur, Pater:
 Retrusa praeterimus; haec Graeci docent.

Vesp. Qui nouit ergo fecit? ò rerum fidem!

Dom. Qui fecit ergo nouit? ò nexum rei!

Vesp. Non ista, Caesar, dixeram.

Dom. Dixti quidem ,

Tetigisse qui me limites dixti tuos .

-sb : Mi Caesar , ecquid mentior ?

Vesp. Non tu quidem .

Sed, quos vocabam limites, fines erant .

Dom. Vltior illa est regio, quam dico meam:

-sb : Tu prima tangis .

Dom. Vespasi, non haec schola est .

Tu semper ipsam pellis hanc chordam ta-

-sb : men .

Vesp. Sit docta tantum lingua, quid Regē iuuat?

Dom. Sit saeua tantum dextra, quid tandē valet?

Vesp. Mens, destituta viribus, segnis iacet .

Dom. Vis mentis expers, mole succumbit sua .

Vesp. Vi bellicosa regna seruantur diu .

Dom. Vis temperata mentis auxilio viget .

Vesp. At bellicosos milites omnes timent .

Dom. At temperatos milites omnes amant .

Vesp. Fortior, agendis rebus est aptus magis .

Dom. Doctior, agentem viribus mēte adiuuat .

Vesp. Non est gerendae commodus doctus rei .

Dom. Est, si gerentis temperet fortis manum .

Ioan. Satis ista, puēri: nullus est pugnae modus .

-sb : Quid fortitudo est, Vespasi ?

Vesp. Virtus rei .

-sb : Fortiter agenda, mentis vt ratio monet .

Ioan. Quē temperatū nomines, Domiti, edoce .

G Om-

Dom. Omnia gerentem mentis auxilio, vt decet.

Ioan. Vterque vires mentis adiungit sibi:

Hic scepra forti, scepra sapienti hic daret:

Vterque verè; ratio si fortem docet;

Vel si docentem dextra rationem iuuat.

Id quoque doceto, Vespasi: forti præest

Regina quaedam ratio, quae dextrâ regat.

Vesp. Præest, & illam Regis aurigam voco.

Ioan. Laudo: quid ipse? viribus fortis negas

An contineri regnâ?

Dom. Non equidem, Pater.

Ioan. Re conuenitis igitur: ac mirè quidem,

Fortem esse Regem vultis, & doctû, reor.

Dom. Sic mihi videtur.

Vesp. Esse non aliter potest.

Ioan. Quin igitur hæc sic ponitis? Regē decet;

Vittemperata cuncta consilio aggredi.

At illa rerum domina, virtutum parens,

Regina pacis, æqua bellorum fides

Iustitia, cur præterita, quae prima est, ta-

cet?

Domiti, quid hæres? *Vespasi*, quid cogitas?

Vesp. Non tacet; at illam strenui primam petât.

Dom. Non, Pater; at illa prima sapienti placet.

Qui cuncta nouit, iusta non nescit, puto.

Vesp. Qui cuncta seruant, æqua nō perdēt manu.

Sed

ACTVS III. SCENA IV. 794 99

Ioan. Sed multa, Domiti, nosse, q̄ pulchrū putat,
Aliò feretur auius, quàm quò voles.

Quae multa dicis?

Dom. Vñ quae sint Duci;

Iniusta, iusta; vera, falsa; turpia,

Honestā; tū quae dedecent, & quae decēt;

Profana, sacra; humana, diuina, infera;

Peregrina, nostra; regia, & ciuilia.

Quicumque nescit ista, dominari nequit.

Ioan. Ambigit, opinor, aliquid hīc Caesar meus.

Ecquid requiris, Vespasi?

Vesp. Haud quidquam. *Ioan.* Tamen?

Vesp. Quidam verebar, nescio an prudens satis,

Ne multa quaerens, multa dimittā manu;

Si quando volucer animus in multas vias

Ad multa rerum genera dilapsus, statim

Arēscat: vber fontis vt quondam latex,

Quem multa multis vena deduxit vijs.

Vt multa discat, multa rimari volet:

Labore tandem fractus in multis iacet.

Humana mens finitū angustē nimis;

Diuisa curis mentis hebetatur cito

Acies sciendi multa: quā pernix amor

In mille rerum capita dispergit vagam.

Dom. Ideo monemur, NE Quid in vita nimis:

Hæc hausta, nō exhausta prudenter velim.

Est ratio vera, quatenus tendit gradum.

Ducatur ardens animus Auctoris manu .
 Sit, qui reprendat incitum temere impetū:
 Sit qui reflectat turbidè effusum retro .
 Arripiat aequa; vera discernat, sibi
 Imperet, & illa multa non multum velit ;
 Vtilia, quàm iucunda, pōtiora aestimans.
 Quaedam recuset; differat quaedā in locū:
 Haec summa libet; illa ne libet quidem .
 Ad haec refectus reuolet, hinc fessus volet:
 Momenta captet; tempore vtatur suo :
 Cura recenti semper hoc spatium voret:
 Nunquam serena pace desuescat frui .

Ioan. Hoc erat, auebam nosse quod de te, puer:
 Da, quibus amica pace non cessem frui.

Dom. Adeo ne videor impudens, quaeso, Pater ;
 Vt disputare haec audeam coram sene ,
 Puer, audiente maximo ? *Vesp.* Nō est ita.
 Sed hīc rogamur, Caesar ; & cautè prius
 Tentamur, an cum fraena Romanae rei
 Fletemus, illis simus vsuri, vt decet.
 Si Barbarorum sceptrā, non Romae geras ;
 Si tibi Tiaram Croesus, aut Cyrus daret ;
 Si Parthus Aulam offerret Arsacidū tibi ,
 Praesidia placidae mentis oblitus, manu
 Rem gerere possis. Alia Romanae togae
 Conditio, Caesar; alius est Regni labor .
 Mansueta vita, mite Romanum est genus .

ACTVS III. SCENA IV. 79 101

Ciuis Tyrannum, mitis immitem ferat?

Dom. At ista, ne me nescias, non dum, Pater,

Satis vt decebat, animus aduertit meus.

Ex hoc requiras potiùs.

Vesp. Hoc vero optimum.

Quasi cuncta potius nosse cõsuerim, Pater,

Fl. Cl. Quin ipse laetae pacis elementa edoce.

Expone, quaeso: Caesarès pueri, Pater,

Imis reponunt sensibus, quae tu doces.

Ioan. Principia reuoco. fare, quid dixti modo.

Primum esse Regi?

Vesp. Regis aeterni metum.

Ioan. Est aliquid istuc, Caesar, ad rem quã volo.

Quid tu? *Dom.* Pudorem dixeram, & ca-

stam fidem.

Ioan. Hinc quid sequatur assequi nondũ potes?

Vbi vis? acumen illud vbi, Caesar, tuum?

Vesp. Nunc video, quorsũ quaestio euadat, Pater,

Hoc nempe nostris effici ex dictis, ais;

Certa fruetur pace, qui Numen timet.

Dom. Bonis fruetur pacis ingenuus pudor.

Vesp. Nullum timebit, qui metuit vnum piẽ.

Dom. Nullaq. vi laedetur illaefus decor.

Vesp. Timida ferũtur sceptrã, quae florẽt manu.

Dom. Diu vigeunt regna, quae castus geret.

Vesp. Erit ille victor, corda cui vallat metus.

Dom. Erit ille foelix, corda cui placat pudor.

Vesp. Sanctè timentem gloria clarat DEVS .

Dom. Sanctè pudicum numen in Coelo locat.

Vesp. Vt dextra ferro, corda sic pollent metu.

Dom. Vt gemma frontè, corda sic ornat pudor .

Vesp. Vt vitis vlmo, sic Duci decori est timor.

Dom. Vt platanus horto , sic pudor decori est
Duci .

Vesp. Vt flore rident prata, sic pauidus DEO.

Dom. Vt riuus herbam, sic alit castum pudor .

Vesp. DEVM timenti regna fortunat DEVS .

Dom. Idem pudicum laetus ex alto videt.

Vesp. Tunc me negem timere, cùm nihil pudet .

Dom. Tunc me negem pudere, cùm timeo nihil.

Vesp. Timor pudorem sepit, vt spinæ rosam .

Dom. Pudor timorem pingit, vt flores color.

Vesp. Vt decorat aurum stēma, sic Reges pudor.

Dom. Vt decorat aurum bacca, sic Reges timor.

Vesp. Pudore nullo laeditur castus pudor .

Dom. Timore nullo vincitur sanctus timor.

Vesp. Iucunda cordis regna circundat pudor.

Dom. Beata pacis regna defendit metus .

Ioan. Doctè & disertè. Vertite huc mētē quoq; ,

Et, vnde placidae mentis erumpat quies ,

Audite . quiddam, Filij, maius sono :

Ipsiūs altum pacis euoluo caput .

Ad se reductus animus, vt planè sui

Sit Imperator ipse, nec, victus metu

ACTVS III. SCENA IV. 296 03

Dedecoris, vllam colligat labem pudor;

Vt regnet, vt sit pacis inuictae potens ;

In se moretur, laudis, & vitae arbiter

Acri timore septus: hinc figat pedem.

Exinde victor animus, hinc iacto gradu,

Ad astra surgat, infimo insistens globo.

Et iam nouenis medius ordinibus poli,

Acies oberret, luce iam laetus noua.

Propius reuifat, vnde digressus gerat

Mortale corpus. ipse vitalis diu

Temperet an artus hospes, an Dominus
regat.

Vt euolarit, liber hospitij fidem

Ad tempus aliquod deferat: lapsi cinis

Corporis an olim luce recalescat, sui

Animi regressu, carnis inductu nouae.

Mox, ad tribunal vltimum, humanū genus

Vndique coactum, secla generatim paret

Reddere, recepto spiritu, iussu tubae,

Tumulis reclusis funerum, quotquot tulit

Primæuus orbis, quotquot extremus fœt.

Quid sit, quod Orbi præsidet, quē nos DEVM

Dicimus: at ipse notus est tantum sibi,

Vtriusque Mundi, lucis & laetae faber,

Et seculorum ductor, & vitae fator,

Vber, beatus, praepotens, verax, bonus,

Concretionis, generis, exorsus, loci

Immunis,expers finis,& nunquam fluens,
 Nunquam recurrens: iubaris aeterni rotā
 Cōplexus omnē: Nomē amplexus triplex,
 Fertile sereni Numinis,gravidum Deo,
 Genitoris almi; Prolis ingenuae, Halitus
 Ambobus aequi: sūma mēs,summē bonus.
 Ter optimus,ter maximus, ter praepotēs,
 Indictus,indeprensus, insuperabilis.
 Scilicet id animum labis expertem iuuat,
 Hoc auget,& cōlorat, hoc verē beat.
 In id redimus, libera elapsi fuga,
 Vbi nos honestae lucis afflauit lepos.
 Haec summa votī nēpe. Quām melli est pijs
 Accessse propius fontis immensi caput!
 Nec diuagari languida arentes siti
 Ad riuulorum venulas! O quām libet,
 Et quām decet, per astra prouectum tui
 Initia generis nosse! simulacrum DEI
 Vt mox reponat pristinā in laudē DEVS,
 Forma resecta,luce respersum noua.
 Exin,resumpto spiritu summi Patris,
 Hauisse specimen indolis dignum Patre;
 Et nolle prorsus,nolle quod Patrem sciat;
 Et velle rursus,velle quod nouit Patrem;
 Habitare secum: posse fortuitas opēs
 Despicere vulgo: velle rationem sequi:
 Praeripere fraudi spōte materiam malae:

ACTVS III. SCENA IV. 105

Partes in omnes laudis explicita fide

Diuidere curas: seque non ciuem loci

Vnius esse, moenibus circumdatum

Meminisse Mundi: quidquid humani v'spiâ

Aeuum sub astris agit, vnus Patris

Sobolem putare. Rarus angustas cliens

Aedes frequentat scilicet; nemo interim

Limen superbi postis excubitor tenet;

Non ebore thalamus, lapide non Pario
domus

Inopis refulget diuitis. Sed non timet,

Sed non timetur cultor, & Superum, & sui:

Sed tuta pax concelebrat exiguos lares,

Rebusq; paruis vera praestatur fides.

Nisi construuntur regio sumptu dapes;

Si non tributa gentium abdomen vorat,

Nec classe iusta pretia piscatur maris;

Si non palatum Lesbij irritant scyphi,

Nec Chia fumant gemmeo in carchesio;

Si nec Lacenae purpurae splendent domi;

Si nulla, sericum redorditus globum,

Stamina Lacenis doctior vermis trahit;

Si nullus vltra Baetrios fines ager

Côlitur; nec vnda Nilus aestiua tumens

Irrigua late culta fertiliter lauit:

At castus animus regnat in casta domo,

Exire velox optimi ad nutum Patris:

Secu-

Secura nullos aestimat casus quies :

Longe tumultus exulant, rixae tacent :

Custos decoris corda submittit timor :

Tranquillitatem sanctitas mitis fouet :

Pietas pudorem vera, pietatem pudor

Tenax, & aequi iura custodit fides.

Immane Regnum est, posse pauperie pati.

Vesp. Animis sedebunt ista, quae laudas, Pater ;

Mansura semper, spiritus donec reget

Mortale corpus.

Dom. Ante cardinibus polus

Geminis reuulsus, ante fluitabit vago

Aëre refixa sedibus tellus suis ;

Quam docta dicta tempus euellat rapax

Obliviosis sensibus.

Vesp. Nullo metu,

Terrore nullo victus abolebo fidem,

Sententiarum degener : non si minax

Nudetur ensis vndique, & variè meis

Oculis oberret plurimus caedis pavor.

Dom. Infestus armis omnis addensis licet

Coniuret Orbis, quique nascentem diem,

Quique morientem cernit, & gelidi nouem

Qui Tanais ora soluit in Scythicū mare,

Et qui propinquis sudat exustus rotis.

Vesp. Congesta rursus dona Lydorum Indicis

Cumulentur auri, quicquid in lucem refert

For-

ACTVS III. SCENA IV. 298 107

Formica Dardis ; quidqd Hesperium nemus
Blanditur ; Ammon quidquid, aut Phoenix
legit ,

Aut fabuloso Caspij coelant specu ;
Nullo labascam praemio, fretus DEO.

Dom. Licet cateruis ripa Thermodontijs,
Perosa sexum, seruiat sceptris meis ;
Licet secures Parthus Albanas colat,
Cydarimq. Cyri laurus Aeneadum premat ;
Croesi aut Tiara splendida cingat comas ;
Nullo labascam praemio, fretus DEO .

Fl. Cl. Vt vos (amicum numen!) agnosco meos,
Agnosco gentis indolem, agnosco DEVM .
Quales fuistis, estis : & tales fore
Vos spero, & opto, o filij optatissimi,
O cariores luce vitali mihi .

Ioan. Nunc tu, salutis obses, & sospes DEVS ,
Bis genite, viuum Patris exemplum optimi ,
Et Matre melior optima: virtutum apex,
Syncera vitae vena, largitor boni ,
Fundator almae pacis, & ductor Ducum ;
Tu nos, egenos lucis, ignaros viae ,
Per dubia vitae, turbinum per tot metus
Dirige, decori iubaris auspiciu effereus .
Tu studia, tu consilia, quo pacto soles,
Tu vota nostra pmoue in maius, precor .

SCENA QUINTA.

Nuncius.

V Bi sum? Satis ne vigilo? num video
satis?

Vivus ne vidi, quaeso, quae vidi modo?
Proh, summe rector Coelitum, quantò dies
Die videtur doctior! nulli semel
Omnia patefcunt: aliquid obscurū prior
Dies reliquit; cumq. posterior subit,
Quod erat relictum, lucis in aprico locat.
Quae monstra vidi? Nuper, vt Regis paues
Tyaneus aedes adiit, & prona Duci
Cervice, supplex munus egregium dedit,
Pretiumq. dixit muneri Consul nigro;
Mitem recepit illico sensum trucidis
Animus Tyranni; cordis erasus tumor
Abijt: renidens, exsulenti moestum bono
Esse iubet animo: mutet exilio domum
Proinde posthac, Regis adscitus gregi.
Hic ille, dono celsus, & plenus spei,
Portenta rerum mille nigrantem iubet
Edere cohortem. Citius hic dicto, cohors
Pollice canorae verba sollicitat chelys.
Ad verba saltus, aeris ad saltum sonus

Re-

ACTVS III. SCENA V. 109

Responſat iſtus vocis, armorum, pedum .
 Dein literata pugna, modulatu cita,
 Ingenia mira pubis exercet nigrae ,
 Numero rotunda verba deuoluens ſono .
 Dircaea tantus, voce grandiloqua, ſenex
 Carmina citabat : tantus Ogygio minor
 Daunius: vtroque plenior tantus modos
 Smyrnaeus ales Urbibus ſeptem dabat .
 Aut, grauior illo, bella Mantous canor
 Latina voluens: Pubis eloquium citae
 Subitum Tyrannus ipſe miratur ſtupens:
 Attonitus haeret aſſidet quiſquis Duci.
 An, quos ad Aedes Caſar acciri iubet ,
 Adeſſe cerno Flauios? Romae Duces
 Saluete. Rector Orbis, & natos tuos,
 Et te requirit, Caſarum felix pater .
 Quid hos recenti laurea ornari vetat?
 Non fulgor Auguſtalis aptatur notae?
 Diuite paratu trabea non humeris fluit?
 Induite cultus Regios. ipſe hoc iubet.
 Proh quanta Romae Coelitum inſinuant
 bona !

Auditis? aeris raucus increpuit canor .
 En ipſe Caſar prodit: hinc ſecedit .

SCENA SEXTA.

Flavius, Flamen Augustalis . Apollonius Tyaneus.

Flau. **G**ratulare supplex dona respexit tua
Castae Mineruae filius, semen Iouis.

Tya. Humilis ne quaeso, dona servitij? O bonum,
O mite numen, semen ò vere Iouis!

At destinatas victimas nondum dedi.

Quid si dedisse? Roma, quos Diuos paris!

Flam. Dare thura cessas? ante non Adytis tibi
Responsa Vates reddet instinctus Deo.

Tya. Date thura palmis. citius an quenquam
colam

Fumo Deorum? Pallidis castum genus

Haec pauca nunc; mox munus exoluam reus

Maius, hecatombe. Numen ò felix ades.

Flam. Oracla pando. pectus affluit Deus.

Ipsè ego Sacerdos numinis sortè eloquor.

Dimitte curas exul. cuius prece

Remuneratur supplicem dono Deus,

Dominusq. noster: nectaris succos bibes

Allectus Aulæ; mitte moliri fugam.

Tya. Ponti secabunt caerulos fluctus aues;

Squamæa volabunt môstra Delphinum prius;

-302

Et

Et Vesta pisces, Tethys & fruges dabit;
 Quàm fixus animo numinis tanti metus
 Effluat; honorq. corde decedat meo.

SCENA SEPTIMA.

Domitianus Imperator. Flamen Dia-
lis. Antistius Vetus, Consul.
Apollonius Tyaneus.

Imp. **S** Acrate Diuis, patris Antistes Iouis,
 Respósa pme, fata quae Romae canat
 Longaeva Vates: offer & caecos metus.

Flam. Sit mihi repositi carminis sortem, precor,
 Vulgasse tutum. dira sunt, fatu horrida,
 Vrgent Quirites monstra quae fessos diu.
 Nec ira Diuùm iusta decedet prius,
 Quàm, Caesar, Aulã victimis lustres sacrã.
 Nescio quid illa parturit magnũ, ac ferũ.
 Fatidica certè Regiae Vates timet.

„ Fessa diu scelerum, foedos auerte tumultus,
 „ Regia: decedet cedentibus ira Deorum.

Imp. Voces tenentur sortis ambiguae; licet,
 Ut mos Sibyllae, carmen occultet metus.
 Tu quoque doceto fata, quae nobis timet
 Mobilis in annum Diua, quae versat rotã.

Expone, quamuis horrida, Antisti, efferas.
Ad haec vocavi pectus ad dubia haud
rude.

Antist. Itinere vario flexa superata est via.

Aspreta saxo pendula, & celso iugo
Imposita vidi tecta, quae vasto triplex
Coluisse fertur corpore, & multo ferox
Sparfisse tabo, stratus Euandri manu
Herilus : nec illum Matris aeternū genus,
Nec arma, triplici terna quae nato dedit
Mouenda Mater, Arcadis ferro eximunt.

Præneste densis frondet ilicibus nemus,

Incaeduaeq. seculis multis comae :

Nox propria luco, & dira religio loci
Attonita primo corda perstringit metu :

Crinis rigescit, ossa percurrit gelu.

Posthaec recessu panditur longo specus.

Hic tacita sedes, volucris hic numē Deae.

Penetræle diues rûpe prærupta silex

Praemunit : vnda silice scatebroso sonat

Inclusa : raucum murmur ex imo specu

Frangitur : & vber vndique erumpit latex.

Dirupta venis lympa diuersis coit,

Tandemq. pigro stagnat in luco palus

Maculosa, pecudum caede multarū rûbra.

Hic rite supplex thura congesti focis :

Et vota Diuae dona suspendi tholo.

Ma-

ACTVS III. SCENA VII. 30113

Maestur Arae candidum tergo pecus,
Cum pronus vndas peteret occiduas dies.

Strato soporem praeses in tergo petit:

Et volucre numen corde sopito accipit.

Ut nox abacta est, pectus insanum tumet,

Oculi relucēt Vatis, horrescunt comae.

Pauesco referens. Subitus ingeminat fra-

gor

E sede tacita, sibilat motum nemus.

Excita latē terra sub pedibus micat,

Nec dubia Diuae signa praesentis dedit.

Hic ora Vates, numinis nondum potens,

In hos futuri praescia exsoluit sonos.

Non prius insensu mitescet Numinis ira,

Candida nec moestae ridebunt sydera Romae;

Quam scelerum foecūda dabit verruca ruborē

Sanguinis, & pronam defundet Aquarius urnā.

Quam minime reris, maestatu victima diro

Dardaniae reddet, Ductor Romane, salutem.

Haec fatus ora pressit, excussa est Dea.

Imp. Responso dira cecinit implexis modis.

Incertus haeret animus, ancipites metus

Ambage nexos tacitus euoluens. pavor,

Variumq. pectus carmen ambiguū trahit.

Cū quid timetur, animus id secū mouet,

Aut falsus, aut praesagus, aut certe pauens.

Tyane, tu qui syderum nosti vices,

Qui dubia nosti fata; quem nunquā latent

H

Ar-

Arcana Diuim; lingua cui volucrum lo-
quax,

Trifidumq. fulmen paret obliqua face;

Tu verba dubia sorte perplexa explica.

Tya. Per sacra pacem Numinum exquiri iube,
Quae sola monstrant Caelitum, & pla-
cant minas.

Depulsus agnus matris vberibus cadat

Laniger ad aras, graminis primi memor:

Vespasius Aulæ Flamen operetur sacris:

Flamen Dialis adsit, & caecæ hostiae

Consulat Aruspex exta: concepta prece

Caesar praeibis. Ipse, praetentum caput

Velatus, Augur sortis expediam exitus.

Delubra Sospitalis ornentur Patris,

Qui cuncta nutu regna terrarum mouet.

Imp. Nihil hinc retractes, turba Mystrarū: pecus
Admoueat arae rite succintus Popa:

Libetur Aris. ipse concipiam preces.

Nunc, festa Romae sacra ne foedet dies,

Vultu serenent aureo tristes metus:

Clementis Aulæ columen, Augustum ge-

nus;

Daphnide decori, pubis accepti globis.

Et, militari more, sublimes nouae,

Auspicia trabeae Cæsares bini efferant.

Ciues soluti gaudio lactum diem

ACTVS III. SCENA VII. 301
In spem recentem Caesarum ludo trahant.
Tyanea ludos sequere Romanos cohors.

Hic datur armorum pugna.

CHORVS.

P Vlsa nocte dies appetit aurea ;
Sed momenta vacant nulla periculis .
Hostis nocte dolos callidus instruit .
Hostis luce malus vulnera dirigit .
Foecundam scelerum contere belluam ,
Vires egregij nominis exerens ,
Lapsis subsidium , praesidium bonis ,
Iesv , dulce decus, nomen amabile .
Non hoc immerito nomine praenites ,
Summi vena boni, copia munerum ?
Tu seruire iugum, tu scelus exigis ,
Tu mortis dominum funere subijcis .
Nomen quod Genitor coelitus indidit ,
Quod Virgo genitrix mox tibi reddidit :
Nomen, quod meruit mors tua fortiter :
Hoc non ante datum, quam fuit inditum .
Nondum Mundus erat , cum DEVS ex DEO,
Cum tu, Vita, pari lucis origine :
Ex te nomen habes numine praeditum ,
Foetum diuitijs, munere maximum .

H 2 Ergo

Ergo te memori carmine dicimus ,
 O syncera boni copia maximi :
 Rerum principium, meta nouissima ,
 Summa luce micans , optime Principum .

ACTVS QVARTVS.

SCENA PRIMA.

Praefectus Castrorum. Milites.

Præf. Aphnide Phoebea crines redimita,
 Iuuentus ,
 Romuleae trabeae (quo transtulit
 nomine Caesar)
 Omina, quò virtus inuitat Flauia ,
 transfer .

Sic Ducis Aeneae patrios sine fraude per ignes
 Auspicijs elapsa solo Priameia Latino
 Pergama dum quaerit, Capitolia celsa locaris,
 Laomedontaeae soluens periuria linguae .

Mil. Age nexa Martiali Omina Regni ,
 Fronde, Iuuentus, Ioue trāsfer annuēte,
 Fera bella pertinaci Regis ab Aula ,
 Passa labore ; Regis in Aulam .
 Bona signa Flauiorū Ter cane mecum ,
 Sponte sequuta ; Martia pubes ,
 Sacra iura Darda- Paeon, Paeon .
 norum ,

ACTVS IV. SCENA I. 303 117

Præf. Iafidæ magni, genus infuparabile bello;
 Qui patriæ cineres fleuiftis, & vltima Troiæ
 Funera dequefti, Lauinia regna petiftis;
 Omina, quò virtus inuitat Elauia, tran fer
 Romulcæ trabeæ, quò trãftulit omine Cæfar.

Mil. Age, cincta Martiali Omina transfer.

Nebride, pubes, Ter cane mecum,

Regis ab Aula Martia pubes,

Regis in Aulam Pæan, pæan.

Omne cum bono

Præf. Sic Remus aufpiciũ non maius fratris ab arce
 Viderit; & temper Cytheræus ignis Iulus
 Fulgeat, Auguftumq; ferat per ſecula nomen:
 Quas bene deſpectat nondum Saturnia Iuno,
 Phoebus Auentinas ſic viſat candidus arces.

Mil. Age, turba Martiali Omina transfer.

Redimita fronde, Ter cane mecum,

Regis ab Aula Romula pubes,

Regis in Aulam Pæan, pæan.

Omne cum bono

Præf. Pompilij regnum clemens iactantior Ancus
 Sic regat æternũ; nec faſtu ſceptra ſuperbo
 Tarquinij vexent; ſi vexent, maſcula Bruti
 Sic iterum virtus pellat ceruice Tyrannos,
 Albanisq; notet Romanis faſcibus annum.

Mil. Impedita Delia Om. c. bo. Om. transf.

Daphnide, pubes, Ter cane m.

Reg. ab A. Reg. in Au. Martia pubes, Pa. Pa.

Præf. Dextera ſic fulgens Romani Coclitis, enſe
 Fulmineo, pontem donec poſt terga recidant,
 Vnica diſtineat Tyrrheni denſa Tyranni

RES FLAVIAE TRAGOEDIAE

- Prælia: nec dubitet, dirupto ponte, secundo
Flumine, vulneribus cōfectum mergere corpus .
- Mil. *Age Latoide* Om. c.b. Om. transf.
Incincta bacca Ter cane mecum
Aeneia proles, Dardana pubes,
Reg. ab A. Reg. in A. Pæan, pæan .
- Præf. Sic nocturna, metu pulso, Tyberina fluentia
Transcat, & vinclis Romana Palatia ruptis
Cloelia decepto repetat custode Virago .
Atque viro propior bellatrix, milite maior,
Immemor & sexus foelicius arceat hostem .
- Mil. *Age Delia* Om. c.b. Om. transf.
Implexa vitta Ter cane mecum
Romula pubes, Martia pubes,
Reg. ab A. Reg. in A. Pæan, pæan .
- Præf. Mutius ardenti dextra sic Romula seruet
Pergama; Porsenæq; Urbē obsidione premētis,
Agmina Romanis auertat ab arcibus: Illum
Attonito similis spectet Porsenna rubentem:
Illum Romanis sedato corde redonet .
- Mil. *Age Virginali* Om. c.b. Om. transf.
Velata fronde Ter cane mecum
Martia pubes, Aeneia pubes,
Reg. ab A. Reg. in A. Pæan, pæan .
- Præf. In summo custos Tarpeiae. Manlius arcis
Sic vigilata tegat Capitolia clara, canori
Anseris excitus cantu: Sic, noctis opacæ
Munere defensus, per dumos bina coruscans
Gesa manu fugiat defensa Gallus ab Urbe .
- Mil. *Age, militarem* Festa luxentus,
Induta frondem, Reg. ab A. Reg. in A.
Om.

Om. c. b. Om. transf. Sirenuâ pubes,

Ter cane mecum Paeân, paeân.

Præf. Coniuge cum casta sic casta Veturia mater

Lēniat hostiles in nato molliter iras;

Molliter in Ciues, in natum fortiter audax.

Ille ferox fletu victus, victorq. superbæ

Restituat patriæ, quam perdidit ipse, salutem.

Mil. Caput impedita Om. c. b. Om. transf.

Festa decoris Ter cane mecum

Turba corymbis, Martia pubes,

Reg. ab A. Reg. in A. Paeân, paeân.

Præf. Sic exsul potior, quàm ciuis, & aere recepto

Hostibus & fuis in tempore, lapsa Camillus

Moenia constituat, nec Veios ire laboret.

Sed Patriæ custos, sed Rômulus audiat aliter,

Consul & in placida componat pace senectam.

Mil. Cytherea pubes, Om. c. b. Om. transf.

Age Latois Ter cane mecum,

Innexa folijs, Festa Iuuentus,

Reg. ab A. Reg. in A. Paeân, paeân.

Præf. Rustica bellator sic Cincinnatus aratra

Linquat, ad Imperij sascēs, trabeamq. vocatus:

Quaq. manu stium flectebat, torqueat hastam.

Pauperie diues spreto, sic fortis in auro

Fabritius Pyrrhum mentis splendore lacessat.

Mil. Age, Phœbeis Om. c. b. Om. transf.

Vmbrata comis, Ter cane mecum,

Dardana proles, Festa Iuuentus,

Reg. ab A. Reg. in A. Paeân, paeân.

Præf. Sic te, Cossæ ferox, sic te, Serranæ, curules

Accipiant iterum: sic Punica bella retardet

Vnus, qui nobis cunctando restituit rem.

Claudia sic virtus, sic duro viuida bello.

Dextera Marcelli Poenorum conterat arma.

Mil. Age, Latois Om. c. b. Om. transf.

Nexa Corymbis, Ter cane mecum,

Dardana proles, Romana pubes,

Reg. ab A. Reg. in A. Paean, paean.

Prof. Scipiadas magnos, genus intractabile bello,

Sic iterum magnae paueant Carthaginis arces:

Et debellato Maurisia regna Iugurtha

Romuleos iterum fascēs, Latiasq; secures

Supposita ceruice ferant, & semper adorent.

Mil. Age, Latois Om. c. b. Om. transf.

Nexa Corymbis, Ter cane mecum,

Aenëia proles, Festa Iuuentus,

Reg. ab A. Reg. in A. Paean, paean.

Prof. Iulia sic folijs aeterna repullulet arbor;

Caesareosq; recens decoret sine fine triumphos.

Incedant bello domitae longo ordine gentes,

Ante rotas, Medique, sagittiferiq; Goastæ,

Infidiq; Getae, impatiens & pontis Araxes.

Mil. Age, Latois Om. c. b. Om. transf.

Nexa Corymbis, Ter cane mecum,

Cithereia cohors, Festa Iuuentus,

Reg. ab A. Reg. in A. Paean, paean.

Prof. Ipse triumphato CLEMENS mitissimus Orbe,

Augusta cum prole, senex conspectus in ostro,

Dona recognoscat populorū, & flectat habenas.

Vincant Euboicos, vincant & Nestoris annos

Et Senis, & Iuuenum felicia regna duorum.

Mil. Age, Latois Nexa Corymbis,

Dar-

ACTVS IV. SCENA I. 312

Dardana proles , Ter cane mecum ,

Reg.ab A.Reg.in A. Martia pubes ,

Om.c.b. Om.transf. Paean . paeati .

Pras Ast ubi composito bellorum terra tumultu:

Altera iustitiae meditabitur hurea secla,

Imperium sine fine gerant Iuuenesq , Senesq ,

Et nati natorum, & qui nascentur ab illis :

Nec nisi serus anus magno succedat Olympo.

Mil. Age , Latois Om.c.b. Om.transf.

Nexa Corymbis , Ter cane mecum ,

Dardana proles , Martia pubes ,

Reg.ab A.Reg.in A. Paean , paeati .

Pras En tandem genitor magna progressus ab Aula

Extremum cogit fortunatissimus agmen :

Qualis ab Eoo demersus Lucifer amne ,

Lumina deuexi postrema recolligit orbis :

Ignes ratescunt, illo veniente, minores .

Mil. Age Latois , Nexa cor. Ec. ut supra .

Pras Aurea quem iuxta soboles, spes altera Romae,

Flos illibatus Populi, mitisq - Senatus ,

Syderei Iuuenes, Coeli sanctissima cura ,

Incedunt animo fratres, vultuq . decentes :

Augustumq . alacres expirant cordis amorem .

Mil. Age Latois , Nexa : Ec. ut supra .

Pras Dum licet, en oculos in dulcem absumite cura ,

Aeneadae magni; quantum decus ardet in ore,

Cernite: quantum animo assurgunt, quantum in-

star in illis ,

Ex oculis, ex fronte lepos, ex pectore flagrat

Integer, exercet qui gaudia vestras, Quirites.

Mil. Age Latois , Nexa : Ec. ut supra .

Pras Fallor lan amobus roseu DEVS afflat honorē?

Sic

Sic reor. humana maior, meliorq. renidet
 Augusta facies. DEVS hanc, DEVS attulit aurā
 Ingenuae lucis: rigidum DEVS ipse pudorem
 Temperat; ingentesq. animos submittit honestē.

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Pras. Vt patriae mulcent curas! ut pectora placant!
 Vt veteres festa pellunt ex Vrbe timores!
 Vt facili in Ciues dispensant lumina flexu!
 Vt propiore DEO sublimes prima pudoris
 Argumenta sacri praeportant pectoris ignes!

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Pras. Sic Helenae fratres deprensas sidera nautis
 Purius ostentant, & amplexu luce coruscant;
 Sydere quo toto decedunt aethere nimbi,
 Diffugiunt nubes, & ponto strata recumbunt
 Murmura; tuta suo defertur flamine puppis.

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Pras. Ille Patri propior, patrio qui nomine Princeps
 Auxit honoratum non vna laude parentem,
 Quem sese vultu, quem sese moribus effert!
 Aspicis va viua scintillant lumina flamma?
 Proh, quantum elata, Iuuenis, ceruice minaris!

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Pras. Hic vero, hic ille est, olim qui Marte feroci
 Implacatum Ararim bello, Rhenumq. bicornē,
 Et magnū Euphratē, & septemque ostia Nili,
 Ausiferumq. Tagū pugna, Pholdenq. biformē
 Audeat, extremumq. hominū cōtundere Iberū.

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Pras. Ille minor, roseo Iuuenis spectabilis ore,
 Lumina deiectus, sublimis pectore, Patrem
 Mente, manu fratrem, promittit nomine Regem.
 Qui sese mitis sapientia laxius olim

ACTVS IV. SCENA I. 306 123

Infinuet, fingatq. animos, & leniat iras.

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Præf. Ut matutino subluceat rore modestè
Frondebis explicitis decòr, ignescitq. pudicè
Floris Acidalijs, quem mollis amaractus herbae
Vestiat, & gratum exhalans confundat odorem,
Sic puer effundit, sic sepiat corda pudore.

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Præf. Dum prior ille ferox hasta turbabit Hydaspe,
Indocilemque iugi coget sub sceptris Niphatem,
Victor & emerita scandet Capitolia lauro;
Hic minor, & placida potior virtute, fouebit
Romanos rerum dominos, gentemque togatam.

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Præf. Fortior ille armis moderetur fortiter arma;
Mitior hic animis placidissima iura gubernet;
Ille paret bello, quae fratris pace regantur;
Hic regat ingenio, quae fratris Marte parentur.
Maximus ille sagis vincat virtute feroci;
Maximus ille toga vincat virtute togata.

Mil. *Age Latois, Nexa, &c. ut supra.*

Præf. Hunc olim, quaecumque sagis, quaecumque quieti
Seruiet aut animis, aut armis utilis aetas,
Nil nisi CLEMENTIS nomen, te maius haberi
Roma vestit, victrix armis, animisque duorum.
Ambos Roma colat, gentes veneretur & ambos,
Tam variae linguis gètes, quam moribus omnes,
Secula dum claudat postrema volubilis Orbis,
Rursus & incipiant alij procedere menses.

Mil. *Paeon, paeon. Romula pubes,*

Age Latois Paeon, paeon,

Nexa Corymbis, Dicite mecum.

Ma-

<i>Maiore sono</i>	<i>Strenua bello</i>
<i>Dicite mecum,</i>	<i>Frangere gentes.</i>
<i>Paeon, paeon,</i>	<i>Paeon, paeon.</i>
<i>Romula pubes.</i>	<i>Dicite mecum.</i>
<i>Nemorum Virgo,</i>	<i>Regis ab Aula</i>
<i>Extrema breui</i>	<i>Regis in Aulam</i>
<i>Resequuta modo,</i>	<i>Omine cum bono</i>
<i>Tota volutet</i>	<i>Omina transfer.</i>
<i>Carmina septem</i>	<i>Ter cane mecum,</i>
<i>Collibus Echo.</i>	<i>Martia pubes,</i>
<i>Paeon, paeon,</i>	<i>Paeon, paeon.</i>
<i>Dicite mecum,</i>	<i>Paeon, paeon.</i>
<i>Romula pubes,</i>	<i>Paeon, paeon.</i>

SCENA SECVNDA.

Imperator Domitianus. Flau. Clemens. Vespasianus, & Domitianus Iunior Caesares. Ephebus. Consiliarij. Tyaneus. Paredri. Milites.

Imp. **S**pes vna gentis, frater, & Romae pater,
 Cuius senectus prole vallatur pia,
 Qua fratris orbi sceptrum fulciret DEVS;
 Fundabit Aulam laetus hic nostram dies:
 Regni paterni, frater, in partem veni.

ACTVS IV. SCENA II. 308

Te Roma, te Vespasia fortuna expetit,
 Tu corruentem sustine, frater, domum,
 Lauri nepotes iura moderentur sacrae:
 Hausere Iuuenes indolem credo tuam,
 Hausere nostrâ. Regna, quàm caepi libens,
 Tam trado vobis: pulchrius multo est mihi
 Dedisse vobis sceptrâ, quàm gentis dedit
 Fortuna nobis. Casus est nasci Ducem;
 Efficere, virtus. Principem capitis notam
 Induite, Iuuenes: summa vos belli penes,
 Et summa pacis, Caesares, posthac erit.
 Quae coepta Numen approbet. Iam nunc
 Ducum

Præcipite mores: regna, quæ virtus dedit,
 Virtus gubernet. nullus est regni labor,
 Si ferre possis: mole ne pressus ruas,
 Virtute tollas. purpuræ fulgor sacrae
 Multos fefellit, fallit & multos, mihi
 Credite; nec ille semper experto placet.
 Quem solus ille splendor ignarum trahit,
 Pondere laborum solus ignauum premit.

Dom. Si merita quaeris aequa, si vires parcs,
 Quae vasta dignè sceptrâ terrarum ferant;
 Actas recusat munus hoc longè mea.

Vesp. Tâ rudibus annis tuta nequaquâ est fides.

Dom. Sed, quod modestè, Auguste, profiteri au-
 deo,

Nec

Nec polliceri vereor, hoc pulchrū est, tibi
 Obtemperando, vt consequar per te decus,
 Quod imperando postules Romae dari.
 Quod pōdus aetas refugit, vt virtus ferat,
 Parere iuuenem citius ignarum iube.

Resp. Et laudis amplae fuerit, vt spero, tuae
 Optasse regno puberes; regnū rudes
 Fecisse Reges; atque, cū regnum dares,
 Animos dedisse regios nobis simul.

Dom. Tu iura pacis, iura tu belli reges
 Virtute, nutu, mente, consilio, manu.
 Nos decora regni regere dumtaxat decet,
 At iura, & arma seruient sceptris tuis.

Imp. Est vis in apimis puberum, teneris licet,
 Cui columen altū Elauiae incūbat domus.
 Multa est in ista mater; est multus Patris
 Aetate in ista dignus Imperio vigor.
 Meliora si sequentur, haec prima approbo.
 Omen futurae laudis est omen spei.

Fl. Cl. Respuere donum fortiter posse in quidē;
 Nisi regna, frater, mente fraterna dares.
 Nunc tibi merenti, digna pro tanto Deus
 Munere rependat dona, dum rapido dies
 Voluentur orbe; bruma concresecet gelu;
 Verno decorum flore ridebit solum;
 Sirius hiulea prata torrebit canis,
 Grandesq. baccas grauidus autūnus feret,

Tua

Tua dona, frater, fama narrabit recens.

Imp. Nunc auspicari Roma spem discat suam,
Qua spe recumbat columnen Augustum
Imperi.

Felicitatis omen ex vestra indole

Populus capeſſat, nata sub caſto lare,

Nutrita caſſe, perq. nobilium artium

Educta cultus. More Perſarum palam

Ingenia, iuuenes, veſtra ſpectari placet.

Aliquis decoris regij autores vocet,

Quibus haec iuuenta credita eſt.

Ephe. Adſunt ſenes

Quatuor, ab omni laude Graecorū inclyti.

Imp. Quam quiſque veſtrū callet, & tradit, licet
Pro ſe repoſcat ſcita virtutis ſuae.

Exquire iura mitis Aſtreas, ſenex :

Tyance, poſcit uſus hic aures tuas.

Conſil. Quae forma regni vera?

Vesp. Iuſtitiae tenor

Idem per omnes ductus officiij gradus :

Morum magiſter, ordinis rector, bonae

Tutela pacis, ciuium praefens ſalus.

Dom. Vox eſt Lycae: ex porticu vero, ſidem

Chryſippus addit, acer in primis ſenex.

Tya. Felicitatem Ciuium regno aſſerit

Hortus Platonis, rore Socratico madens.

Hæc ipſa ſūma eſt, hoſpes, & regni modus.

At

At noster auctor explicat causas, quibus
 Alumna pacis illa Chryssippi fides
 Nascitur, & hortus iste Socraticus viret.

Cons. Quid esse Regem reris?

Dom. Exemplum DEI;

Felicitatis Principem, pacis Ducem,
 Aequi seuerum Praesidē, mitem Patrem.

Vesp. Hoc ex Homero doctus expressit Plato,
 Vir eloquendi maior aliquantō artifex,
 Quam sentiendi.

Tya. Scriptor in Cyro grauis
 Xenophon, requirit aera, populorū metū,
 Fidemq., classes, arma, legionem, affeclas.

Consil. Loco requiris, hōspes, armorum metum.
 Sed quae ferocis scita virtutis putes,
 Collega noster quaeret: *Consil.* In partes
 genus
 Caesar, decori differas.

Vesp. Primas DEO,
 Iustitia tribuat templa, pietatem, sacra.
 Patriae secundas, arma, consilium, fidem.
 Homini pudoris lumen, ingenium sagax,
 Partes in omnes decoris intentū impetum,
 Animumq. memorem numinis, castum &
 metum.

Tya. An esse Diuos reris?

Parc. Hic aures mihi

ACTVS IV. SCENA II. 309 129

Arrige : tenetur : haeret .

Vesp. In longos vocas

Sermonis oriū, hospes . incoepto procul
Auius aberras . quaere, quae quaeris, loco .

Par. Elusa cecidit quaestio, quae de Deo est.
Molem periculi Iuuenis, excussit vafer .

Imp. Mittantur ista . Fortis officium Ducis
Exquirat alter: dedimus Erigonae satis .

Consil. Effinge fortem, Caesar: in bello ferrox
Furit ille semper aspero armorum sono ?

Vesp. Numquam ille temere saeuit: haud caecum
impetum

Proiectat audax animus: insani hoc erat,
Non fortis . Igitur ille qui, Magni notam
Lucratus, Aulam Macedo Persarum eruit,
Temere profusis viribus, verae decus
Laudis reliquit, turbidè tantum ferrox .
Armata virtus mente rem belli gerit .

Dom. Cunctator ergo noster, & lenta mora
Annibalis arma Fabius in longum trahens,
Depulit: id vnū quippe cunctando cauens,
Patriae vt referuet arma, ne bello excidat:
Semper recenti laude florebit senex .
Senuit Minucij dextra proiectè minax.
Memor ferocem fortis ardorem in loco
Expromit : aut cū sancta religio virum
Obiessa poscit ; nutat aut patriae salus

Oppressa bello . saepe pro casta decet
 Vitam pacisci laude . nam quaedam bene
 Tempora pudori fortis inuicto dabit ;
 Vitaeq. turpi fortiter mortem pudor
 Praefert honestā. Virbium Scenae sonant,
 Semper Menoeceus laude canescet noua :
 Illum pudori, hunc immolat patriae fides.

Imp. Nūc age, tumultu regna ne trepidēt nouo,
 Animeq. Ciues arma discordi fremant ,
 Mulcere motos arte qua fluctus queas ?

Vesp. Nec vna subiti causa dissidij feros
 Irritat animos, Domine: nec motus modo
 Ponuntur vno: remedio tamen hoc fuit ,
 Habuisse Ciues Ciuium semper loco .
 Seruile nomen odit, & sortem, & notam
 Quicumque nomen hominis, atque ani-
 mum gerit .

Dom. Nam iura Regni iure naturae sedent ,
 Quae Patria, non natura, regnanti dedit
 Scilicet in aequos ante naturae gradu .
 Virtute nempe sceptrā, populari fide
 Nituntur : illam verus ex meritis amor
 Conciliat; at amor elici, non exprimi ,
 Merendo, non iubendo, qui verus, potest.

Consil. Quid si timerent ?

Vesp. Diligi humanum est magis .
 Instabile multis reddidit regnū metus
 Me-

ACTVS IV. SCENA II. 313

Metuant Tyrannum Barbari sacui truces :

Fortes Quirites Caesares fortes ament .

Quod liber animus sponte dat, iussus negat.

Metu coacta deserit Reges fides .

Præcario imperatur, vbi terror valet .

Imp. Mauis amari Caesares ; artem doce .

Vesp. Intentus animus, arduus, celsus, sagax,
Impiger, amoenus, viuידus, verax, probus,

Exposita virtus, mollis affatus, manus

Donare facilis, mitis ingenij sales ,

Consilia certa mentis, ingenij rigor

Custos pudoris, aequa promissis fides,

Idemq. vultus semper, & nullo metu

Timidè recedens pectoris magni color,

Nec dextra bello segnis , aut paci grauis

Vbiuis amantur, sine si modico latent .

Si summa sint in Rege, de Coelo DEVM

Adesse clamant ; adsit & felix, rogant :

Amant, verentur, ambiunt, ornant, colunt .

Imp. Aliò vocetur sermo ; sat doctis erit .

Quae vulnerandi ratio Romanae magis

Pugnae videtur apta ?

Vesp. Quae punctim ferit .

Letalis acies esse mucronis solet ,

Cum penetrat: at quae scindit, ingēti licet

Vulnere, medellae saepe notiturae locum

Stultè reliquit, Hostis en vultu ferox

Postquam cicatrix coijt, obducta cute,
 Ferrum retractat, instat, & rursus ruit
 Acrior, & ipso ex vulnere accensus magis.
 At cui per imas viscerum fibras abit
 Transmissus ensis; stratus in foedo comā
 Puluere volutat victus, & verè iacens
 Nunquam rebellat; victor exuvijs ouat.
 Sed militaris roboris miles decus
 Expetat: at Imperator exoptet Ducis
 Animos, & artem bella moderandi fera.

Imp. Ductoris ergo prome quas partes probes.

Vesp. Commissa terro fama consilio senum
 Regēda primò est: fama, quae summi Ducis
 Sit summa; nā quae media, nil sane moror.
 Habeat Senatum; bella non semper manu
 Auidus cruoris ductor adoriri velit.
 Ducibus Iuuentus pareat, senibus Duces.
 At cum Iuuentam classico bellum citat,
 Pubes legatur apta, bis denas supra
 Adulta messes; docilis in longum famem
 Extrahere, patiens pulueris, Solis, niuis;
 Annibalis olim qualis, & Pyrrhi retro
 Deiecit arma; qualis in Libyam metum
 Urbis retorsit; quaeq. Pellaeo Duci
 Obuia stetit, siue Papyrii cohors
 Assucta castris, siue Torquati pauens
 Fasces seueros; quaeq. fregisset minas

Orien-

ACTVS IV. SCENA II. 311 133

Orientis ardens, Latia si Macedo ferox
Tentasset arma. Volscus, Etruscus, Ligur,
Pelignus, Oscanus, Hernicus, Samnis manus
Versare glebas sueta bellorum sciens:
Marfus, Sabinus, Vmber, Amerinus: quibus
Romana virtus creuit, & toto vagam
Aquilam Latinus Orbe victtricem tulit.

Imp. Collega Regni, Caesar, & fratris comes
Exquire Domiti, si quid exponi studes.

Dom. Ambire frontem fronde murali velim;
At cespes ille graminis paucis datur,
Quod ex superbis arcium patitur minis.
Proinde quo molimine aut sternam solo,
Aut irreperitum limen explorem, doce.

Vesp. Describe positum molis, & faciem loci.

Dom. Opulenta spatij ora diffusis patet,
(Velut Antuerpiense Belgarum solum,
Vbere beatum pecoris, & frugum ferax)
Populosa, diues, urbibus centum frequens.
Hæc portuoso marginem ad primum mare
Alludit aestu; caeruleo in campo procul
Pecorosa, facili pascuo contra iacens,
Inimica nostris, quæq; me ignaro hostibus
Alimenta fessis larga subuectat rate.
Insula virenti læta respondet solo,
Et ipsa diues, facilis & victu, oppidis
Notata crebris, atque glandiferis iugis:

Hic mihi rebellans hostis indocili iugum
 Ceruice quassat : ille bellorum sciens
 Et qui salutem, & nomen in dextra gerit ,
 Promptam abstinere nescit à ferro manū ,
 Et saepe bello fractus infringi nequit ,
 Opibus amicis filius, & pugnax suis .
 Hoc fretus, armis arce se tuta tenet ,
 Quam tumidus annis inter illapsus secat .
 Huc quidquid alibi pascit, aut foelix arat
 Accola, secundo flumine ex longo inuehit :
 Quin' altus undis gurgis in gyrum alluens
 Moenia refusus ambit , & late aestuat .
 Arx urbis ipsa capite turrato ardua
 Coelo minatur undique, & triplici arcium
 Culmina recinctu solida murorū imminet.
 Dic, quì capessam frondis hinc quernae
 notam ?

Vesp. Magnum opus, & anceps , aleae & plenus
 labor .

Sed cui labori cessit undifono Tyrus
 Praetenta ponto, segnior bello licet ;
 Et Antuerpiensis huic, quamuis ferox ,
 Succubat hostis : melior Alexâder modo ,
 Quàm Macedo, muros Urbis obsidio pre-
 mat .

Hac , quâ per undas subuehit faciles opes
 Insula propinquis hostibus, prima rates

Pro-

Prohibeat ora miles ad litus sedens,
 Assiduus, acer, multus. Hic stagnant vbi
 Vndae refusi gurgitis, castris phalanx
 Positis, adactis machinis Urbem vrgeat:
 Saxis, sagittis, vineis, plumbo, face,
 Ad primariae spatia terrorem rotet.
 At, quâ sonoro flumen illapsû arduam
 Influit in Urbem, larga sufficiens sinu
 Pabula secundo; densus intexta trabe
 Impositus amni miles ineuntes opes
 Distineat armis; & catenatus labor
 Insternat vndas, ratibus iniectis super.
 Lento duello victus, & lenta fume,
 Tandem superbus hostis accipiet iugum,
 Et tibi virenti vinciet quercu caput.

Imp. Ita prorsus. istuc adderet Macedo nihil.

Nunc tu vicissim, Vespasi, quiduis roga.

Vesp. Tu fare contra, sceptrâ quâ fundet quies.
 Viden' ampla Romæ regna quâ forti manu
 Aegrè tenentur: utq. victorem gravi
 Pondere fatigant, bella dū transfert vagus,
 Et claustra longè miles Imperij feris
 Praesepit armis, regna tutatur male,
 Et pace parta tela non ponit tamen,
 Intentus hosti semper. Europam tenet,
 Imperitat Asiae, regiam fraenat Iubae,
 Libyam coërcet, quicquid illustrat dies

Nostrum est, & intra limites regni iacet :
 Tamen inquieta pace vix vti licet .
 Perdomita dominā terra detrectat manū .
 Certata toties bella certantur diu :
 Extrema seruas? media terrarum labant :
 Ad media properas? flecte legionem retro,
 Ultima laborant: hostis hāc fessus silet
 Paulisper? illac strepitus armorum sonat .
 Mauri quiescunt ? Baetis, atque Hammon
 fremunt :

Pax est Ibero ? Gallus in ferrum ruit .
 Sequana tumultus posuit? en Ister ferit:
 Istro redacto , Tanais horrifonum strepit .
 Haec inter , æuū miles in castris terit ,
 Et bella trepidis semper excubijs premens
 Ex orbe in orbem transit, atque instat sibi,
 Hinc foeda labes rebus: hūc belli refer
 Vitia cruenti : Roma nam longe minax
 Victoriarum sustinet pondus male ,
 Auxilia festis lenta dum rebus parat,
 Vix sparsa terris regna diuersis tenet .

Dom. Arcana regni, Caesar, vt video, moues.
 Quae nosse fas est Cæsares, populos nefas.
 Refert, Quiritum iura, post Brutum Ducē
 Signata fastis, nosse : quo pacto recens
 Curia Senatus prouidi victis agros
 Demptos colonis, donat emillis: graui

Exonerat Urbem plebe, populorum fidem,
 Sobole remissa ciuium, astringit sibi;
 Exhausta bello, pube suffecta, hostium
 Oppida frequentat, iure ciuili addito.
 Ergo Quirina floruit virtus diu,
 Quoad colonus municeps, ciuis satum,
 Communicati generis, & iuris fide,
 Incolume regnum sorte tenuerunt pari.
 Statura pubis castra suspectis locis
 Fixisse multum profuit, nequid metu
 Solutus hostis audeat. Victor procul,
 Dum signa transfert, insilet, & fessos diu
 Delasset hostes: citius euiatis nihil
 Abit, remisso Marte, quam iuris fides.

Imp. Spectata memoras: rede, si nosti, hoc quoque,
 Statura victor castra quo tractu loces?
 Qua sede fixus regna contineas metu?

Dom. Audita tantum dicta memorabor puer.
 Sithonia longo, Domine, se tractu explicat
 Interluentis Bosphori gracili sinu
 Praefusa tellus vndique. hæc Thraces arant,
 Aegocerus imam spectat extollens facem,
 Et sydus vrget triste falciferi senis.
 Perpetua spatij ora nascentem diem
 Perfidaq., Mediãq., Gangaridũ & domos
 Cilicemq. Orontem, & triste Calliroae
 specus,

Et vasta longè regna Nabatheaè plagae
 Proiecta spectat : latere sed dextro niues
 Glacialis orae tangit, & Macedum iuga,
 Finitima late spatia, Rhodopeiû & nemus,
 Haemumq. , & Hebrum, & saeva regnata
 aspero

Quondâ Lycurgo saxa, & Illyricos sinus,
 Laetaq. Timauî littora, Euganeum & so-
 lum.

At quâ cadenti Vesper occumbit die,
 Proxima suburget, Libya quàm lata est,
 mare,

Byzantiq. Bosphori affines sinus,
 Hac sede certa castra muniri licet :
 Huc facilis aditus, reditus hinc tutus patet.
 Traiectus vnde miles excursus breues
 Tentabit, & quâ Gange gemmifero rubet
 Aurora diues, quaq. Ripheas niues
 Accumulat Aquilo, quaq. Barcaeos siti
 Deserta regio nutrit, infraenum genus.

Imp. Iuuenes, facultas vestra spectata est satis.
 In antecessum. Sceptra terrarû hæc manu
 Gestate facili; iura, quae nostis Ducum,
 Docete Reges: Caesarum hoc harpe decus
 Suspensa lateri pendeat : gentes metu
 Cohibite fortes : gentium vobis salus
 Commissa, Iuuenes, esse vos iustos iubet :

Au-

ACTVS IV. SCENA III. 314 139

Auspicia Diuus nostra Tarpeius probet .
Ostende Romae vota terrarum , cohors ,
Iterate Paeon, Milites : Paeon sonent
Omne secundo colle septeno iuga .

Praef. Iasidae Magni , &c. *ut supra Scena I.*
Mil. Age Latois Nexa. &c. *ut supra Scena I.*

SCENA TERTIA.

*Imperator Domitianus. Domitianus
iunior Caesar . Tyaneus . Flamen
Dialis . Flamen Flavius Augusta-
lis. Popa. Myſta. Praeco. Paredri.*

Imp. **N** Os hinc Deorum pompa digressos
vocat :

Moestum Sibyllae carmen, & caecae Deae
Curare sortem Flamen egressus iubet .

Tya. Iuvenes abesse Caesares sacris veta ,
Auguste; Iuuenū mitigant Diuos preces.

Dom. Nos alia quaedam sacra , quae sperni est
nefas ,

Incepta dudū, Domine, pro regno vocant.
Indicta Patri nuper hunc ipsum in diem .

Imp. Cui fit Deorum ?

m. Maximo , & verè optimo .

Per

Imp. Per me licebit. Petite Tarpeiam domum.

Dial. Praeire precibus, si placet, Caesar, licet.

Imp. Verso de Superis siquis ab Illo

Aeneam profugum, numine prospero ,

Ad Lauina tulit littora, nec rogis

Spes Romae perijt Laomedontijs ;

Huc flectat placidum numen , & arceat

Seu quid terra tumet, siue quid aequora:

Optatum referens omen ad exitum .

Dial. O Saturnia , maximi

Et coniux Iouis, & soror ;

Arces quae Tyrias, Samo

Olim posthabita, fouens,

Malles, Diua, Sidoniam

Victis pandere regiam ;

Ni frater melioribus

Fatis Ocnotriam daret .

Turnum tu Iuuenem tegens ,

Et pactos Iuueni toros ,

Exorata tamen pios

Numen vertis ad exfules .

Tu si laesa doles , minas

Veritas in melius , Dea :

Augustumque Ducem diu

Serues incolumem , precor .

Vel tu bellipotens progenies Iouis ,

Quae , quo nata die es, numina territas

Ar.

ACTVS IV. SCENA III. 3141

Armas & rutila cuspide dexteram ,
 Munis Gorgonea pectus & Aegide :
 Incrementa Patris maxima maximi
 Iam tum, Diua, probās, cū tremuit Iouis
 Vertex, & cerebrum fissile Mulciber
 Ictu praeualido diffidit , aurea
 Irrorans pluuiā protinus aethera :
 Hastam concutiens vulnere patrio
 (Tantum numen eras) innuba proflis .
 Tu Vespasiam numen ad Aulam
 Verte , Virago : si te centum
 Magnus ad Aras Caesar adoret .

Flau. Tuus ille, tuus, similisque tibi ,
 Optima Pallas , pulcher , & ardens
 Fulmine Patris , cuspide Matris
 Filius : acres ille Tyannos ,
 Ipsa bimbres Diua, Gigantes
 Sternis : & Orbū consulit ille
 Solus , & astris : turba Deorum
 Tecum patrio pugnat Olympo .

Popa. Agone? *Dial.* Dicatæ victimæ niueū mola
 Asperge vellus :

Myf. Vellus aspersum est mola .

Flau. Immerge tor rem .

Myf. Fumidam stridens facem
 Extinxit vnd a. *Dial.* Rore lustrali madens
 Decerptus olea termes in gyrum viros

Ter,

Ter, Myſta, ſpargat.

Myſt. Sparſa ter lymphæ eſt levis.

Dial. Praelibet, adſtat quiquis: in partem Iouē,
Thalamique ſociam, & Palladem ſupplex
vocat.

Myſt. Calix in Orbem ductus eſt.

Dial. Verbis male

Parce ominatis, quiſquis his ſacris ades.

Fauete linguis: admoue ſacrum pecus.

Popa. Agone? *Dial.* Quod optas, Cæſar, expoſce.

Præco. Hoc age.

Dial. Nunc, quem latentes victimæ fibras velis
Conſulere, Cæſar, propius accedat, licet:
Adeat Aruſpex.

Imp. Numinum exploret minas
Auſtor Deorum certus: Extæles notas,
Tyaneæ, fati ſigna manifeſta inſpice.

Tya. Ne diuagetur animus in morem mihi,
Obtende circum linteo, Theſpis, caput.
Diuiſa curis errat, & ſerò redit

Volucris ad uſum mentis ingenij fuga.
Sat habes. ad aram victimam appelli iube.
Tu luce viduum, more quo noſti, regens,
Arcana referes monſtra, quæ fibræ notat.

Paræ. Appuſſus aris agnus expectat manum.

Tya. Lacrymâ Sabæi thuris in cûmulum inſtruit

Paræ. Plurimus in Orbē thuris aſſurgit tume

ACTVS IV. SCENA III. 316 343

Tya. Populare carmen Palladi, matri optimae,
Sacrifica puber, voce solemni cane.

Myf. Ingenij soboles magni, Tritonia Virgo,
Bellisonae laudis, paciferae q. potens:
Mille parens operum, foelix Dea, mille laborū:
Vtilis vna sagis, vtilis vna togae.

Te colit, exstantes radio percurrere telas
Qui solet, & rarum pectine densat opus.

Te colit & laesis maculas qui vestibis aufert,
Te colit & lanis quisquis ahena parat.

Quiq. mouet Coelum, tabulasq. coloribus vrit,
Fingit & artificii mollia saxa manu.

Te quoque, Phoebea morbos qui diluit arte,
Poeone sit quamuis doctior ille, colit.

Te nihil inuita cultis tentabit in agris,
Sit melior Tyehio rusticus ille licet.

Ft licet, antiquo manibus collatus Epeo
Sit prior, irata Pallade, mancus erit.

Numinis ò miri numen capitale Minerua,
Ingenium solers, armipotensq. Dea.

Tu seu pacis amas faustae gestamen honestum,
Ingenium leni munere lene proba:

Seu trepido gaudes populos miscere tumultu,
Pro Ducibus nostris Aegida semper habe.

Tya. Succende thurā. *Pare.* Thure succēso focus
Fumum volutat. *Tya.* Extitit flāmae iuba?

Pare. Extitit: at ater fumus obduxit facem.

Tya. Indicia rixae prima praemonstrat Dea.
Quid flamma?

Pare. Structam dubia praegustat pyram;
Inuita circumserpit: & fumo nigrum
Stri-

Stridens volumen errat obscurae facis .

Tya. Geminat laudes Palladis : numen potens
Placate cantu : Pallas auertat metus .

Myf. Numinis ò miri numen capitale Minerua ,
Ingenium solers, *Ec. ut supra.*

Tya. Euentiletur flamma momento leui .
Pare. Euentilata flamma diffudit comam .

Tya. An color in igne certus ?

Pare. Horresco intuens :

Aspice, rubenti prima subluce iuba :
At media lucent instar Oebalij croci :
Postrema liuent . Rursus in summa face
Fumi inuolucrum cernitur (monstrum rei
Mirum) refusus inde per totam iubam ,
Aspice, sereno liuidus serpit color.

Tya. Meliora narras signa.

Pare. Quid cerno ? niger

Clarescit ignis ; rursus infectae comae
Rarefcit ille liuor à summo fluens .
Nec vna facies ignis , aut fumi color
Splendescit vnus : purpurâ splendens apex
Astimulat ; albo variat obscuro sinus :
Effulget hyalo satura pars flammae prior ,
Viridi smaragdo similis : amethysti vident
Illum colorem ? cernis incertae facis
Vt discolore lumen ignescit sinu ?
Cum nullus adsit, nullus hìc defit color

ACTVS IV. SCENA III. 314 145

Sic quoque columbae mitis, obuerso die,
Guttata tingit colla versicolor nitor.

Expone, doctor, signa quos moneât metus.

Tya. Addubitat animus: Palladis si sunt minae,
Placate mite Palladis numen Deae.

Myf. Numinis ò miri numen capitale, Minerua,
Ingenium solers, &c. *ut supra.*

Tya. Iugulo soluto, mittat in flammam sacrum
Victima cruorem.

Pare. Manat in flammam cruor.

Tya. Collis apertis cerne venarum situs.

Pare. Quid hoc? meatu capita perplexo latent,
Disclusa propria sede: non fibrae micant,
Non ipse pulmo palpitat motus loco.
Praetenta cordi (triste portentû Ducum)
Omenta guttis sparsa sanguineis rubent.

Tya. Quid cordis ardor?

Pare. Languet; & tactu retro
Virgae recessit sanguis; & venae tepent,
Ad cordis arcem fistulis tentae cauis.

Tya. Iterate cantu Palladis laudes piaë.

Myf. Numinis ò miri numen capitale, Minerua,
Ingenium solers, &c. *ut supra.*

Pare. Sed ecce pugnax viscerum exultat pauor.
Discors repente rixa fibrarum omnium
Intenta varijs exta sollicitat vijs.
Labyrinthus olim talis, obliquus labor,

Parietibus anceps turbat implexis iter .

Tya. Cuncta ne rebellant exta pugnaci situ ?

Pare. Non cuncta, doctor. pauca tentantis manū
Quatiunt .

Tya. Cruoris ede, quas cernis, notas .

Pare. Quae vena cordi iungitur, nigro tumet

Liuore fellis, turgidum pleno vehens

Tractu cruorem : bina cui motu leui

Nectitur vtrinque fibra, cum reliquū vacet

Cruore corpus: numerus hic tantū rubet ;

Tribusq. large profilit venis cruor .

Tya. Proh sancta Pallas, praeses imperij Dea :

Tantumne facinus, tantus hic gliscit furor?

Vix credo: verè tuta non vsquam est fides.

Imp. Quid trepida sacri monstra terrifici ferant,
Effare, vates .

Tya. Domine, quid fari iubes ?

Inter tumultus cordis, & diros metus

Atronus haeret mētis, & linguae stupor.

Sūt grauias, sunt nefandas; sed in alto sedēt,

Quae monstra custos capitis Augusti mo-
net .

Imp. Expone propere, tetra sint quamuis, mala .

Tya. Tacere quae so, patere, quae suadet metus.

Imp. Si te labores Urbis attonitae nihil

Tangunt, & Aulæ cura Vespasiae; nihil

Etiam mouebunt damnâ terrarum omniū?

Ne

Tya. Nescire malles, scire quae nimium studes :

Imp. Adeò ne vilis ducitur Regum salus ,

Qui nos inertì remedio ignorantiae
Obruere, non sanare, contendas mala ?

Tya. Vetes moueri, si quid est tangi nefas .

Imp. Arcana sacri retege ; vel victus malo

Disces periclo Regis irati minas .

Tya. Odere Reges quidquid auditu est graue .

Imp. Non ista vox à Caesare exculpi potest ?

Adhibite, famuli, machinas dirae necis .

Tya. Inuita, Ductor, verba, quae terror premit ,

Tua iussù promant, capitis & primi salus :

Mea, vilis esto; dicta patienter feras .

Imp. Vlline fraudi est vocis expressae sonus ?

Tya. Mihi quippe: ni vim, Caesar, arceri voles .

Indicia vati saepe nocuerunt sua .

Imp. Tantum ne cuiquam liceat in regno meo ?

Quis iste foelix, Maximo maior Duce ?

Arcana profer tutus Augusti fide .

Me Rege viuo, vel Iouem spernas licet .

Tya. Minora multò sceptrà contemnam magis .

Nunc hos latentis sortis horribicos sonos

Extipere testes, Caesar, astantes veta .

Arcana sunt, & magna, quae Pallas tegit,

Retegitq. praesens capitis Augusti parens .

Imp. Absiste, vocis arbiter nostrae, procul .

Vacuum loquelae liberae tempus datur .

Tya. Odium Deorum, Domine, vel potius tuū
 Sim, nisi pauore sanguis attonito coit,
 Dum dira facies sceleris infandi meos

Oberrat oculos ante, quae fugit tuos.

Te monstra, te portenta (proh priscā fidē!

Tantine, quæso, nomen illudi Ducis?)

Te signa sacri, Caesar, horrendi petunt.

Relegantur animo sortis Euboicae metus.

Imp. Nūc recolo: quiddā nūciat magnū, & ferū

Vrgere scelere Regiam pressam graui.

Eloquere rursum verba Cumæae senis,

Memori notatae mente si voces sedent.

Tya. „ Fessa diu, scelerum foedos auerte tumultus

„ Regia, decedet cedentibus ira Deorum;

Imp. Iram Deorum nunciant, Aulæ scelus,

Foedos tumultus; ciuium occultos dolos.

Tya. At ira Diuū cedet, & trilles minae,

Si cedet Aula criminis caeci lucus.

Fortuna similes edit Euboicis sonos;

Miro Sibyllae recinit assensu Dea.

„ Non prius infensi mitescet numinis ira,

„ Candida nec moestae ridebunt sydera Romæ,

„ Quam scelerū foecūda dabit verruca rubores

„ Sanguinis.

Imp. Ad istas animus ambages pauet,

Verruca quae quos rubra terrores ferat.

Tya. Adnata mēbris macula, mēbrorū est nota,

Non

ACTVS IV. SCENA III. 317 149

Non ipsa membrū est, ille verrucae tumor.
Sed laesus, ipsi corpori pestem parit.

Turgens propinquo sanguine adnatū malū

Sceleris propinqui monstrat affinē lucem.

Imp. Quae verba superant sortis ambiguae, ex-
plica.

Tya. Quam minime reris, mastratu victima diro

Dardaniae reddet, Ductor Romane, salutem.

Solamen ingens rebus extremis adest.

Mastrata Diuis victima arcebit metus.

Imp. Quo capite numen Regiae insensum iubet
Scelus expiari?

Tya. Caesar, inopino, vt reor,

Nec innocenti capite vim vinctes Deū.

Fortuna certe poscit inopinum caput.

Quam minime reris mastratu victima diro

Dardaniae reddet, Ductor Romane, salutem.

Imp. Nunc illa sacri signa terrifici edoce.

Tya. Flammae volumen discolor vario, nefas

Tumere partū praemonet: liuens apex,

Primò serenus, deinde per totam iubam

Versicolor ignis, Regiae ingentes metus,

Terrore vario fraudis incertae, notat.

Sed terror omnis regium circa caput

(Meliora Pallas: omen auertat Dea)

Ambiguus errat: inde depulso metu,

Infida capiti membra deposcunt minae.

Apicis fereni pura quos monstrat coma .

Imp. Quid exta ?

Tya. Similem flammeo ostentant metum .

Imp. Eloquere miram Numinum concordiam .

*Tya. Quae cordis arcem vena tumefacto petit
Infecta tractu, fraudis affines dolos ,
Et vim tumultus impij , & luctus graues
Capiti imminentes Principi haud dubie
indicant .*

*Haec fissa bino sanguinis foetu furit ;
Quam bina circum fibra se fundit rubens .*

*Imp. Instare pridem ciuium motus feros
Praesaga mens ducebat ; hos Diui monēt .
Sed sceleris auctor Caesare ignaro latet .*

*Tya. Praeuerte fraudem, Caesar : auctori & suū
Regeratur, oro, crimen. En aude : virum
Haec fata poscunt . Qualis ex ista quies,
Felicitatis quantus ex ista tenor
Seueritate ducitur regno, vide .*

*Lustrabis orbem: Numinum pones minas:
Sydera redibunt laeta : Felici parens
Fundabis Aulam proles, quam spondet pio
Fortuna patri .*

*Imp. Fare, quam multa Deum
Sedentur irae .*

Tya. Nempe, quam minimè velis .

Imp. Expone nomen .

Tya. Signa, non homines, Deis

Aperire mos est.

Imp. Victimæ signum dato.

Tya. Cum prole gemina numen exposcit Patrē.

Imp. Quæ scelera patrē, noxa quæ scēdat genus?

Tya. Noua sacra Romæ suscipi nosti, reor.

Imp. Iudaea dices sacra; quæ, CHRISTO duce,
Inuecta Latio, strenuè princeps Nero
Exegit Vrbe nuper, vt cultum Deūm
Affereret aris.

Tya. Ille vir, Caesar, fuit.

Nunc illa rursus pullulat Romæ lues,
Egressa latebris: illa nunc Aulae imminet,
Te Rege, te Tritonidis nato, & Deo:
Et tēpla Diuūm, & sceptrā diuexat Ducū.
Quos ergo iuuenes signa sacrorum noua
Praeferre cernes, illa te, Caesar, patri
Adiuncta proles, scelere sacrilego petis.
Vt numen ipsos potius infestū opprimat.

Imp. Opprimet: ab ense sanguis hoc sequitur
quoque.

Tu modo locorū, & tēporū indicia edito
Manifesta, per quæ noxiū exagitē genus.
Men' petat inultus hostis? huic quisquam
Deūm

Illudat hominī? signa tu sceleris dato.

Tya. Nō prius Olympū cludet occiduus dies,

Manifesta quàm, me vate, deprehendas
manu,

Indicia fraudis impiae, & patris nefas.

Scelus reiectum sceleris auctores luant.

CHORVS.

Non tu monstriferis causa periclās,
Terror Taenarij, CHRISTE, Tyranni,
Non tu Romulidum sceptrā fatigas:
Sed nos foeda premunt monstra Deorum,
Culta per Aras.

Ex quo Dardanijs Romula fasces
Virtus Imperij praetulit omen;
Pugnax auspicijs Roma secundis,
Semper saeva tuis viribus vsa,
Arma laceffit.

Septem constituit Romulus arces,
Is, qui mite Lupae suxerat vber:
Et, cui deposito lymphā pepercit,
Te mulcente feras, atque refusos

Gurgitis aestus,
Idem perfugium pandit Apylo:
Idem bella citat ludicra Circi.

Auctus connubijs inde Sabinis,
Vrbis bellisonae mœnia complet
Plebe feroci.

Sed

ACTVS IV. SCENA III. 32133

Sed tu consilium mite Senatus ,
Et tu dura feri corda premebas ,
Iam tum, cùm Latij scepra parabas ;
Pellitosq. Patres rauca ciebat
Buccina centum .

En quo fama gradu maxima creuit .
Tum cùm, finitimis culta Bouillis,
Tellus bubus erat aduena nostris .
Haec nunc, curua sui pondere regni ,
Roma laborat .

His egressa cohors finibus audax ,
Terris perdomitis, trans mare portat
Longe veliuola classe furorem .
Ne tantum Dominis Albula notas
Volueret vndas .

Romanumq. vocat quidquid vbique est ;
Quae tellus rutilo squallet in auro ,
Quà grandes generat Pontus echinos ,
Haec, quamuis dubio Marte laborum,
Ora domanda est .

Qui diues, Latio dicitur hostis ;
Ferrum non alio nomine tractant :
Bellè, diuitijs quisquis abundat .
Vna haec seruitij causa Latini est,
Esse beatum .

Victrix exuuijs Orbis onusta
Vix fulcire valet Roma triumphos .

Nunc,

Nunc, exosa suas improba terras,
 Ignotos, alia sede iacentes,
 Somniat Orbes.

Quid cum tot spolijs, Roma reportas?
 Quae de tot Populis digna subactis
 Merces ad Latias ponitur aras?
 Omnis flagitij causa, nocentum
 Turba Deorum.

Ne quod praetereat crimen inausum,
 Verum praeteriens Numen, Olympo
 Vanos falsa Deos allegit omnes.
 En queis supplicijs cuncta cruore
 Expiat arma.

ACTVS QVINTVS.

SCENA PRIMA.

Nuncius. Flavius Clemens.

S. Ioannes.

Nunc. Ceidimus. Urbi reliqua quae
 I moestae fuit,
 Interijt omnis scelere Tyaneo
 salus.

Dux ille vitae certus, & sanctae Senex

Vitae

Vitae Magister integer, cuius fidem
 Experta dudum Roma praesentis Dæi
 Auxilia sensit; Regis imperio esseri,
 Ex Vrbe pulsus, vberet exilio solum.
 Quis sustinere culmen impulsum queat,
 Casum minantis Regiae? magno senex
 Subtrahitur oneri strenuus, iussus citos
 Efferre gressus. Roma, quæ sceleri patet
 Omni, negatq. nemini sedem improbo,
 Non recipit vnum coelitus missum Patrē.
 Vtrum hic facinoris stabit incepti impetus?
 Ille ne resistat artifex? aliud coquit:
 Vltèrius aliquid versat. O rerum vices.
 Quàm metuo paruis Flauijs! Casto Seni
 Quid hic nefandus oblit? in tutum suas
 Laudes redegit ille: cui votum est mori,
 Et Patria Mundus omnis, exilium est leue.
 Vos mihi timendum facitis artificem doli
 Culmine recepti Flauio, pueri Duces;
 Nè rapiat idem spiritum vobis dies,
 Qui sceptrum donat: omen auertat Deus.
 Principia fraudis horreo, fraudum exitus
 Detestor: Aulæ dubia spes motæ tremit;
 Quò prona vergat, animus incertus pauet.
 At sceleris auctor ipse quos agitatus metus,
 Rabidè furentis vsus obsequio Ducis!
 Exilia paucis; pluribus, voti impotens,
 Exi-

Exitia vitae certa decernit : caput ?

Vt quodque clarum est , impiam ad cae-
dem notat .

Color oris alius ; alius est vocis sonus .

Suspensa digitis fata delibrat minax :

Vertice superbo graditur , & Coelū ferit .

Sonuerē postes Flauij . casto Seni

De more CLEMENS exit adiūctus comes

Timor sit vtinam vanus . huic vero Patri

Misero gemendus aliquis impendet metus .

Adire certum est huius ignaros mali .

Fessi leuamen vnicū Mundi , Pater ,

Decreta Regis voce cunctanti eloquar .

Ioan. Vt non loquatur lingua , de vultu pauor

Testatur imos cordis attoniti metus .

Proloquere iussa Regis . à nobis bene est .

Haec vita teli substitit iactum citra :

Consilia portum sancta securū tenent .

Nunc. Timendum ad arcem fortis aspirat nihil .

Ergo timoris causā tu nostri es , Pater .

Vetas timere ?

Ioan. Verius , fortem hoc decet .

Nunc. Ergo dolere liceat .

Ioan. Hoc multò minus .

Nunc. Quis , te remoto , noster hic rerū status

Posthac relictis fuerit ? heu , magni senis

Et luctuosam , & nobilem Romae fugam !

Mu-

Mutare sedes cogit alienus furor .
 Sed propria virtus ferre moderatè docet
 Exsilia, quamuis dura, grandaeuū senem .
 Exire, CLEMENS, frater hunc iussit tuus :
 Et classe vectū petere Páthmaeum angulū .
Fl. Cl. Quae res superba iussa Romani Ducis
 Exciuit ? Ede, tantus hic Regem furor
 Exercet vnde ? Syderum rector potens ,
 Vt haec referrem dona properandū fuit ?
 Excurrat aliquis nuncius tantae rei ,
 Ab Exquilina sede Domitillas domum
 Qui reuocet, huius foeminas dāni inscias .
 Reuocate pueros Caesares ; regni sua
 Auspicia discant prima .
Ioan. Quos fletus cies ?
 Miseris querelis parce ; non miser sumus .
 Si turpis esset, esset & misera haec fuga .
Fl. Cl. Si nudus ensis vndique hoc fodiat latus ,
 Et flammā gazas fusa degustet domus ;
 Si culmen altum Flauiae domus ruat ,
 Et regna, quae nunc genere tollūtur meo ,
 Latè sonora strage tollentes premant ;
 Virtute cladem ferre praesenti queam :
 Nec ore fletū hunc voluerē moesto, Pater .
 Tuos amores testor, & vitae meae ,
 Laudisq. patriae vindicem CHRISTVM
 Ducem ,

Altius in animū vulnus hoc nunquā mihi
 Penetrauit vnquā. cogor, heu, cogor, patris
 Oblitus, hospes hospitis subitos miser
 Deslere raptus.

Nunc. Cerne constantem fidem,

Animiq. plenum pectus ingentis: sui
 Securus hospes, hospitis deflet fugam.

Fl. Cl. Te per ego CHRISTI memoriam obte-
 stor tui,

Per iura Romae sacra quae fundas, Pater,
 Te recipe latebris: publico Coelo parū
 Furare carum, sede sub nostra, caput.

Et, si timendum frater iratus docet,
 Aggrediar, & decreta tentabo fugae
 Mollire iussae: memet opponam libens,
 Obicem ut ruinae subtraham, qui nūc sedet
 Vnius humeris huius impositus senis.

SCENA SECVNDA.

Tyaneus. Fulvius Consul.

Tya. **V**icimus: & odijs hostium in Coelo
 sumus

Bene collocatis: gaudij elatos noui
 Concipere fluctus pectus angustum nequit.
 O me Deorum maximū! quantos metus,

Quan-

ACTVS V. SCENA II.

324
159

Quantas ciebo generis inimici neces !
Nunc Signa , nunc delubra , nunc demum
Deus

Aras recepi fortiter , tandem manus
In has superbus venit , & totus quidem ,
Cum prole tota fratris : excussa est pij
Formido Regni : Flauium nomen fuit :
Iuuenes fuistis , Caesares : hic vir Deum
Vltor , sui que , reddidit Coelo Iouem .
Zebedeius ille , noster Agamemnon , procul
Abstractus Vrbe , moestus , extorris , miser
Collapsa regna cernet : & magnae spei
Senium superstes morte viuaci , diu
Exul , per omnes fractus aerumnas trahet .

At hic nepotum carnifex , ductor Ducum ,
Mei minister sceleris , in poenam mei
Seruetur odij ; caede dilata suae
Dissidia gentis paueat , Aeneadam manus .
Et quas Deorum nunciant sortes minas ,
In se regestas sentiat . Stolidus mihi
Commisit irae nuncias sortes Deum :
Nescius in hoste callido quantum dolor
Vindex , & odio valeat accensum scelus .

Sed cur moratur ante vestibulum doli
Vindicta caepa ? perge , dum prouum nefas
Aequore secundo labitur . Nobis diem
Dedit hac Tyrannus : tēpore vtamur dato .

Al-

Alter satelles facinoris Consul mei

Fulvius in ipso tempore optato aduenit.

Fulu. Quo summa rerum nostra versatur loco
Tyane? *Tya.* Quo non ipse si noster velit
Meliore ponat Iuppiter. centum tibi
Agitât Megacrae Domitiû exanimê metu.
Prodigia scelerum mille vesanum Ducem
Trepido pauore differunt: sortes Deae,
Carmen Sibyllae, viscerum fibrae, nocens
Animus per Aulam raptat expertem sui.
Infesta Romae tela, patruelles opes,
Imperia Iuuenû Caesarum iâ nunc pauës,
Concessa regna damnat, & fratris genus
Optasse nolit. Militum in Iuuenes duos
Propensa studia suspicax animi metus,
Auctore me, distraxit, & nimias opes.

Fulu. Praesidia vitae fida cui mandat suae?

Tya. Cui me voueres ipse consulto: tibi.
In te Latini roboris partem refert,
Quem sibi fidelem sperat in dubijs fore.
Partem Sereno tribuit: in binos Duces
Sic ille capiti pube transcripta cauet.
Hac arte dubias ille suspendit vices.
Diuisa, tuta censet, infidae manus
Si motus aliquis ingruat. Tu dum mihi
Dilucet aliquid melius, adscriptam tibi
Hanc redige partem pubis, & dono libens

Vte-

Vtere Tyranni : caetera expediet dies .

Et si, quod animo verso, iam dudum Deus

Euoluet aliquis, me vide, speres tuam

Iuuenum duorum praerogatiuam fore.

Transigere tecū Ductor hoc ipsum cupit .

Adire cessas ? Abijt . vrgebo nefas .

Vertatur aliò fraudis instructae dolus .

Vt victimarum signa, polliciti memor ,

Manifesta satis territo pandam Duci.

Ritus Magorū notus : vt tempus monet ,

Ornabit a fuis fronte pellaci meos .

Credula iuuentus Caesarum vultū Patris

Aspiciat in me, falsa simulamen viri ,

Specimenq. fallax oris, & gestum grauem

Imitabor. Atra nube subtexe aethera

Molitor omnis fraudis, umbrarum Deus.

Criminis sator triformis Clari vastator, &c.

vt supra Act. I. Scen. 2. pag. 22. 23.

SCENA TERTIA.

Falsus Clemens, hoc est Tyaneus. Ve-

spasianus, & Domitianus

Caesares. Chorus.

Fal. Cl. **C**omposita ficto verba conabor so-

no ,

L

Et

Et moesta digito effata perpendam graui.
 Laus prima Regis, regere violentum impetū;
 Reputare memori sēper hoc animo decet,
 Quid facere Domini debeant, Ciues pati.
 Imperia nemo dura tolerauit diu.
 Quò te leuauit altius flatu DEVS
 Nimium secundo; spiritus hoc te magis
 Decet insolentes premere, metuentē DEI
 Nimium fauentis fulmen arcanū, & manū
 Vertere valentem summa momento breui.
 Ego ne superba sceptrā demirer Ducum?
 Aut esse quidquam stemma, nisi vanò rear
 Splendore fallax nomen, & mendax bonū?
 Fuit, & fuisse tempus aliquando dolet,
 Cū me superbē ciuium supra modum
 Fortuna gentis altius regno tulit.
 Sed fregit illos spiritus regni frequens
 Instabilis error; isq; qui regnum dare
 Potuisset alijs, sponte quod nobis dedit.
 Nisi falsus aures impulit Pacem meas;
 Iuuenes ouātes commodū in nostros dolos
 Induit amicae pubis incautus fauor.
 Nimis obsecundat fraudibus noster dies.
 Precario nunc ore quid possis vide,
 Vt destinatas victimas reddas reus.
 Tyaneē, nunc te vince; quid timido pede
 Segnis resistis? perge. non parcis tibi

Si parcis illis. Scelere te quanto implices
Nil deinde sentis? Vnde tam subito nouae

Probitatis animum sensus insuetus citat?

Tam molle pectus esse non nostrum solet.

An falsa species oris alieni, quoque

Animos parentis ingerit? CLEMENS pius,

Efficitur etiam, prohibet alienum nefas?

Simulare vultum mitis an nequeo viri,

Nisi mite pectus pariter assimule Patris?

Aude, quid haeres, anime? quae sequeris,

vide;

Nō quae sequuntur. Serus est sceleris pudor,

Vbi robur omne mentis exhaustit scelus.

Si sūma fraudū petimus, ad fraudū gradus

Deficere primos, segnis, & stulti est, reor.

An innocentes hosce demittes neci?

Perdāt nocentes innocens: sed tu nocens

Perde innocentes: criminum auctorem hoc

decet.

Nil deinde meritos puberes fraude oppri-

mes?

Quid gentis auctor meruit, insonti nece

Defūctus ante, CHRISTVS imitetur DEVM.

Aut Dux putatur CHRISTVS, aut illis

DEVS.

Si Dux; habebunt funeris clarum Ducem:

Si DEVS; habebūt praemiū caedis DEVM.

164 FLAVIAE TRAGOEDIAE

Pietas rebellat rursus, & gressum tenet.

Excede pietas: esse sceleratum iuuat.

Hæc vita nostra est, fraudis infandæ modū

Nescisse nullum. criminis non est meum

Pigere coepti: perge, quò pergis, furor.

Iuuenes, inani gaudio ad quem se modum

Iactabit animus vester? incertæ spei

Cohibete sensus: regite iuuenilem impetū.

Iuuenile vitium est pectoris fluctu rapi.

Imperia, quāuis magna, momento effluūt.

Relipisce, Domiti; Vespasi, menti impera.

Mea vota, potius vestra, consensu pari

Lactitia geminet: iura Romanæ rei

Tenere CHRISTVM nuncio.

Dom. Cuius fide?

Vesp. Falsos ne genitor haurio, an veros sonos?

Dom. O me beatum! vera si narras, Pater.

Vesp. Tanti quis auctor muneris, quaeso, fuit?

Fal. Cl. Patruus. *Vesp.* Domitius? *Fal. Cl.* Ipse.

Dom. Quis, quaeso, Pater?

Quae causa subitam Patruī exciuit fidem?

Fal. Cl. Causæ docēdæ tēpus haud vnquā perit.

Nunc id, quod instat, Filij, dum se calor

Intendit acer Patruī, mecum pias

Fouete flammās.

Dom. Nescio qui nam mihi

Gaudia coortus contrahit subitus metus.

Am-

ACTVS V. SCENA III.

328
165

Vesp. Ambiguus animus dubitat : & secū putat,
An certa memores : pace quod liceat tua .

Fal. Cl. Angustus animus, nec sui voti capax ,
Si laeta nimium nuncias, sensus suos,
Respuere solitus vota, quae nōdum capit,
Timet; suoq. gaudio necit moras .
Sed vos pauorem corde securo pium
Arcete, Nati : melior & sensus ferat
Ad prima vota pectus . Haec sacrae necis
Monumēta Patruo ferte, gēmatas Cruces,
Auctore me. Mox ille, virtutis nouae
Elatu aestu , plenus & nostro Deo
Hic aderit : &, vos mente complexus pia,
Volet esse CHRISTI regna , quae vobis
dedit .

CHRISTO dedisse nomen, & castam fidem
Nos obligasse, laetus audiuit modò:
Doletq. tantum, nosse quod nobis prius
Licuit, quod ipsum latuit ignarum diu .
Ego nunc reuisam iussus huc, quidnam rei
Meditetur ipse : miror! Angusti moras .
Vos, laeta CHRISTI secula & numen potens
Celebrate cantu, dū licet: vos haec quoque
Laetitia tangit, Puberes: hunc in chorum
Sociatē laudes . euge, laetari decet .
Redeunte seculo , sancta virtutum redit
Series; & Orbe CHRISTVS excussit Deos.

Cho. 1. Miseris tandem dia voluptas

Vbere pleno gaudia laxet,

Comes ingenuae laudis, & almae

Pronuba lucis.

Ch. 2. Patrij vindex CHRISTVS honoris;

Victor scelerum, pacis origo,

Adsit, honesta tempus utrumque

Iride cinctus.

Cho. 1. Adsit, & acres corde timores

Soluat, & Vrbi laeta redonet

Syderas; vultu moesta sereno

Nubila pellens.

SCENA QVARTA.

Tyaneus . Imperator. Vespas. & Do-

mit. Caesares. Flavius Clemens.

Praefectus Militum. Ful-

uius Consul.

Tya. **E**Xamen illud, Domine, Christiadam

vides?

Duces ouantes agminis primos caue.

Imp. Iuuenesné cerno Caesares, fratris genus?

Conditio Regum dura! quem fidú putes,

Aneeps in isto genere si variat fides?

Hoc illud ergo sceleris occulti iugum?

CHRI-

Vesp. CHRISTI patere numen, & veri iubar
Fulsiſſe menti, Domine, laetamur tuæ.

Dom. Pignus ſalutis, fratris hoc donum cape.

Fl. Cl. Praepropera, Nati, vota quīs nimium cito
Perdere coëgit gaudio? heu miſerū Patrē!

Imp. Haec dona regno, frater, accepto refert?
Haec pretia trabes? laurea reddit Cruces?

Funere perire regio ſaltem daret:
Seruile Regi mortis intentat genus!

Fl. Cl. Res acta. tota funditus quatitur domus.

Iā mitto nomen Caesarum. heu rerū vices!

Discrimen vrget vltimum miſerā domum!

Vitæ labores vltimos, quaeso, bonus
Aſpice; parentes, liberos, neptem vide,
Rex CHRISTE, Regum.

Imp. Foede, quem CHRISTVM crepas,
Hostis Deorum turpis? hos hostes alis

Turpes Deorum? fraude qua læſus, mea
Regnum rependis morte? patruels manus

Contaminare caede patrueli paras?
Hæc merita de te fratris? hæc fratris fides?

Hæc ſancta pietas ſanguinis? Palles; paues:
Muſſas; reperto ſcelere quas voces dabis?

Odium Deorum turpe, fabricator doli,
Malè me putasti, criminum labes virum;

Certare mecum ſcelere ſi tutum fore
Tibi, tuiſq. reris, infandum caput.

Fl. Cl. Diluere possim cuncta, si frater, velis
Audire pauca.

Imp. Verba quae frustra vomes?
Facti tenetur scelere manifesto fides.
Non sic abibis: odia (ne viuam) nisi.

Seruate fratres Regiae septis duos:
Arcete patrem saxeo inclusum specu.

Praef. Qua fraude fontem, Caesar, includi iubes?
Indigna clamo iussa, rescindam manu
Decreta. Contra siste: prohibeto nefas:

Hoc facinus arce, Miles: addensa globum.

Tya. Subtrahe periclo, Caesar, indignum caput.
Defende tela, Consul: Augustum tege,
Cuius salute Ciuium constat salus.

I, fortis, enses inter: infestos tene.
Imp. Vis mihi paratur? adeone imperiū est leue?
Adeone vili est laesa Maestas Ducis?

Ingrata Roma, cernis hoc tantum nefas,

Et inulta cernis? Ite; collatis micent
Vicina signis signa, contempti Ducis
Decreta forti vindica, Consul, manu.

Ful. u. Deponis arma, citius ac dico, ferox,
An hostis arma contumax Romae moues?

Praef. Quis tu, Magorū miles? En, si quid vales,
Obstite contra: confere audaces manus.

Fulu. Distringite enses, Milites. *Praef.* Lato via
Limite per acies media ducatur duas.

In-

ACTVS V. SCENA IV. 328 169

Fulu. Instructa telis legio compositis ruat.

Tya. Strepitusnè raucus aeris inflexi meas
Perstringit aures? ò meum verè diem!

Ad hos resurge caedis horrores nouae,
Anime; cruentum, teste te, fiat nefas.

Et, teste te, si fiet, hìc vllum scelus
Non fiet vnum. Romulas noui manus,
Auctore in ipso caede fraterna rubras.

Simplex ferebam, multiplex crimen meto.
Foenore feraci crimen hoc nostrum redit.
O nostra tandem numina! ò festum diem!

Ita Colchis olim, dente vipereo satas,
Spectabat acies, segete cantata, duas
Versis coire in mutuas hastis neces.
Obuersa telis tela bellantum micant.

Horrore primo corda morituris pauent.

Sed ille pallor oris, vt quondam cinis

Bibulus, liquorem sanguinis, credo, sitit.

Vt haec viderem Caesar hunc donat diè.

O me beatum! numen ò verè meum!

SCENA QVINTA.

Nuncius. Chorus.

Nunc. **I** Nter ministros regios vultum tuum,
Caesar, requirit hospes. hinc intrò redi.

In-

Indigna miseri Patris an dignè queam

Exempla questu flere miserando satis?

Cho. Exempla cuius misera, quae portes, doce.

Nunc. Animus referre visa si poterit tamen.

Est in recessu Regiae sedis locus,

Post spatia vulgò trita, centenis retro

Porticibus actus: laeta non illud diès,

Non clara species Solis excelsi videt,

Tenebris opacae noctis horrendù, specus.

Tabo recenti lubricus squallet locus,

Squallet vetusto: ferreis vncis fores

Praefixa circum capita sanguineis rigant

Rorata guttis: quisquis infausti Ducis

Perstrinxit animù ciuis, aut hospes metu,

Incerta certo scelera supplicio hìc luit.

Cho. Istum exécratur fama feralem locum,

Et caede multa tabidum pridem specus.

Heu, omen etiam sedis horrendae horreo.

Nunc. Huc, ex pàuore sospes, & rixae minis,

Domitius ira tumidus: heu miserù patrem.

Cho. Patrem ne miserù nominas? miseri sumus.

Satis est. perimus. prome, quae restât, cito.

Nunc. Nondum peristis; vita sed pendet leui

Suspensa filo; scelera nì prohibet DEVS.

Huc Caesar, ardens scelere, contrudi iubet

Fratrem, volentem multa pro càuza loqui,

Omnia tacentem. Regis ad nutum statim,

See-

ACTVS V. SCENA V. 330 171

Scelerum satelles, turba carnificum ruit.

Quid reliqua fari cogitis? nimium viro.

Indigna tanto facta plorentur prius.

Cho. Heu, pater honestae lucis, heu lumē, pater:

Quae mihi futura est vita, te rapto, Pater?

Nunc. Malè ominari parce. Ni peius Ducis

Decreuit aliquid ira, nunc vitae super

Est ille, Iuuenes. Flere vel si illum libet,

Deflete tantum squalido inclusum speculo.

Cho. An peius aliquid restat? heu pater, heu

pater:

Inopum leuamen ciuium, custos togae.

Nunc. Iuuenum gementum miseret: heu moe-

stum gregem!

Vix imperare fortiter lacrymis queo.

Quo reliqua sensu puberes miseri audiant,

Si prima tactum vulnera ad primū pauent?

Nondum, decora chlamyde discissa, graue

Virum per amplas porticus raptū audiit:

Non lacera flagris terga, non ferro pedes,

Manicis onustas audiit nondum manus:

Non tunsa palmis ora; non raptā comam:

Vibice non dum membra liuenti nigra.

At quae dolenter caeteri meritò flegant,

Haec ille, placidi cordis excelsus statu,

Speiq. magnae certus, & risu mali

Nubem serenat, mortis & spernit minas.

Quae.

Cho. Quae fors duorum Caesarum clauso est patre?

Nuno. Ambigua: sed quae verget in melius, puto.

Patruale clauso, sede diuersa furens

Ad facinus aliud patruus accingit manus.

Aggressus ante voce blandiloqua duos

Tentat, paternae mentis haeredes, Duces,

Excute *CHRISTVM* penitus ex animo,

ut velint.

Cho. Ad haec quid illi?

Nunc. Patris exemplo calent

Magis, magisque: seq. per spretas opes

Irritat ardor, mortis, & vitae potens.

Adulta virtus indole inuicti patris,

In genere promit laudis inuictae decus.

Cho. Et patruus aequo spectat haec animo ferox?

Nun. Nondum procellis stridet iratum mare:

Sed intumescit: interim Iuenum tegit

Naufragia. Non est mitis iratum tumor,

Cum se per ipsas scelera dissimulat moras.

Post blanda Regum verba succedit furor:

Illecebra non est tuta, quae differt minas.

Sed ipse prodit. Horreo aspectum truce

Iam nunc minantis: illa me nubes mouet

Imposita fronti. hinc este vos, Iuvenes,

procul.

SCENA SEXTA.

Imperator. Vespas. & Domit. Cæsares. Tyaneus. Mysta.

Imp. **S**Tatuite tandem; patris, an patruī genus
Malitis esse. *Vesp.* Patris, & patruī simul.
Si modo licebit.

Imp. Hostis est patruo pater.
Nunquam licebit.

Vesp. Hostis est noster quoque,
Si quid minatur patriae, si quid tibi,
Patriae parenti. *Dom.* Patriae sed si nihil,
Si nil parenti patriae; cur non licet
Patruī, & Parentis esse non hostis genus?

Imp. Hostem negatis esse, cui nullus pudor,
Nec cura iuris vlla, nec Diuū metus
A scelere diro redhibet audacem impetū,
Ne parricidas afferat fratri manus?

Vesp. Spectata virtus Patris est. Romae satis:
Placidumq. pectus in DEVM, in patriam,
in suos

Ubique narrat. Imp. Ista nunc ergo fides,
Placidumq. pectus exiit Coelo Deos;
Patriam quiete; spiritu, & regno suos.

Vesp. Merito ille falsos exiit Coelo Deos;

Pa-

Patriae ut salutem reddat, & Coelū suis.

Imp. Qui templa CHRISTO ponit.

Dom. An CHRISTO neget

Delubra tellus, astra qui terrae dedit?

Imp. Tunc, credo, cum fugabat emoriens diem.

Vesp. Tunc, cum pudebat astra non nosci DEVM.

Dom. Tunc, cum reduxit lucis aeternum iubar:

Et, Dite domito, regna restituit Patri.

Imp. Tantum ex latronum Rege manarit boni?

Vesp. Illo ex latronum Rege, qui Mundum suis

Impleuit omnem laudibus; cuius manum

Effraetus Erebus sensit; & turpi iugo

Exempta tellus: cominus quē haud hostiū

Imp. Impune petijt ullus. *Imp.* Et qui sanguine

Vndique fluenti lauit expirans Crucem.

Dom. Ergo per istam, scelere deleta, Crucem

Respirat Orbis, sponte quam victor tulit.

Imp. Quo teste? *Vesp.* Mundo:

Imp. Cuius auspicijs? *Vesp.* Suis:

Imp. Qua vi? *Vesp.* Paterna.

Imp. Nempe mortali? *Vesp.* DEO.

E Patre sumpta. *Imp.* Filiū gignit DEVS?

Vesp. Deumne, Caesar, esse foecundum abnuis?

Qui tot volantium secla generatim iubet

Resonare sylvis: igne qui crebro polum

Concelebrat, vndas piscibus, terras feris,

Praeseminato genere vitarum omnium,

Non

Non generet ipse? Sterile sit numen DEO?

Imp. Qua Matre, quaeso, generet?

Vesp. Omnino viri

Experte, prorsus Virgine. Humano caret

Parente, si requiris in terris Patrem:

Sed si Paternum quaeris in Coelo genus

Miscere Matri mitte coelestem Patrem.

Imp. Bis natus igitur colitur à vobis DEVS?

Portenta rerū credere hæc nil vos pudet,

Quae mira vobis mille Iudæci canunt?

Vesp. Hæc mira sunt, sed vera: quæ vulgò DEVS

Disseruit ipse nuper: & certò palam

Prodigia rerum mille fecerunt rata;

Profitentē Coelo Patris aeternum genus,

Et hoste teste. Credere hæc, vulgò omnibus

Testata terris, non pudet nos, sed decet.

Imp. Arguere quamquam dicta stultorū queo,

Certare verbis tandiū non est opus.

Delira cordis somnia, ac dico ocyus,

Exuite: numen colite Romani Iouis:

In igne positi thuris exsudet vapor.

Huc ferte signum: thuris huic donū date.

Vesp. Huc ergo Numen ire, nisi latum, nequit;

Iuuenes ferendo segne lassari veta,

Auguste, pondus. *Hic fertur simulacrū.*

Imp. Regis imperium abnūis?

Aggerite flammæ: struite feralem pyram:

Dissi-

Diffibulata chlamyde ; nudatos cito
Inijcite flammis impios natos Patris.

Tya. Caesar, parumper reprime furiale impetū:
Flagrare Iuvenes, inscios rerum, veta.

Iuenum huc vocari potius auctore iube :
Zebedaeus istis auctor, & suasor fuit :

Dissuasor adsit ipse Zebedaeus senex .

Imp. Ex Vrbe senior extulit nondum pedem,
Exilia iussus petere longinqui maris ?

Tya. Non ille: latebris hospitē CLEMENS tegit.

Imp. Decreta vestra nostra contempsit Pater ?
Soboles, amici Patris exemplum vide.

Iudaeus iste donē accitū Magus ,

Ego mite Numen Palladis supplex colam,

Et instituto vota concipiam sacro!

Consulte, Iuvenes, interim in medium ;

breuē

Deliberandi copiam vobis damus .

Decernite in commune .

Vesp. Decretum est satis .

Imp. Haec claustra densa, Miles: Emuni manu,
Effugia nequa suadeat clausis metus .

Dom. Ne metue : nullus terror hinc clausos fu-
gat .

Ad haec redire claustra: cur hinc exeam?

Tam male locaui vota ?

Myf. Simulacrum Iouis

Augete, Iuuenes, thure .

Vesp. Sic miseri haud sumus,

Vt tibi videmur. pergis, impurum scélus ?

Non marmor emoliris hoc surdū & rude ?

Hic simulacrum deicit, & proculcat.

Vespasianus.

Dom. Virtute patria, macte ; sic fortem decet .

Myfl. Proh facinus audax ! pèdibus obculcant
Deum .

Ignosce crimen, Iuppiter, Iuuenū, precor .

Impune visum, quaeso, sit saltem mihi .

Vesp. Quis hic in imis ossibus serpit calor

Domiti ? *Dom.* Medullas mollis afflatu leui

Emulcet aura ; pectus inspirat *DEVS.*

Agnoscis almi numinis sensus pios ?

Vesp. Indicia recolo. Numen ò, numen bonum !

Exciperè plenos, frater afflatus licet ?

Dom. Licet, libetq. : pande sis omnes sinus

Aurae influenti ; funde taciturnas preces .

Vesp. Nescio quid instet. entheus, solito amplior,

Insinuat ardor : magna sunt sensu mala,

Quae lenit, ante prouidus tantò, *DEVS.*

Dom. Impetus ad illa cordis impense licet

Incumbat omnis, sceptrā quàm sordent

Ducum !

Quàm pallet aurū ! vt laurus arescit leuis,

Præ largioris numinis tactu nouo !

Vesp. Hoc stēma fluxi decoris, haec laurus breui
 Caduca frōde, valeat. *Dom.* Inuisum bonū,
 Et inuidendum Caesarum non sit meum.
 Si nunc reposcit, sponte reddatur DEO.

Vesp. Potiora meditor, docuit vt dudum Pater.

Dom. Abiecta iaceat palla: meliora expeto.

Vesp. Malumus inermes esse, si CHRISTI sumus.
 Insigne belli hoc respuo.

Dom. Exarmo latus.

Harpen remitto: pectus armaui fide.

SCENA SEPTIMA.

*Falsus Ioannes, qui est Tyaneus. Vespasianus, & Domitianus
 Caesares. Ephebus.*

Fal. Io. **Q**ua fraude succit saepe mentitos

Magus

Induere vultus, ora Zebedaeij senis

Simulata Magicis gesto Tyaneus dolis:

Miscere promptus arte fallaci omnia:

Turbare Iuuenum corda: coelesti impia

Regi mouere bella: permixtim simul

Cōuoluere aqua, iniqua; superos, inferos;

Infanda, fanda: vera, falsa: haec me decēt.

Hacc

Haec vita, Iuuenes: petitur hac Coelū via:

Sic pergite, aucti luce diuina: meae

Pars prima laudis.

Vesp. Vnde te missum DEVS

Adesse nostris voluit aerumnis, Pater

Optate multū? *Dom.* Rebus in sūmis ades:

An nos amico lumine aspexit DEVS?

Fal. Io. Erigite fessum, Caesares, corpus; meo

Pendete collo. *Vesp.* Caesarū nomē, Pater,

(Huc recidit ille splendor) effluxit breui.

Dom. Res est in arcto nostra; moriēdū est, Pater.

Fal. Io. Meliora, Superi. pectus inflexit meum

Querela Iuuenū misera. Cur horror quatit

Inuetus artus? humor an falsus mihi

Iniusus ore manat? haec nostri quōta

Pars est facinoris? anime, mansuescis male.

Recede pietas. Capitis Augusti notam,

Colligite laurum, Caesares: cur hīc iacet.

Abiecta temere? regium certè latus.

Decebat harpe: forte gestamen, puer,

Recinge lateri: chlamydis hoc pictæ decus.

Humeros decenti regio cultu tegat.

Quid corde gemitus, Vespasi, ex alto tra-

his?

Domiti, quid isto diluis fletu genas?

Vesp. Coeleste regnum mente cōplexus, Pater,

Vltro haec recuso sceptrā Romanæ rei.

Dom. Labefecit animum sensus, vt spero, pius.

Dum, stēma fronti redderes, quiddā mihi
Fieri putabam simile, quod pectus meum
Per saepe dulce tentat. Vt quondam domo
Natus paterna profugus, effusis bonis,
Et helluatus patriae sortem rei,
Diues, repente pauper, ad mitem Patrem
Se se recepit: vtq. redeuntem obuiam
Progressus, illum splendido cultu Pater
Ornauit vltro; mente recolebam memor.

Fal. 10. Exempla facti haec nescio: & quiddā reor
Gentile narrat: nosse videamur tamen.
Dis simile nō est, Caesar, exēplū, & placet.
Ad laeta vultus, filij, redeant boni:

Nā lata porto. *Dom.* Fare: sat salui sumus?

Fal. 10. Plane sat estis. *Do.* An pio Patri est bene?

Fal. 10. Immo beate est, aequa si patri genus
Tribuat roganti.

Vesp. Liberū est. supplex Pater?

Cur, si beatus? genitor, vt video, est miser.

Dom. Nisi miser, isto nemo degenerat modo.

Quae res ad humiles cōpulit Patrē preces?

Fal. 10. Publica bonorū causa, Christiadū status,
Commune terrae gaudium, Romae salus,
Matris, sororis omnium, namq. haec simul
Omnia peribunt, impetrat nisi ius Pater.
Supplex paternus ipse sum; per me rogat

Ge-

Genitor potentes liberos, veri Ducem
 Verum sequentes. Ille per Superū fidem,
 Per iusta CHRISTI regna, p tetrū specus,
 Indigna vos per vincla, quae gestat miser,
 Per facile vestrum, liberi, ingenium Pater;
 Per Matris, & Sororis officia obsecrat,
 (In vos parentes ora retulerunt pij)
 Per me Magistrū gentiū, & Romae exsulē;
 Ne vester ardor mortis obeundae citus,
 Et comprimendus, Patris extremum diem
 Festinet, orat: dona ne demens eat
 Haec imminutū, ac perditū, quæ vos DEVS
 Dat ferre, generis damna miseratus pij.

Vesp. Cur verba longo multo circuitu seris,
 Si poscis aequa? fare quid poscit Pater?

Dom. Faciles paternas filij excludant preces?

Fal. Io. Scit ille vestrae mentis ardores sacros:
 Nouit furentis Regis imperium: Ioui
 Vos abnuisse thura; nec Regis minas
 Expalluisse, laetus audiuit: DEO
 Laudes rependens, prole se tanta vocat
 Nimiū beatum. Siq., quod sperat, preces
 Accipitis aequas, certa confidit fore
 Romulea CHRISTO sceptrā, quae CHRIS-
 TVS dedit

Vesp. Utinam liceret: alia nunc longè, Pater,
 Facienda vota. *Dom.* Dura cōditio Ducis

Haec est: patruelēs liberos hostes vocat .
 Hostibus an ille Regna det nobis? quibus
 Eripere pugnat spiritum, Coelum, DEVM?

Fal. 10. Pugnet. sed audax facinus eludi potest,
 Et facile frangi Regis insani furor .
 Reges, tumentes impetus primos habent ;
 Mox detumescens ira paulatim redit ,
 Et cordis aestus ille violentus fuit .
 Cito quiescit ira, quae surgit cito .
 Momenta vites prima : dein tutò furit.

Dom. Quò sermo longo pergat anfractu, moror.

Fal. 10. Huc eo. Tyrannus thura siquando Ioui
 Adolere durè iusserit; ne quid furor
 Constituat aliquid durius, memores Pater
 Ut sitis, orat, posse vos surdo Ioui ,
 Pietate salua , thuris in speciem sacrum
 Fundere vaporem; corde sub puro modò
 Obstricta CHRISTO casta seruetur fides .
 Hoc Roma poscit, Patris hoc moeror ro-
 gat ;

Hoc dubia gētis, fessa Christiadū hoc salus,
 Senijq. nostri exsilia, DOMITILLAE hoc
 petunt .

Vesp. Proh casta virtus! magne proh rector poli!
 Concussit artus horror: exanguis tremo,
 Ut execrandi sceleris accepi sonos .

Dom. Oculis ne verū specimen adipiscor Patris,

Om. An hostis? audi scelera, quae suadet vaser.

Nec tu parentis optimi vocem sonas,

Nec tu Magistri maximi pectus geris.

Vesp. Nec te sequemur. Fraude lusisti satis,
Cur petimur astu rursus? impositos dolos
Exue. perire cernis infantes: licet
Perire tandem: perge: vicisti: sat est:
Bene habet. quid vltra tendis? occidi iube.

im. Hoc restat vnum quisquis es.

Fal. lo. Fraudis meae

Hic ausus haeret. ilicet; nihil hic mouet.

Immota virtus cōstat, & pelli haud potest.

Rectā ad Tyrannum hinc pergo. successu

irrito

Frustrata fraus est: viribus nunc est opus.

Ephe. Iuuenes, ad aedes intimas patruus iubet

et. Vos ire; miseris metuo nunc vobis nimis.

Vesp. Miseranda non est nostra conditio, puer.

Ne querere. Frater, perge cōstanti gradu.

Animi, Sodalis, sume monumentū hoc mei:

Haec decora regni patruus, vt repetat,
dedit.

Haec nostra saltem dona sunt; dono vtere.

Dem. O si Paterni tempus affatus breue,

Et, o sororis detur aspectus mihi.

Vesp. Nos ire quò nam patruus, iratus iubet

Procul ab auita sede? Clementis Patris

Non licuit ora cernere: amplexu ultimo
Explere non officia morituris licet :

Dom. Quid auguraris Vespasi ? (quod nunc tibi
Nomen relictum est : illud Imperij perijt)

Quid auguraris, frater ?

Vesp. Et faustum, & bonum .

Dom. Quò nos Tyrannus mittet ?

Vesp. Ad CHRISTVM puto .

Dom. Est digna merces. Forsan & vita haec emi
Funere duorum Caesarum rectè potest.

Vesp. Valete, Ciues plurimum. Haec vitam dies
Si sūma claudet, patriae, quaeso, haec simul
Narrate . Vitae flore frustramur breui :
Sed quod sepulcrum puberū par hoc teget,
Idem quietae pacis, & regni bona
Consilia placidi multa morientum teget .
Te, CHRISTE, testor, astra qui nutu cies,
Et magna maior regna Dardanidū moues.
Patriae salutem in patria, & regnum tuum
Quaehisse regno patruī nostrum genus .
Tranquilla Romae iura Clementem Pa-
trem

Spectasse semper : laureae donum breue
Spreuisse fratres. Ille nunc autor togae
Clemens quietae, squallido arcetur specu
Immeritus, insons, integer, demum tuus .
Insons sequebar natus insonem Patrem :

ACTVS V. SCENA VII. 33 185

Nunc morior insons ; moritur & mecum
hic meus ,

Insons & ipse, frater, auulsus suis .

Tu, qui recessus cordis arcani subis ,

Et cui repostae pectorum fibrae patent,

Si vera testor, iusta si iustè precor ;

Quod in merentem crimen vlcisci potes,

Ignosce potius ; asseras & nos tibi .

Orata causa est . perge quò patruus vocat.

Dom. Animo recurſat Paean hodiernus meo :

Paeana festum, frater, iteremus, licet .

Humana mutat regna diuino DEVS .

Age Dardania   *Regis ab Aula,*

Fronde remota,   *Regis in Aulam,*

Aucte secundo   *Omine cum bono*

Numine, frater,   *Omina transfer.*

CRISTI fuimus,   *Ter cape mecum ,*

Erimus CRISTI.   *Vicimus Io.*

Vesp. Vnica mearum cura qui rerum es super

Germane : quem nunc vltimum in tempus
ducem ,

Quid mox sequatur, inſciũ, ignarus sequor:

In te ſupremi temporis ſaltem ſinas

Officia ſolui : iunge complexus pios .

Dom. O frater exoptate, quem ſolum mihi

Erepta poſt Imperia, poſt Patris ſitum,

Poſt Matris, & Sororis, orbatam domum,

Comitem reliquit rebus in summis DEVS:
 In quem parentum summa conferrem piè
 Officia: mentis dona fraternae haec cape,
 Quae tibi rependit grata morituro fides.
Vesp. Te mihi paterni generis, & primae locus
 Coniunxit Aulæ, frater.

Dom. O Coelo, DEVS
 Accipiat ambos. Iunge complexus pios.
 Valete, Ciues; Patria, aeternum vale:
 Animi; Sodalis, pignus hoc nostri cape.
 Cautè tuere munus: & vitam, & necem
 Accipis in isto munere: haec Coeli est via.

SCENA OCTAVA.

Paredri.

DVx noctis Hesperugo
 Extrudit Orbe lucem:

Dolos retexit umbra,
 Quos clara lux tegebat.
 Nos fraude perpetrata
 Poenae reposeit Orcus.
 Heu quid cruenta Roma,
 Quid Aula nos iuuabit?
 Polluta caede Fratris,
 Orbata prole Matris,
 Quid nos iuuabit Aula?

Et

ACTVS V. SCENA VIII. 337 187

Et rapta paruulorum
 Spes innocens Nepotum?
 Et integellus acui
 Flos ille binus Orbis
 Nostro recisus astu?
 Quid pulsa Mater Vrbe,
 Quid Vrbe pulsa Virgo?
 Quid exsul ille veri
 Auctor, boniq. custos
 Orisq. fulmen ardens,
 Mentisq. flumen altum?
 Vexata quid Senectus,
 Extincta quid Iuuentus?
 Quid squallor Urbis aegrae?
 Quid moeror Orbis orbi,
 Si maius inde ducet
 Olim decus Nepotum
 Vastator Inferorum
 CHRISTVS DEVS Deorum?
 Si maior inde Patri,
 Matrique, Virginique
 Per ora posterorum
 Itura fama surget?
 At nos scelus peractum
 Duro reposcit Orco.
 Mercede qua nocentes?
 Moerore sempiterno.

SCENA NONA.

*S. Nereus . S. Ioannes . Nuncius .
Chorus .*

Ner. **Q**UEN DEVS acerbis statuet aerumnis
modum ?

Nullumne finem luctus inueniet, Pater ?

Ioan. Inueniet : at sunt fera, quae spōdet DEVS .
Animo subesse cladibus nostrū haud decet
Genus futuris: finge te damnis parem :
Humi iacentem subleuet mentem fides .

Ner. Non causa me priuata; communis mouet :
Nunc pande quidquid CHRISTVS in lon-
gum trahit .

Ioan. Arcana sunt, quae nube sub densa tegit.
Sed illa tandem millē post menses DEVS
Euoluet, & manifestus in apertum dabit .
Finire nostro malit exilio mala ,
Malorū an aliud agmē exilio hoc trahat,
Nunc (vt recenti numen in sensu fugit
Aciem) explicare nescio : regnum velit
An esse proprium Flauijs demū haud scio.
Longinqua moueo: fera nūc fando sequar.

*Septem procellas, turbine excitas nigro ,
Instare nostris rebus audistis, reor .*

De-

ACTVS V. SCENA IX. 338

Desaeuijt vna: dirus hanc CHRISTI Nero
 Conciuit hostis: cessit excessu haec Ducis.
 Sex quae timentur, imminet. Heu, heu, viros,
 Heu quantus vrget foeminas Regū furor!
 Cūm saeua rabies, igne furiali incita,
 Ferro, ruinis, fluctibus, flammis, feris
 Quidquid erit acre, quidquid ingenuum
 hauriet.

Exsilia iam nunc misera, pauperiem, famē,
 Vincula, metalla, damna, lanienas, luem,
 Exitia cerno, & multiplex mortis genus.
 Infecta tabo spatia terrarum, faces
 Iā nunc per amplas video grassari domos.
 Oculos relucet ante LAVRENTI rogos:
 Visusq. flagras ante, VINCENTI, meos;
 Castum lupanar LVCIAE video; & tuas,
 CATHARINA, rapidas mole strideti rotas.
 CAECILIA nō me praeterit: nec me fugit
 Innupta, nupta splendidis AGNES toris:
 Aliaeque. centum: casta quas CHRISTO fides
 Denubet olim, Virgines: quarum genus
 Nunc laudat; olim terra cantabit neces.
 Post haec quiescent bella: virtutum cohors
 Impune terris ibit, & niueo Fides
 Velata panno, & Pacis optatae decor,
 Custosque veri Candor, & mitis Pudor.
 Immo haec Deorū secla, quæ, stultè impius
 Epu-

Epulatus aris mille, Romanus nouat,
 Tempus erit alijs mille cū tēplis DEVS
 In melius olim referet: & coetus pios
 Stipabit aris, igne coelesti citos.

Iam mihi decora regna Romuleae rei,
 Quae praepotenti Flavius tradet Patri,
 Constante Chloro natus, assertor pius,
 Et facta clari generis ostendit DEVS.
 Tranquilla iam nunc secla SYLVESTRI
 patent,

Accepta templis: Rōma quae centū sacrat
 Delubra cerno; quaeq. Mygdonio locat
 Decorata saxo; quaeq. regifico colit
 Instructa sumptu; quaeq. perducto super
 Opulentat auro. Fama Romulidum vetus
 Effusa terris omnibus, toto licet
 Volitarit Orbe, & Solis aequarit fugam;
 Tamen Orbe, quidquid celebrat, est victo
 minus.

At decora casti generis, ignotas procul
 Complexa terras, inferet Coelo DEVS:
 Et Orbe quicquid maius est, Solis vias,
 Lunae & labores tollet euectum supra.

Nunc. Quae me procella, nube violenta, procul
 Differet, & inter horridos turbo Geras
 Effundet? aut quae saxa resupinus terit
 Atrū Prometheus vulturi praebens iecur:

Aut

ACTVS V. SCENA IX. 339 191

Aut qua Suarnus rigida Riphæo gelu
Hospitia, vel non præbet, aut scelere in-
quinat

Ferus, hospitali caede cōmaculans dapes?

Quo dira Regis sacra ploratu querat?

Romam, an Corinthum; Domitius, an

Atreus tenet?

Cho. Quæ monstra peperit Aula, Pelopeia
aemula?

Nunc. Periere cuncta. Flauiae gentis status
Corruit; & Aulæ culmen incubuit sibi.

Cho. Excidia nostra plorat. exponi iube
Quaecunque vidit, dira sint quāuis, Pater.
Durata magnis corda gestamus malis.

Ioan. Proloquere seriem criminis causam scio.
Nec quaero, quæ sit auctor, at quaero modū
Criminis.

Nunc. Imago sceleris insueti meis
Oculis inhaeret fixa; nec credit sibi
Alienus animo sensus: attonitus stupet,

Potuisse fieri, facta quæ cernit, putans.

Post hæc clientum spatia, populorum pede
Protrita, tacitus aede penetranti locus.

Intrò recedit. Flauiae genti sacra.

Gentilis Aulæ Flamen Augusti senis

Gentile sacrum, & numen arcanū hic colit.

Stat facinus omne gentis, & longus Senam

Spe.

Spektatur ordo. Limen auratum tenet

VESPASIVS auctor Regiae; & late potens

VESPASIVS auctor gentis; & Romae TI-

TVS

Breues amores; atque fraterno minor

Regno SABINVS, laude virtutum prae.

Affixa circum spolia bellisonae tubae; &

Praecisa pendent rostra Carpathij maris:

Palmitifera Idume moesta, supposita pedes

Ceruice dominos passa; coeruleo sinu

Iordanis, vndas amne famulari vehens:

Solymi triumphi decora; ramosae facis

Tergeminus ordo, plurimo fulgens labor

Auro; & Canopi terror Erythraei maris

Monstrifera quondam virga castigans fretum.

Huc ergo (ne quid Atreum pudeat sui

Distimile monstrum generis) huc terrae
lues,

Domitius acer liberos fratris trahit.

Armenia catulis mitius raptis fera

Furit; aut comati colla Marmaricus iuba

Perfusa iactans stabula cum vastat, leo.

Cho. Iuvenes quid ausos; aut quid ausuros trahit?

Nunc. Nulla nocentes fraude, nociturus nihil:

Vt cuncta perdat scelere gratuito, insolens

Immolat ad aras Pelopis infamis Nepos.

Cho. Geminosne durus Flavios? fratris genus?

Suos

Suos nepotes, obsides pacis, sacrae
Fundamen Aulæ? Ciuiū heu votū breue !
Queis modò Latinae iura concessit togæ ?

Nunc. Hos mactat ipsos.

Cho. Sustinet tantum scelus
Adstans minister ?

Nunc. Teste submoto procul ,
Monstrator vnus sceleris infandi, Magus
Tyaneus adstat hospes; & sacro praeest
Interpres hostis. quicquid hic monstrat ,
patrat

Veneficorum Mysta, Romanae scelus
Aulæ, nepotum carnifex, Regum pudor ,
Labes ruentis Regiæ .

Cho. Cuius manu ,
Magi ordinatum fraude, perficitur sacrū ?

Nunc. Ipse est Sacerdos; ipse contrectat ferōx
Deuota sacro corpora; aspersas mola
Componit ipse victimas; vitta comas
Astringit ambas; nobiles tergo manus
Retorquet ipse; nulla pars sacri perit ,
Ne non patretur ordine infandum scelus .

Ioan. Si placuit inquinare patruelles manus,
Cur inquinare scelere Tantalidum cupit ?

Nunc. Quoddā Sibyllae carmen, & Ducū minas,
Cladisq. magnæ nuncias sortes canit :
Crimine propinqui generis vrgeri domū:

Generis propinqui funere auerti metum .

Hac ille dirum voce praetexit nefas ;

Sic saeva Diuūmonstra differtat Magus:

Linguas Deorum, victimae fibras, faces,

Variumq. fumum thūris, ad caedem duos

Cum patre natos quaerere : hinc Romae
metum

Omnem imminere: criminū auctores sacro

Proinde posci, & caede lustrari domum .

Hoc deuouetur scelere Clementis caput ;

Hoc Flauiorum capita poscuntur duo .

Reapse crimen Regiae, & Romae scelus

Residet in ipso Rege; quem caecus furor

Excordis irae, Veneris & turpis vapor

Vtroque pronū raptat, & scelere inquinat.

Ioan. Scelus expiatur ? scelere geminatur nefas .

Aulae timetur ? caede vastatur domus .

Generi cauetur ? prole viduatur genus .

Fulcire tentat regna ? labefactat statum .

Pacem Deorū quaerit: haec placant Deos?

Sanguine litari numinū monstrant minae?

Sanguine Nepotum, puberū gemina nece?

Patris innocentis liberis innoxij?

Portenta quae sunt ; sacra si monstra haec
vocant ?

Haec facta placant, scelera quae laedunt
Deos ?

Horrēt malorū probra, cur maētat bonos?

Pietas vocatur ista, quae caedit pios?

Vt eluantur sceleia, temerantur manus?

Vt leniatur ira, scelerantur sacra?

Heu sterile veri pectus! heu praeposteros

Hominū timores! summe Dominator poli,

Haec monstra cernis? pateris hoc tantum

nefas

Impune? nondum fractus elisis tonat

Fulminibus Orbis? pura voluntur suo

Taciturna tractu sydera, & pleno imminet

Splendore Luna? mite proh pectus patris!

Proh lenis irae fulmen, & lentus furor!

Sitalis ira, qualis est clemens amor?

Effare; Iuvenes ore quo mortem ferunt?

Nunc. Quo nemo vitam. Certus aeternae spei
Stetit acer animus; frontis excelsae color,

Et roseus ille fulgor in vultu manet

Laetior; & ille pectore ex imo decor

Effloret, index certus ingenuae facis;

Et in ore, mentis hospes, existit DEVS.

Neges perire puberes; nasci putes.

Ican. Num sensus idem mortis ambobus fuit?

Nunc. Maioris ardor maior, & propior viro.

Vespasius ictum vulneris risu leuat,

Patruiq. culpam libera voce arguit,

Vltroq. segnem in vulnus irritat manum.

Dum sacua caedi dextra designat locum,
Dum pendet ictus,librat & mortē manus ;
Vultu renidens ille, sed vultu graui,

Patruus nepotes immolas ? at cui DEO ?

Magi Sacerdos, inquit, aeternum probrū.

At qua nocentes fraude, quos Reges modo

Orbi legebas, immolas ? regnum dabas,

Haec cū parabas sacra ? patruēles opes

Times, Tyranne ; nō times hostes Magos ?

At nostra rides sacra, qui CHRISTVM,

DEVM

Negas, nouumq. numen induci vetās.

Cur tibi litari, templa cur poni iubes ?

Cur te Mineruae filium, cur te Deum

Iactas ? At ille noster est verē DEVS,

Quem morte testor, lingua quem moriens
canet.

At tu piorum caede qui placas Deos,

Pietatis hostis, hostis & certus DEI;

Nunc perge; CHRISTVM vindicem timeas
tamen.

Haec fatus, ora praebet; & patruī manum

Exosculatus, vulnus excepit statim.

Ceruice lapsum currit, & IESVM piē

Crebra retractat voce morientis caput.

Capite amputato, truncus in patruī sinum

Occubat, at ille durus ingessit focis.

Heu

ACTVS V. SCENA IX. 342 197

Cho. Heu iuuenis immerentis indignam necem!
 Princeps iuuentae iuuenis heu fortis fuit.
 Fortis fuisti, Vespasi: sed nos tui,
 In spera futurae laudis euecti breuem,
 Miseri repente excidimus, & regno, &
 Duce.

Ioan. Parcite querelis: regna Vespasio manent:
 Fortem vt decebat, fortiter cecidit puer.
 Nec ille moritur, astra qui moriens tenet.

Cho. Hac caede functus, deinde quid patruus
 parat?

Nunc. In scelere perstat crudus, atque instat sibi:
 Dextraq. ferrum, rore respersum, tenet:
 Laeua minorem Domitiū ferro admouet.
 At ille gemina fratris, & CHRISTI face
 Impaudus aram scandit; & quaerit diu
 Oculis, euntem spiritum per quae polo
 Insinuet astra; splendor in roseo fuit
 Pallidior ore. Qualis aestiuo rosa
 Sub Sole mane moesta paulatim fugit.

Dein ora soluēs: CHRISTE, populator stygis,
 Fulgētis Aulae CHRISTE regnator potēs:
 Et tu pudoris taeda primoris, poli
 Regina, Virgo casta, virtutum parens:
 Quacunque parte prospicis Romā, precor,
 Has cerne flammās, Mater; & celerē fugā
 Excipe volantjs spiritus ad te, parens.

Si quid palustre, si quid humanum meo
 Insedit animo, sanctus exurat calor
 Demissus astris; flamen & Nati efficax
 Patruī fauillas adiuuet. nunc me, precor,
 Fratri redona: redde nunc fratrem mihi:
 At mox parentes, esse quos nosti tuos,
 Et mox Sororem redde, quam noui tuam.
 Si crimen odi, spiritū hūc Coelo, obsecro,
 Admitte, Mater; mortis infernae locum
 Ne me pauentem terreat; si sum tuus:
 Si pectus hoc, si spiritum addixi hunc tibi.
 Hic est dies (hunc, quaeso, reminisci velis)
 Hic ille, Mater, est dies, quo ne scelus
 Temeraret aliquod spiritum addictū tibi,
 Patruo remissi regna Romanae togae:
 Imperia risi: Regna nunc posco mihi
 Diuina reddi, humana si spreui, Parens.
 Haec ait, & ensi fortiter iugulum obtulit.
 Simili recisum vulnere ē collo caput,
 Simili cucurrit murmure, & IESVM ciet.

Cho. Geminæ laudis decus heu geminum,
 Par heu periit nobile fratrum.
 Funde querelas, moesta Iuuentus.
 Similis laudis diuersus amor,
 Natusq. togae, natusq. sagis
 Cecidit: cecidit mite pudoris
 Decus ingenui.

ACTVS V. SCENA IX. 339

Nunc. Exhorruisti facinus? hinc vtinam trucid
Animus Tyranni sistat.

Cho. Est, quò progredi,
Vlterius ille possit?

Nunc. Heu fari piget,
Quod facinus horret animus, & diro metu
Praesaga mens veretur. Vt fratres rogos
Petiere proni, capita Tyaneo dedit
Excepta lance; sanguinem patera legit.
Ollam Thyestae vercor, & fratrum dapes.
At frater Atreus alter inscribi potest:
Dici Thyesten alterum, plane est nefas.
Quid cardo sonuit regius? Rex est. Pater,
Aliquo hunc receptes puberū tecū chorū.

SCENA DECIMA.

Imperator. Flavius Clemens. Tyaneus. S. Ioannes.

Imp. **B**ene est: beate est: cordis exsaturatus est
Furor: litauit: Regna stabiliui manu:
Regno imminentis fratris excussi metum.
Sat est. quies est parta. Sed cur sit satis?
Actum supremum fabulae impona t stylus.
Carcere solutū siste, Centurio, huc patrē:
Cernere iuuabit squallidi sordes viri:

Cernere iuuabit, ora natorum pater
 Cū abscissa cernet, ore quos motus dabit ?
 Quos voce questus ? ingeram luctum im-
 probe :

Spectabo vultus : exigam fructum mei
 Sceleris . perirent cuncta , nisi moestum
 Patrem .

Natis adeptis cernerem ; nisi vulneris
 Imprimeret altum pectori sensum dolor .
 Tu reliqua nostri , Miles , imperij ocyus
 Meditata fortis perage : sublato Duce ,
 Generis nefandi caeterum exagita gregē ,
 Imbelle vulgus , deditū CHRISTO genus .
 Disijce , refringe , scinde , proturba , oppri-
 me :

Antiqua dirae caedis exempla innoua :
 Quaere irreperta : mite sit lethi genus ,
 Perire flammis , fluctibus , telis , feris .
 Fas est in isto genere , qđ in alio est nefas .
 At illa turba , petere quae ferro latus
 Est ausa nostrum ; iura regnanti dare ;
 Abstrahere fontem vinculis ; Regis sacra
 Decreta , quantum potuit , audaci manu ,
 Et voce dira excindere ; horrendae necis
 Deuota noxae , debitas poenas luat .

Sed ecce , cladis genitor ignarus suae
 Paedore diri carceris foedo oblitus .

Pie-

Pictate victus cedit irarum furor!

Oculosq. flexit squallor ingentis modò

Fratris: sed hostis nèpe: quod primū mihi

Subeat: timore pectus, hoc viuo, mihi

Nunquā vacabit. Verba sed, dentur tamen

Vltima dolori. Frater, erratum est satis.

Ignosce crimen: caecus, & flecti inscius

Dolor trahebat: fateor, erravi; meo

Veniam furorci tribue; peccaui satis.

Fl. Cl. Hostile crimen praeterit noster dolor.

Hostibus amicus, fratribus multò magis

Donare veniam debeo, possum, scio.

Habeo quietae pacis auctorem DEVM.

Imp. Posthac colatur sanguis: irarum furor

Cedat vicissim: quidquid odiorum fuit,

Fuerit: quìeta iura moderemur pari

Omine: propinqua sceptrà iungamus, Deo

Auspice. Liquor ē. Palladi liba hunc meae;

Imple capaci dexteram, frater, scypho:

Gentile pondus sustine; Matrem cole.

Fl. Cl. Libare vero numini mos est meus.

Nec, frater, erres; testor, est Pallas lapis.

Tu lapide melior, fume meliores, precor,

Animos, vocantis numinis vocem audiens:

Et viue CHRISTO, pace si vera frui,

Et laude vera, frater, augeri cupis.

Imp. Quod me decebat, differ in praesens: pie

Moz

Mox verba rursus audiam: nunc hoc age:

Indue paratus regios: nexus, mei

Sceleris furores, exue; & fronti hanc notam

Impone, frater; cinge venerandam comā.

Fl. Cl. Certum est; recuso stemma Regalis notae,

Quod sat dedisse filijs, frater, fuit.

Quidquid dedisti filijs, patri est datum.

Commune natis munus, & Patri dabas,

Romana natis iura cūm, frater, dabas.

Imp. Fratrem potiri laude præclarā veras?

Fl. Cl. Laus tua peracta, frater, est: quaero meā.

Reijcere statui stemmatis primi decus.

Imp. Meos pudores detrahi saltem sinas,

Haec vincla, frater.

Fl. Cl. Vinculis necti mihi:

Dulce, & decorum est: Vincla sic CHRI-

STVS DEVS

Gessit: sed insans. Laude me tanta frui

Permitte: CHRISTI, frater, imitabor de-

cus.

Imp. In fratre patiar scelera spectari mea?

Servile signum Regius sanguis gerat?

Dedecora nostri criminis nunquam feram:

Meus obsolescit vinculis splendor tuis.

Diripite, Iuvenes, vincla.

Fl. Cl. Sic Caesar iubet:

Exuite vincla: grata sed nobis erant.

In-

Imp. Induite pictae chlamydis ornatum.

Fl. Cl. Chlamys ,

Quā tu, gerebas, CHRISTE, splēdidior fuit.

Imp. Meos nepotes, filios dignos Patre ,
Primos amores Urbis acciri placet ?

Fl. Cl. Quae res beare sola moerentem potest ,
Prolis parenti redde conspectum, precor.

Imp. Reddo: aduocentur. Filios noscis, pater?
Agnosce vultus; frueri; complexū expedi;
Saturare; visus pasce; contrecta duos .
Dubitas? quid haeres? crede, sunt nostrum
genus .

VESPASIVS hic est, aptior C̄aesar sagis :

DOMITIVS hic est, aptior Caesar togae .

Hos ego cecidi; reliqua congelli fœcis :

At caesa moesto capita seruaui patri .

His regna tribui, & spiritū extraxi modò .

Guttae cadentes ora taciturno lauant .

Ceruice lapsa verticis pondus labat .

E corde ducit spiritus imo miser .

Omnes doloris edit infaelix notas .

At ego beatus .

Fl. Cl. Vasta, disclusis procul

Disclusa terris, maria ; terrarum sola

Exclusa ponto, audite Romani Ducis

Pelopeia facta: Fratris infandū, nouum ,

Dirū, pudendū, barbarū, audite hoc scelus .

Vel tu, Deorum terror, & Regum metus ,
 Tu potius audi , CHRISTE , quas cogor
 miser

Fundere querelas : questibus patris vaca
 Orbi, immerentis. Vota non facio irrita,
 Nil humile genitor ploro : tu votum es
 meum .

Tibi sum relictus: cuncta si desint, tuo
 Numine beatus. Liberos si tu duos
 Coelo intulisti, gratulor Coelo, & tibi .
 Sin quod pauetur aliud; orbatum patrem
 Solare quaeso; meq. , si merui, & meos
 Adscribe Coelo : Fratris hoc tantum nefas
 Dimitte: Romæ regna, quod iâ nûc moues,
 In melius olim verte: quae nuper PETRVS,
 Quae multa terris PAVLVVS expertus, dato
 Sanguine, sacrarunt: scelera terrarû amoue:
 Ordire foelix Seculum dignum DEO .

Quo scelere nocuos filios patri eripis ?

Qua fraude nocuum filijs patrē abstrahis ?

Imp. Si scelera quaeris, liberum est scelus Pater.
 Tui fuerunt : Patris est crimen DEVS
 Tuus iste CHRISTVS .

Fl. Cl. Sceptra nunc verè gero :

Omnia recepi decora; nil perijt mei ,
 Nihil per ibit .

Imp. Quàm nihil, Clemens, vides !

Im-

ACTVS V. SCENA X. 966

Immo hic peribat (recipe, ne pereat) liquor :

Tuus est; tuorum liberum hinc sanguis, tibi
Quem nunc propino ; sume: ceruicem feri
Licitor .

Fl. Cl. Beatè est, CHRISTE, iucundè est, benè est .
Merior, quod vnum est omnium : at morior tibi ;

Quod est bonorum nempe paucorum decus.

Tya. Nobis reserua, Licitor, abreptum caput.

Imp. Centurio , in oras classe DOMITILLAS
procul

Auehe recinctas fluctibus binis duas .

Tya. Optatus ipso in tempore aspectum sui
Noster IOANNES obtulit . Licitor, caput,
Patri recisum, proijce actutum mihi .

Damis, duorum capita natorum haec tenè.

Zebadaeic, Solem Vesper exegit polo :

Lucebit aliquid melius, vt spero, tibi.

Exsilia Romae rector, hortatu meo ,

Tibi dat. abito. imperia decretae fugae

Hæc ipsa sūt, si quæris: hæc Regis nota est.

Nunc hoc, amice, munus exsiliij accipe

Solamen ingens: capita parvorum Ducum

Hæc Flauiorū, & hospitis caput hoc tui .

Hic nostra regna sunt: citum exporta hinc

Et fruiere dono. Reliqua Tyaneus tuus
 Imperia Regis transiget. CHRISTI genus,
 Absente te, te fluctibus clauso vndique,
 Ornabit, opibus usus Aeneadam, & suis.
 Laudabis. I, nunc; strenue illude exsuli.

Ioan. Improbe, nefande, sceptrâ sic ludis Ducû?
 Perfide, superbe, dire, crudelis, ferox.

Tya. Immo cadauer criminum, scelerum lues,
 Laudis Charybdis, fraudis Euripus quoque.
 Verbis tonantis facta respondent senis.
 Tyaneus ista dona Zebedaeio refert.

Ioan. Sûnt moesta; sed præclara, quæ Coelo DEVS
 Spectat benignè dona: tu spernis miser,
 Quia nil sapias coeleste, nil humani habes.
 O dulce cari capitis exuium hoc mihi!
 O cara Iuuenum spolia, Romanis mihi
 Potiora Regnis! ite nunc comites fugae,
 Sic ite mecum sarcinae pondus leue.
 O me beatum munere hostili senem!
 Sic ite mecum. cernit haec ultor DEVS,
 Barbare: reposcet fraudis auctorem DEVS.
 Huic vindicandum scelera te seruant tua.

Tya. Te vindicandum Regibus trado meis.

Ioan. Ne metue; non est sera, quæ sero venit
 Vindicta. *Tya.* Tritû carmē antiquû cœnis.

LECTORI.

Actus secundi Scena quarta, ubi Domitillae inducuntur, quae postea nihil agunt, ab autore dispuncta fuerat; quia inter scribendum animaduertit, sibi nō licere, feminas illas in scenam dare. Placuit tamen eum quoque locum ibi reponere, ut ex opere praeclaro nihil periret.

Errata sic corrige.

Pag. 4. vers 15. crispifulcas: crispifulcans. 17. v. 1. Quo flamen: Quod. 26. v. 24. orbis, cardine: orbis cardine. 42. v. 25. Gemma finistram: Gemmae. 48. v. 12. condiscit, puer: condiscit puer. 59 v. 8. rapit: capit. 66. v. 10 laeuiā: leuia. 75. v. 1. deceant: doceant. 77. v. 15. Allecta, blandum: Allecta blandum. 95. v. 19. requirent: requirunt. 114. v. 18. succintus: succinctus. 116. v. 16. dum quaeris: quaeris. 127. v. 6. capeſſat, nata: capeſſat. Nata. & mox v. 8. cultus. More: cultus, more. 142. v. 3. quiquis: quisquis. 143. v. 2. puber: pubes. 189. v. 17. strideti: stridenti. & alia tenuiora.

